

Revista ECONOMICA

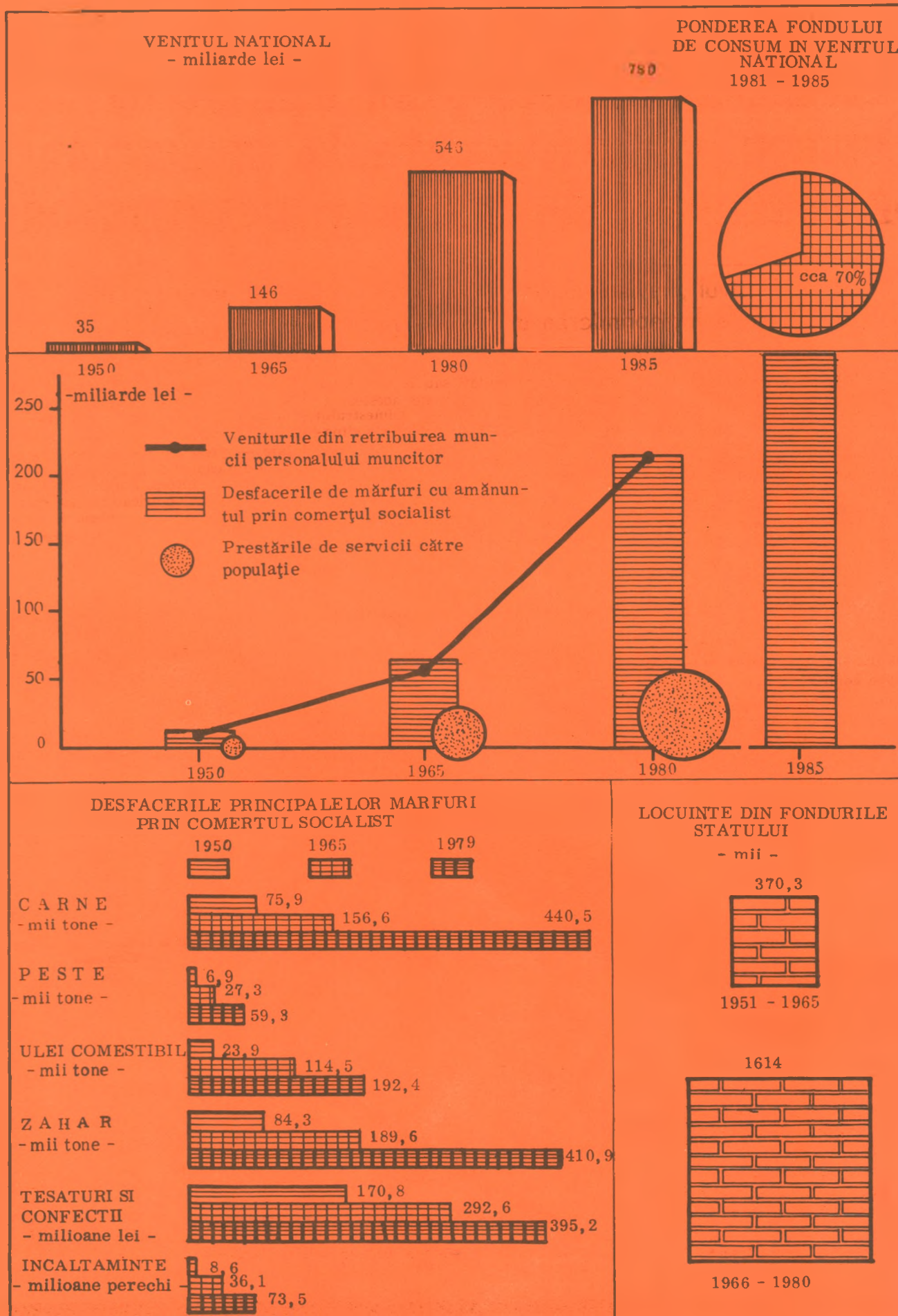
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN VALOROS
INSTRUMENT
DE CREȘTERE A
PERFORMANTELOR
PRODUSELOR
ȘI DE REDUCERE
A COSTURILOR

Biblioteca Jud. Huned. Dev.
SALA DE LECTURA

GESTIUNEA
CALITĂȚII

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIETII — ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA FABRICĂRII UTILAJELOR — CONDIȚIE PENTRU SCURTAREA DURATELOR DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE A INVESTIȚIILOR

În obiectivul „Revistei economice”: noile capacități de producție de la Întreprinderea de țevi „Republica” din Capitală

INTENSIFICAREA ritmului de realizare a producției fizice planificate a utilajelor tehnologice, la nivelul prevederilor din contractele cu beneficiarii, constituie o condiție esențială pentru accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții. În acest cadru, urmărind impulsivitatea livrării mașinilor, ca factor de scurtare a duratei de execuție a noilor capacități de la I.T. „Republica”, revista noastră a efectuat o investigație la una din unitățile furnizoare, întreprinderea „23 August” din București, publicată cu trei luni în urmă. În articol*) erau consemnate rămănerile în urmă în execuția și livrarea utilajelor tehnologice contractate între cele două întreprinderi vecine, principalele cauze care au generat această întârziere, precum și unele sugestii și acțiuni care ar fi putut fi utile în realizarea într-un timp cât mai scurt a instalațiilor respective.

Revenim în acest număr asupra stadiului execuției utilajelor metalurgice la aceeași unitate furnizoare, pentru a evidenția în ce măsură producătorul și colaboratorii săi au reușit să urgenteze în acest caz livrările, ce obstacole se mențin în fabricația instalațiilor tehnologice amintite și ce măsuri se cer luate în continuare.

Obstacole persistente pe traseul colaborării interuzinale

DE LA ÎNCEPUTUL lunii iulie și pînă în prezent, între beneficiarul de investiții, furnizorul de utilaje și colaboratorii săi în realizarea utilajelor (chiar și între redacție și unități dintre aceștia), au avut loc numeroase contacte directe, cu scopul de a ajuta la depășirea

*) „Realizarea producției fizice — la baza livrărilor ritmice a utilajelor pentru investiții”, R.E. nr. 27/4 iulie a.c.

șirea unor dificultăți sau la elucidarea unor neclarități. Cu toate acestea, se poate afirma că, la finele trimestrului III din acest an, în linii generale situația a rămas neschimbată. Fabricația utilajelor menționate în tabelul nr. 1 nu a demarat încă, termenii de livrare inițiali — după contracte, după lista de utilaje — nefiind respectate de către întreprinderea producătoare.

CAUZELE actuale sînt similare celor ce erau valabile cu trei luni în urmă: ● existența altor priorități în execuția și livrarea utilajelor tehnologice pentru metalurgie (C.S. Galați, „Victoria”-Călan, C.S. Călărași) și la export ● insuficiența unor capacități de producție și prezența unor locuri înguste în unele sectoare de fabricație (la sectoarele calde și chiar la prelucrări mecanice), inclusiv la secția Mecanică 1 care trebuia să execute utilajele consemnate în tabelul nr. 1; ● întârzierea unor colaboratori în livrarea către furnizorul principal a unor subansamble și repere de completare.

Ce posibilități se întrevăd, totuși, pentru producerea acestor utilaje restante în perioada care urmează?

— În cazul primei categorii de utilaje — prese de turtit inele, specialității din cadrul compartimentului „Producție” al întreprinderii „23 August” consideră că fabricarea acestora va avea loc în luna octombrie și livrarea nu mai târziu de luna noiembrie a acestui an. Dar utilajele vor fi livrate incomplet pentru că colaboratorii săi (vezi tabelul nr. 2) nu-și onorează, la rîndul lor, obligațiile ce le revin. Astfel, întreprinderea „Balanța”-Sibiu, deși firma (în răspunsul la criticile formulate în „Revista economică” nr. 27/4 iulie a.c.), că va livra pînă la încheierea lunii august cele 6 distribuitoare pneumatice restante, totuși nici pînă la 20 septembrie a.c. acestea încă nu sosiseră la întreprinderea „23 August”. Și se pare că ele vor mai întârzia pentru că unele repere componente (Sorb Dn 20, Filtru DN 20 și Suport pentru filtru) nu au fost asimilate din vreme la producător, cu toate că ele erau

Tabelul nr. 1

Utilaje contractate cu întreprinderea „23 August” pentru a fi fabricate și livrate pentru noile obiective de la I.T. „Republica” din Capitală

Denumirea utilajului	Termene de livrare		Perioada probabilă de livrare			
	U/M	Nr. comenzii	din contracte	din lista de utilaje	aminată *)	reprogramată **)
Presă de turtit inele	3 buc. (10,9 t)	353—0030	iulie 1980	august 1980	sept. 1980	noiembrie 1980
Auxiliar la cuptor și mașină de virfuit (58 t)	2 buc.	353—0022	iunie 1980	iunie 1980	sept. 1980	trim. I. 1981

*) consemnată la sfîrșitul trimestrului al II-lea/1980.

**) consemnată la 20 septembrie 1980.

Tabelul nr. 2

Subansamble de completare necesare a fi livrate de colaboratori pentru executarea utilajelor la întreprinderea „23 August“

Denumirea subansamblului și a colaboratorilor	U/M	Nr. comenzii	Termene de livrare	
			din contracte *)	probabile **)
Motor electric ASM 5/ 4 kW/750 („Electromotor“ Timișoara)	3 buc.	80/0642/80	sem. II 1980	sem. I 1981
Distribuitoare pneumatice („Balanța“ — Sibiu)	6 buc.	80/12228/26	trim. II 1980	—

*) confirmată la sfârșitul trim. al II lea 1980.
**) consemnată la 20 sept. 1980.

prevăzute în cataloagele de produse ale întreprinderii.

— La motoarele electrice ce urmau a fi furnizate întreprinderii „23 August“ de către „Electromotor“—Timișoara (tabelul nr. 2), situația se prezintă asemănător. De reținut este că astfel de motoare erau fabricate pînă de curînd la întreprinderea de mașini electrice din București. Printr-o acțiune de restructurare a producției și redistribuire a sarcinilor în cadrul centralei de resort, aceste motoare au fost date spre fabricație la „Electromotor“. Dar pregătirea și asimilarea producției acestora la noul producător nu s-a făcut în timp util și, prin urmare, beneficiarii resimt goluri (uneori prea mari), în aprovizionarea cu această categorie de motoare**). Așa se poate explica de ce motoarele electrice vor

** În răspunsul său (scrisoarea 18 409/28 07 1980), la articolul nostru, în timp ce întreprinderea „Balanța“—Sibiu a înțeles că e vorba de produse contractate cu întreprinderea „23 August“ din București, „Electromotor“—Timișoara nu a înțeles acest lucru și ca atare nu a răspuns la obiect.

fi primite, probabil, doar la sfârșitul lunii martie 1981.

Factori de impulsioneare a livrărilor

CE CONCLUZII se pot desprinde din cele prezentate?

1 În cadrul întreprinderilor „Republica“ (proiectanta utilajelor) și „23 August“ (executanta lor) este necesar să se amplifice eforturile pentru găsirea celor mai bune soluții privind utilizarea temporară în produsele finite a unor motoare electrice și repere înlocuitoare a celor neprimite, în vederea cîștigării de timp pînă la asimilarea și livrarea acestora de către furnizori;

2 În cazul restructurării și redistribuirii (destul de frecvente în unele centrale) a producției și produselor, se cere desfășurată o activitate organizatorică sporită pentru ca predarea și preluarea sarcinilor să se facă „din mers“ astfel ca să nu se creeze pauze în producerea și livrarea

subansamblelor sau reperelor redistribuite altor întreprinderi;

3 În cataloagele de produse întocmite periodic să se treacă numai acele produse care au fabricația asigurată în perioada respectivă. Îndeosebi în cazul produselor nou asimilate sau modernizate să se ia toate măsurile de prevedere pentru ca fabricația și livrarea acestora în timp util de către producător, să devină certitudine.

Referitor la celelalte două utilaje — AUXILIAR LA CUPTOR ȘI MAȘINA DE VÎRFUIT — menționate în primul tabel, din punctul de vedere al aprovizionării și colaboratorilor, întreprinderea producătoare nu are, deocamdată, probleme. De aceea pare paradoxal că amină pentru trimestrul I din 1981 execuția lor. Aici motivațiile au un suport mai complicat. Este vorba de cantitatea mai mare a utilajelor respective (aproape 60 de tone), de complexitatea acestora și, nu în ultimul rînd, de lipsa capacităților de producție în general, și la secția Mecanică 1 în special. Pentru că despre aceste aspecte am scris mai pe larg în articolul din luna iulie ne vom rezuma la a considera că o mai judicioasă analiză a reprogramării utilajelor restante la execuție, o mobilizare și utilizare superioară a capacităților tehnice și umane, a spațiilor de producție ar putea determina ca și aceste utilaje să poată fi realizate și predate într-un timp mai scurt și mai profitabil la beneficiari.

Gh. DRĂGHICI

P.S. Intre timp ne vom adresa și centralelor industriale de care aparțin întreprinderile „Balanța“—Sibiu și „Electromotor“—Timișoara pentru a cunoaște opinia lor asupra situației create și a sprijinului pe care îl pot furniza în realizarea contractelor.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Eforturi susținute pentru realizarea producției nete

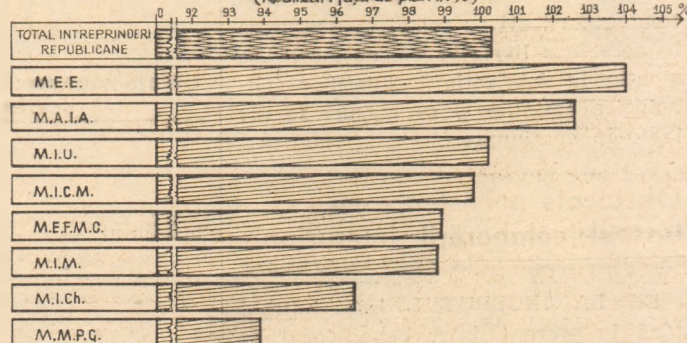
PE PRIMELE 7 luni din anul 1980 planul producției nete industriale pe ansamblul economiei naționale a fost îndeplinit în proporție de 101.1%. Față de perioada corespunzătoare din anul precedent, realizările din acest an reprezintă o creștere de 9.3%.

În întreprinderile industriale republicane, producția netă pe 7 luni din 1980 a fost depășită pe total (100.3%) precum și la unele ministere: M.E.E. (101.2%), M.A.I.A. (102.6%), M.I.U. (100.2%). Dintre centralele industriale cu realizări deosebite sînt de menționat: Centrala mineurilor Deva (114.2%), Centrala industrială siderurgică Reșița (106.2%), Centrala industrială navală Galați (103%), Centrala industrială de rulmenți și orga-

ne de asamblare Brașov (103,5%) ș.a.

Alături de aceste rezultate bune se constată nerealizări ale producției nete la unele ministere: MMPG, MICH, MIM, MEFMC, MICM (vezi graficul), precum și la unele centrale din subordinea lor. Una din cauzele principale care au determinat nerealizările menționate o constituie depășirea nivelului planificat al cheltuielilor materiale, ca urmare îndeosebi a depășirii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie. O altă cauză importantă a nerealizării producției nete este neîndeplinirea planului de beneficii, datorită depășirii cheltuielilor unitare pe produs și respectiv a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă. Nerealizarea planului de beneficii — component important al pro-

GRADUL DE ÎNDEPLINIRE A PLANULUI PRODUCȚIEI NETE INDUSTRIALE PE 7 LUNI-1980 (Realizări față de plan în %)

ducției nete — se înregistrează la MMPG (54.6%), MICH (93.8%), MIM (94.9%), MEFMC (97.2%), MICM (93.4%) — adică tocmai la acele ministere care nu au realizat producția netă.

Pentru ca în lunile rămase pînă la sfârșitul anului realizările să se situeze la nivelul pla-

nificat este necesar ca în întreprinderi și centrale industriale să se desfășoare o activitate organizatorică sporită pentru mobilizarea și valorificarea mai amplă a valorosului potențial tehnic și uman disponibil, pentru sporirea creativității și a eficienței în întreaga activitate.

„R. E.“ militează pentru

EXTINDEREA APLICĂRII GESTIUNII CALITĂȚII

— modalitate eficientă de sporire a performanțelor produselor și de reducere a costurilor —

ARGUMENTE PENTRU EXTINDEREA GESTIUNII CALITĂȚII PRODUSELOR : ● se realizează reduceri substanțiale ale costurilor de producție în condițiile ridicării sau menținerii performanțelor tehnico-funcționale ale produselor ● pentru furnizarea informațiilor și datelor aplicării se utilizează evidența existentă în unitățile economice ● se obține o repartitie mai echitabilă între producător și beneficiar a eforturilor de asigurare a funcționalității produsului la parametri înalți.

RIDICAREA calității produselor reprezintă o cerință esențială pentru toate întreprinderile din economia națională ca premisă de bază în creșterea gradului de satisfacere a cerințelor consumatorilor industriali și ale populației precum și în sporirea competitivității la export. Desigur, o **adevărată calitate presupune realizarea ei în condițiile economisirii resurselor materiale și umane utilizate**, a reducerii cheltuielilor de producție. Realizarea unui echilibru optim în această acțiune este de o deosebită însemnătate dat fiind că reducerea cheltuielilor aferente fabricației — și în special a celor materiale — nu trebuie să afecteze în nici un fel calitatea produselor.

Printre mijloacele care stau la îndemina specialiștilor din unitățile economice **pentru realizarea simultană a celor două comandamente majore** — sporirea calității și reducerea costurilor — **deosebit de eficientă este aplicarea gestiunii calității produselor**. Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încât pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (graficul). Totodată, având în vedere că amplificarea costurilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate este generată de acțiuni ca : intensificarea controlului și a preocupărilor pentru îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu A.M.C.-uri și standuri de probă etc., devine evident faptul că gestiunea calității reprezintă un instrument prețios de sporire a calității în condițiile reducerii costurilor.

În acest cadru „Revista economică“ își propune să continue și să-și amplifice preocupările desfășurate pînă acum pe o perioadă îndelungată în sprijinul extinderii gestiunii calității (vezi „R.E.“ nr. 32, 48 din 1976, 8, 24, 46 din 1977, 37 și 50 din 1978, 19 și 26 din 1979 și 23 și 36 din 1980) cu o acțiune consecventă de generalizare a experienței pozitive acumulate în întreprinderile noastre în această direcție, de intervenție activă în vederea înlăturării mai operative a obstacolelor din calea aplicării sale în practică.

Dimensiunile și limitele actuale în aplicare

PREOCUPĂRI privind aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre din cursul cincinalului trecut cînd s-au întreprins acțiuni de studiu ale conținutului și a sferei de cuprindere a acestei noțiuni, fiind elaborate metodologii și metode specifice de lucru, precum și unele încercări de introducere în practică a acestui mod de îmbunătățire a caracteristicilor tehnico-funcționale a produselor realizate. Pe baza activității desfășurate la inițiativa și cu sprijinul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor (I.G.S.C.C.P.), în unele întreprinderi, în centrale industriale, în cadrul diferitelor institute de cercetare și inginerie tehnologică, în cadrul organelor județene ale I.G.S.C.C.P., în institute de învățămînt superior s-a acumulat o bogată documentare —

teoretică și de multe ori și practică — privind modul de abordare eficientă și rezolvările posibile în practica economică românească, experiența valoroasă existentă în alte țări privind aplicarea gestiunii calității. Experimentarea unor componente ale acestei metode începînd din anul 1978 în peste 100 de unități economice ale industriei construcțiilor de mașini a probat pe deplin utilitatea sa de necontestat în acțiunea de eliminare a defectelor de calitate, în reducerea pierderilor din rebuturi, cu influențe economice favorabile oglindite în reducerea costurilor.

Rezultate bune a determinat aplicarea gestiunii calității îndeosebi în întreprinderile „Tractorul“ Brașov, „Electroprecizia“ Săcele, „Electroaparataj“ București, Întreprinderea de motoare electrice Pitești, Întreprinderea mecanică Roman ș.a., unde în final a fost posibilă — pe această bază — reducerea costurilor totale ale calității în medie cu 10—15% și chiar peste acest procent, în condițiile în care nivelul calitativ al produselor realizate a sporit considerabil de la an la an. De asemenea, trebuie menționat faptul că în sprijinul implementării acestei adevărate „tehnologii“ de sporire eficientă a calității,

● Implementarea eficientă a gestiunii calității în unitățile economice presupune parcurgerea următoarelor etape:

1) documentarea asupra conținutului, avantajelor, limitelor acestei metode, precum și asupra exigențelor pe care le impune utilizarea ei,

2) analiza necesității și oportunității aplicării sale în întreprindere și evaluarea eficienței economice scontate (cuantificabilă și necuantificabilă),

3) evidențierea costurilor calității prin inventarierea activităților care au în vedere asigurarea calității, stabilirea cheltuielilor care le sînt aferente și gruparea lor în cele trei categorii de costuri pe care le presupune aplicarea gestiunii calității (cu prevenirea apariției, cu identificarea defectelor de calitate și cu lipsa de calitate),

4) stabilirea bilanțului calității ce trebuie să pună în evidență costurile totale ocazionate de lipsa de calitate și detașarea lor pe sursele care le generează,

5) studierea — cu ajutorul bilanțului calității — a tipurilor de defecte, a frecvenței și cauzelor acestora, precum și răspunderile pe compartimente,

6) definirea obiectivelor în vederea optimizării costurilor la producător în lumina exigențelor de calitate ale beneficiarului; întocmirea unui buget previzional eficient prin redimensionarea cheltuielilor pe baza analizei efectuate și a concluziilor desprinse,

7) elaborarea unor măsuri concrete care să permită redimensionarea cheltuielilor aferente calității în sensul stabilit prin bilanțul calității și bugetul previzional,

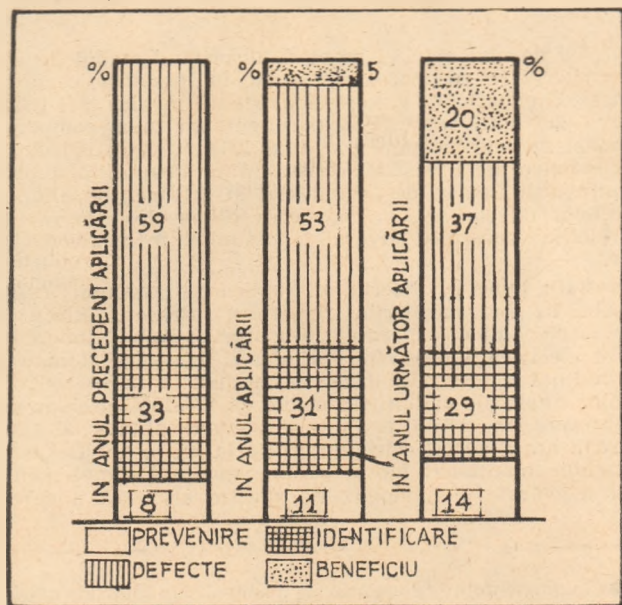
8) valorificarea rezultatelor și consolidarea lor prin confruntarea „pasivului“ cu „activul“ din cadrul bilanțului calității.

la Institutul Central de Conducere și Informatică a fost realizat un pachet de programe pentru aplicații pe calculator a unor probleme de conducere a gestiunii calității produselor. O intensă activitate s-a desfășurat în cadrul Laboratorului de conducere a unităților industriale din Academia de Studii Economice din București unde au fost elaborate (încă din anul 1975) pentru studenți — dar și pentru întreprinderile industriale interesate — metodologii detaliate de lucru privind studiarea, aplicarea și perfecționarea aplicării gestiunii calității.

Se cere precizat însă că numeroase din aplicațiile efectuate în întreprinderi nu au condus la obținerea unor rezultate economice superioare datorită existenței unor limite și omisiuni, care în principal au constat în:

- **rezumarea întregii metode doar la întocmirea „bilanțului calității”,** uneori fără corelarea lui cu evidențierea cauzelor și remediilor, iar altele referitor doar la perioada de garanție. Omisiune considerabilă dacă ne gândim că întocmirea bilanțului deși condiționează trecerea la o etapă următoare, este totuși numai o acțiune premergătoare gestionării efective și optimizării costurilor calității (vezi casetele inserate în text),
- **întocmirea bilanțului costurilor calității numai pe întreprindere** fără referiri la produsele de bază fabricate,
- **atribuirea întregii complexități de sarcini și acțiuni privind introducerea gestiunii calității compartimentului de con-**

Evoluția costurilor calității în condițiile aplicării gestiunii calității într-o întreprindere constructoare de mașini

trul tehnic de calitate din întreprindere, celelalte compartimente și servicii fiind slab informate și antrenate,

- **neîntocmirea bilanțului pe toate treptele de influență a calității și slaba utilizare a lor de către unele centrale industriale pentru adoptarea de măsuri corespunzătoare.**

Principalele obstacole în calea generalizării și unele sugestii privind înlăturarea lor

ANALIZÂND activitatea desfășurată în vederea aplicării gestiunii calității și mai ales rezultatele concrete obținute în acest sens se poate aprecia că dimensiunile aplicării în economie a acestei metode sînt încă mult prea restrinse față de avantajele însemnate pe care le oferă. Este adevărat că ea reprezintă un mod nou de abordare a relației calitate — costuri, și că, în ciuda eforturilor făcute — este prea puțin cunoscută în profunzime de specialiști, totuși, dat fiind însemnatele avantaje pe care le poate aduce economiei naționale și fiecărei întreprinderi în parte, în toate unitățile economice se cer depuse eforturi substanțiale amplificate pentru înlăturarea tuturor cauzelor care au tendința să restrângă aria de aplicare, să stăvilească generalizarea experienței înaintate acumulate în implementarea gestiunii calității cu o eficiență ridicată. Este vorba în principal de:

- 1 **elaborarea unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în repartizarea costurilor pe cele trei categorii, menite să pună de acord opticele diferite care există în unele întreprin-**

- **În cadrul Gestiunii calității produselor costurile calității sînt împărțite și grupate în următoarele trei mari categorii:**

I. Costuri cu prevenirea apariției defectelor de calitate, din care fac parte cheltuielile efectuate cu:

- verificarea calității proiectelor (a concepției constructive și tehnologice) prin încercarea prototipurilor și a seriei zero,
- sporirea calificării personalului muncitor,
- elaborarea planului de control al calității și stabilirea metodelor utilizate în acest scop,
- dotarea cu aparate de măsură și control, standuri de probă etc.,
- verificarea utilajelor, a S.D.V.-urilor,
- realizarea și procurarea ambalajelor de protecție ale produselor finite, în concordanță cu exigențele operațiunii de transport,
- asigurarea unor condiții corespunzătoare de depozitare a semifabricatelor pe fluxul tehnologic și a produselor finite,
- alte acțiuni preventive pentru asigurarea calității prevăzute.

II. Costuri cu identificarea defectelor de calitate, formate din cheltuielile efectuate cu:

- recepția materiilor prime, a materialelor, reperelor și subansamblelor achiziționate pentru realizarea produselor,
- controlul preciziei în funcționare a mijloacelor de muncă și a aparatului de măsură și control,
- verificarea procesului tehnologic, a calității produselor pe fluxul de fabricație și a produselor finite,
- încercări și verificări intermediare și finale, de fiabilitate etc.

III. Costuri datorate defectelor de calitate și remediilor lor, determinate de:

- rebuturi, remanieri, resortări, reefectuarea încercărilor,
- cheltuielile determinate de analiza și rezolvarea reclamațiilor primite de la beneficiari,
- costul activității de „service” în perioada de garanție a produselor,
- pierderi datorate diminuării volumului desfacerii determinată de lipsa de calitate,
- penalizări pentru neonorarea la termen a contractelor din lipsă de calitate,
- bonificații, diminuări de prețuri cauzate de încălcarea normelor de calitate etc.

deri atât în ce privește structura costurilor calității, cât și includerea acestora în diferitele categorii. În acest sens, apare necesară sporirea operativității în finalizarea și aplicarea în unitățile industriei constructoare de mașini a normei metodologice a Institutului Central pentru Construcția de Mașini care cuprinde nomenclatorul privind costurile calității, repartizarea lor pe categorii, metodologia unitară de aplicare, analiză și interpretare a lor, precum și răspunderile și atribuțiile în luarea deciziilor în această problemă.

- 2 **înlăturarea abordării fragmentate și în mod izolat a diferitelor elemente componente ale gestiunii calității** în unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, în întreprinderi, centrale industriale și ministere, prin parcurgerea obligatorie a tuturor etapelor pe care le presupune o aplicare eficientă.

- 3 **perfecționarea sistemului actual de evidență primară și în general a sistemului informațional economico-financiar actual care nu în toate întreprinderile deține și evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.**

Un deosebit interes în această direcție prezintă preocupările cercetării din domeniul finanțelor, circulației monetare și prețurilor, de elaborare a unui studiu privind adaptările care se impun la actualul sistem informațional economico-financiar din întreprinderi pentru identificarea costurilor calității în structura corespunzătoare a aplicării bilanțului și gestiunii calității. În aceeași sferă de interes se înscrie și lărgirea activității Institutului Central de Conducere și Informatică în vederea adaptării unui număr sporit de pachete de programe referitoare la gestiunea calității, la introducerea prevederilor normei unitare de acțiune în documente, în așa fel încît centrele teritoriale de calcul electronic să fie în măsură ca din anul 1981

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 15)

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită
a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (IV)

— În sprijinul activității desfășurate
în bazinele carbonifere din Oltenia și Valea Jiului —

ÎN CONDIȚIILE ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei, asigurarea cantităților de combustibil și respectiv de energie electrică planificate reprezintă o problemă vitală pentru buna desfășurare a producției în toate sectoarele de activitate. Cu prilejul recentei vizite de lucru efectuate în bazinul carbonifer al Olteniei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat minerilor — în cuvântarea rostită la adunarea populară din orașul Motru — chemarea de a face totul pentru a spori producția de cărbune, pentru ca țara noastră să poată deveni în următorii ani, cât mai independentă de importul de petrol și cărbune, acoperindu-și necesarul de energie și combustibili din resurse proprii.

Urgentarea punerii în funcțiune a unor noi capacități de extracție

CONCENTRAREA eforturilor pentru recuperarea rămănerilor în urmă în punerea în funcțiune la parametri planificați a noilor capacități de producție prevăzute, pentru pregătirea de noi fronturi de exploatare constituie, alături de mai buna organizare a muncii la toate punctele de lucru, constituie un obiectiv prioritar pe baza căruia specialiștii apreciază că va fi posibil să crească nivelul producției fizice în fiecare carieră și exploatare minieră din bazinul carbonifer al Olteniei în așa fel încât din a doua parte a lunii septembrie, la nivelul combinatului să se realizeze zilnic 95 000 t lignit, iar în trimestrul IV al anului — circa 100 000 tone. De altfel, problema este valabilă pentru ambele bazine carbonifere unde o serie de deschideri de noi exploatare au depășit de mult termenul prevăzut de punere în funcțiune la parametri proiectați. Este vorba, în principal, de unele capacități de producție din Valea Jiului. (exploatarea minieră din zona A Cimpul lui Neag, noi abataje la Lupeni, Vulcan, Uricani etc.), ca și cele din bazinul Oltenesc (carierele mici și minele noi de la Zegușani, Motru-Vest, Ploștina II, Rosința, Tismana, Fărăcești, Somanăști și altele). Pentru evitarea apariției unor asemenea probleme apare necesară o mai mare atenție în stabilirea ordinii de atacare a lucrărilor, organizarea și echilibrarea de așa natură a întregii activități de asigurare a fronturilor de lucru și de exploatare încât lucrările urgente să se desfășoare coordonat cu atacarea celor din perspectivă. Ne referim îndeosebi la efectuarea lucrărilor de asecare a mlaștinilor și a terenurilor cu mare umiditate în zona Olteniei mai devreme față de momentul trecerii la descoperțări, de executarea din vreme a drumurilor de acces și circulație ș.a.

Totodată se cere ca, printr-o sporire a eforturilor, specialiștii geologi să în-

tocmească — pe baza unor studii și cercetări mult mai aprofundate, mai riguros fundamentate — hărți geologice, diagrame și estimări mai aproape de realitate. Și aceasta deoarece au mai existat cazuri când s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții cu organizarea de șantiere, iar un însemnat volum de forță de muncă și utilaje a fost imobilizat cu efectuarea unor lucrări de descoperțare ca, în final, stratul de cărbune, cât și calitatea lui să fie cu mult sub estimări.

Îmbunătățirea fabricației, exploatării și întreținerii utilajelor

DOTAREA la nivelul necesarului rațional, bine fundamentat, a unităților miniere cu agregate de extracție și transport a cărbunelui precum și exploatarea lor la indici superiori este o premisă hotărâtoare pentru extracția cărbunelui la nivelul sarcinilor de plan. Pentru realizarea ei preocupările factorilor implicați vor trebui să aibă în primul rând în vedere:

1 concentrarea cu prioritate a eforturilor în unitățile furnizoare pentru fabricarea și expedierea de urgență la exploatarea minieră din Oltenia și Valea Jiului a tuturor utilajelor contractate: excavatoare, combine de abataje, complexe mecanizate, mașini de haldat etc. inclusiv cele ale căror termene sînt în prezent expirate;

2 eliminarea — la producător — a defectajelor care mai apar uneori la anumite utilaje (complexe mecanizate, buldozere, excavatoare, mașini de haldat, stații de acționare la transportoarele cu benzi etc.) între performanțele utilajelor livrate și cele cerute de condițiile concrete de exploatare din cariere și din mine. Este vorba înainte de toate de fabricarea și livrarea de excavatoare cu cupă care să înlocuiască, în zonele colinare (Tismana I, Rovinari-

est etc.), excavatoarele cu rotor care la lucrările în pantă nu pot avea randamente înalte. Dar și de faptul că pentru cerințele specifice exploatărilor din bazinul Olteniei sînt necesare tipuri de autobasculante cu sisteme de transmisie și hidraulice de dimensiuni și robusteți mai mari decît cele furnizate pînă acum. De asemenea, interesantă de luat în discuția specialiștilor este și opinia privind necesitatea punerii la punct a unor tehnologii și utilaje perfecționate care să permită extragerea selectivă a cărbunelui, diminuarea volumului de steril vehiculat și valorificarea mai înaltă a straturilor subțiri de substanță utilă.

Pentru realizarea acestor cerințe s-a apreciat ca necesar ca cercetătorii și proiectanții din cadrul unităților producătoare din cadrul MICM să studieze mai aprofundat, la fața locului, condițiile specifice de lucru și pe această bază să elaboreze utilaje de extracție și transport al cărbunelui mai adaptate specificului muncii în carieră sau în subteran. Nu este însă mai puțin adevărat că dat fiind că unitățile producătoare sînt obligate să se încadreze în prevederile înscrise în proiect, apare oportun ca la comanda utilajelor tehnologice să nu se înscrie — de către beneficiar — în proiectele de execuție doar condițiile ideale de lucru, ci să țină seama și de dificultățile reale și complexe pe care le presupune în fapt exploatarea cărbunelui și de probabilitatea apariției pe parcurs a unor condiții mai dificile de exploatare;

3 creșterea operativității activității de montaj a agregatelor tehnologice de extracție, prin livrarea de subsanșabile mari gata montate de către furnizori și prin intensificarea sprijinului beneficiarului la montajul general al instalațiilor productive noi. Este vorba la Rovinari, de pildă, de definitivarea punerii în funcțiune a 4 excavatoare și a liniei 3 halde la Roșia, de terminarea lucrărilor la linia de cărbune Jilț, și a excavatorului nr. 2, de punerea în funcțiune a magistralei de cărbune Tismana II, a unui nou excavator și a unei linii de haldă la Lupoșia etc.;

4 accelerarea procesului de asimilare a utilajelor tehnologice noi, cu performanțe superioare. În acest sens, apare necesare pe de o parte ca furnizorii din cadrul C.I.U.T.P.M. să-și sporească eforturile în vederea recuperării restanțelor față de prevederile planului tehnic de înnoire a producției, iar pe de altă parte ca beneficiarii să-și fundamenteze mai bine și mai din vreme necesarul de utilaje noi, evitând o modificare mult prea frecventă cantitativă și calitativă (chiar pe parcursul anului de plan) a opțiunilor făcute. Totodată se impune ca unitățile miniere să colaboreze mai activ cu întreprinderile producătoare la omologarea mai operativă a agregatelor nou asimilate de către întreprinderile din țară;

5 sporirea preocupărilor pentru perfecționarea continuă a exploataării și întreținerii instalațiilor tehnologice din dotare, astfel ca indicii de folosire să se ridice în scurt timp la toate utilajele și, în special la cele din cariere, la peste 80 la sută. Un aport considerabil sporit se așteaptă atât din partea furnizorilor (în special întreprinderea „Progresul” Brăila), cât și a beneficiarilor prin asigurarea în mai mare măsură a unor condiții normale de exploatare — construirea de drumuri corespunzătoare și eliminarea improvizațiilor în executarea lor, îmbunătățirea întreținerii și continuă modernizare a celor existente — și prin asimilarea operativă și integrală a celor circa 30 de procente care le revin spre fabricație proprie din totalul pieselor de schimb necesare, efectuarea la vreme și de calitate a reparațiilor etc. Mai multă grijă vor trebui să manifeste unitățile miniere și pentru depozitarea corespunzătoare a subsansamblelor, utilajelor tehnologice sosite de la furnizori, pentru a le feri de o deteriorare iremediabilă în timp.

Asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare

O PROBLEMĂ ESENȚIALĂ pentru creșterea volumului de cărbune extras a reprezentat asigurarea necesarului de forță de muncă în numărul și de calitatea corespunzătoare, obiectiv pentru atingerea căruia eforturile se cer orientate cu prioritate în următoarele direcții:

● **impulsionarea preocupărilor** — atât în exploatarea din bazinul Olteniei cât și al Văii-Jiului — pentru calificarea și ridicarea pregătirii profesionale a personalului ce efectuează lucrări de pregătire a noilor capacități cât și a celor care extrag cărbunele din abataje și cariere. În acest scop se cer utilizate forme variate de pregătire — în școli profesionale, la locurile de muncă, prin schimburi de experiență etc. — astfel încât cei ce vor utiliza mijloacele mecanizate să poată obține randamente ridicate pe fiecare utilaj, să le exploateze rațional astfel încât durata de funcționare a acestora să fie cât mai mare. Totodată, este necesar ca prin nivelul înalt de pregătire al cadrelor să se asigure și posibilitatea efectuării eventualelor intervenții pentru repararea unor defecțiuni accidentale, evitându-se ast-

fel pierderile de timp necesare pentru utilizarea unor asemenea lucrări de către alt personal. Deosebit de utilă ar fi totodată și înființarea pe platforma Rovinari — din județul Gorj — a unui institut de subingineri minieri de carieră care ar putea contribui la accentuarea stabilității forței de muncă și pregătirea de specialiști pentru specificul exploatareilor din zona Olteniei;

● **continuarea acțiunii de creștere a gradului de mecanizare nu numai a lucrărilor de bază, ci și a celor auxiliare.** În Valea-Jiului, de pildă, pentru montarea marilor complexe mecanizate, ca și pentru transportul lor în abataje, nu au fost asigurate uneori o serie de elemente de mică mecanizare — macarale, trolii etc. — ceea ce face ca la anumite exploatare asemenea lucrări să se efectueze greoi și cu mari întârzieri. Este necesar ca atât furnizorii de asemenea utilaje cât și atelierele proprii ale exploatareilor să facă eforturi mai mari pentru a asigura din vreme asemenea scule și utilaje. De asemenea, de o deosebită necesitate — mai ales pentru carierele din Oltenia — ar fi ca excavatoarele „Castor” de 0,6 cm să fie dotate încă din fabrică cu un sistem mecanizat de lopeți. Cu atât mai mult cu cât un asemenea sistem a fost realizat, prin concepție proprie, în cadrul combinatului minier la un număr de 20 de agregate. Pentru aceasta însă, producătorul excavatoarelor — întreprinderea „Progresul” — Brăila — ar trebui să dovedească mai multă receptivitate și operativitate în asimilare. La fel se pune problema și în ce privește instalația de înfășurare pentru recuperarea benzii transportoare din cauciuc refolosibilă în carieră și în a cărei asimilare și fabricație unitățile constructoare de mașini nu dovedesc suficientă mobilitate.

Perfecționarea cadrului organizatoric al activității de extracție și valorificare

ALĂTURI DE ASPECTELE MENȚIONATE, important de relevat este faptul că pe parcursul investigației efectuate au fost evidențiate o serie de posibilități de extracție și valorificare a cărbunelui care merită relevante deoarece pot contribui fără investiții suplimentare, sau cu un minimum de resurse financiare alocate la sporirea substanțială cantitativă și calitativă a producției miniere.

O măsură bună și care se cere continuată este aceea a **construirii de depozite pentru stocarea cărbunelui atât la furnizori cât și la beneficiari**, dat fiind că avantajele sînt substanțiale dacă se are în vedere că în acest fel se creează condiții pentru uscarea mai bună a cărbunelui și pentru creșterea calității, a conținutului său în calorii, prin sortarea și amestecare. Pe această bază, se poate crea un stoc-tampon de cărbune (care va trebui să crească cu mult peste 1.5—2 milioane de tone) capabil să asigure o anumită independență a termocentralelor față de furnizori, evitînd situațiile critice în aprovizionare și asigurînd continuitate în aprovizionarea cu cărbune în perioada iernii.

Dată fiind întreținerea necorespunzătoare a utilajelor auxiliare (buldozere,

excavatoare cu cupă, autogredere, macarale, etc.) pe deoparte și faptul că întreprinderile care le au în prezent în dotare (I.U.T.C.C.R.) nu reușesc să le asigure la nivelul cerințelor, o soluție organizatorică posibilă pentru eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi ca utilajele auxiliare de extracție și transport să treacă în dotarea unităților miniere, ceea ce ar determina evident mai multă preocupare pentru întreținerea lor, reducerea personalului TESA și auxiliar cu circa 30%.

De o deosebită importanță este luarea în studiu a propunerii ca unitățile producătoare ale Combinatului minier Oltenia și termocentralele beneficiare de la Rovinari și Turceni, care se află pe aceeași platformă industrială să se unifice — din punct de vedere organizatoric — într-o singură centrală de extracție și utilizare a cărbunelui așa cum de altfel este organizată această activitate complexă miniero-energetică și în alte țări din lume. Propunerea merită toată atenția factorilor implicați dat fiind însemnatele avantaje pe care le comportă: economisirea unui însemnat număr de personal TESA care se ocupă în prezent cu înregistrări și evidențe separate ale cărbunelui la producător și utilizarea ca produs final și respectiv, materie primă, concentrarea eforturilor atât în domeniul extracției cât și al prelucrării cărbunelui spre un obiectiv esențial al economiei: producerea de energie electrică. Tot în acest scop ar trebui mai atent examinată propunerea că indicatorul fizic de bază în aprecierea activității desfășurate în sectorul minier să fie o anumită cantitate de gigacalorii (și nu ca în prezent tona de cărbune extras unui cărbune de calitate, spălat și sortat), iar la nivel de Combinat de extracție și valorificare a cărbunelui ca indicator să fie instituționalizat kilowatul-oră de energie produsă.

În acest context, apare clar în evidență că un sprijin substanțial în realizarea marilor obiective ce revin exploatareilor carbonifere ale țării sînt chemate să-l acorde Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Construcțiilor de Mașini, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Construcțiilor Industriale, Comitetului de Stat al Planificării, Ministerul Muncii, precum și organele locale de partid și de stat. În special în ce privește asigurarea mai operativă de mijloace mecanizate de nivel ridicat, normarea consumurilor materiale și a muncii în raport de cerințele efective și reale ale exploatareilor, punerea ritmică la dispoziție de mijloace de transport, intensificarea activității de punerea în exploatare a unor noi zăcăminte, pentru accelerarea ritmului de construcție a noilor centre urbane miniere — Rovinari, Mătăsari, și Trestioara — pentru continua îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață ale minerilor.

Prin amplificarea eforturilor proprii ale minerilor și beneficiind de acest sprijin multilateral se creează premisele necesare instaurării și menținerii unui ritm ridicat în extragerea și livrarea cărbunelui către industria siderurgică, termocentrale și pentru necesitățile populației.

V. ROESCU
P. BOGDAN

VALORIFICAREA DEPLINĂ ȘI CU EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDULUI FUNCİAR (II)*

Amplasarea rațională a obiectivelor investiționale

AMPLASAMENTUL reprezintă actul generic esențial al oricărei exploatații. Datorită caracterului său de fixitate (imobilitate), amplasamentul trebuie ales numai în urma unui studiu atent și complex, erorile de amplasament fiind în multe cazuri iremediabile, sau greu remediabile, dar cu costuri ridicate.

În fapt, amplasarea obiectivelor ce trebuie realizate, fără luarea în considerare a tuturor factorilor de incidență asupra desfășurării lor pe un teritoriu dat, poate avea repercusiuni dintre cele mai grave: scăderea efectelor utile ale tehnologiilor folosite, afectarea sistemului constructiv, o eficiență scăzută a investițiilor și a activității de producție.

Experiența atestă că numeroase investiții, amplasate cu ignorarea unor principii de bază, suportă pe perioade îndelungate un volum considerabil de amortismente, de cheltuieli de transport (al produselor, materialelor și forței de muncă etc.) cu implicații directe în economicitatea producției, antrenând și scoaterea din producția agricolă a unor terenuri cu potențial productiv superior. Deci, este o necesitate absolut obiectivă ca toți cei ce concurează la amplasarea investițiilor să aprofundeze complexul condițiilor social-economice, naturale și tehnico-constructive din studiile și proiectele elaborate la nivel macroteritorial (planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, studiile de prognoză, programele naționale privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, studiile de zonare a producției agricole, studiile de sistematizare teritorială, proiectele de organizare și amenajarea teritoriului pe bazine hidrografice, perimetre ameliorative etc.) și la nivel microteritorial (schițele de sistematizare a localităților, proiectele de organizarea teritoriului și dezvoltarea producției agricole în cadrul consiliilor unice agroindustriale, sistemelor și perimetrelor ameliorative etc.) pentru determinarea unor amplasamente optime, care să asigure valorificarea integrală a teritoriului. În fapt, îmbinând în mod judicios criteriul eficienței economice maxime cu dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial, amplasarea noilor obiective este chemată să contribuie la dezvoltarea continuă a potențialului economic al țării, la valorificarea superioară a resurselor naturale, materiale și de muncă în toate

zonele și mai ales în zonele rămase mai în urmă.

În amplasarea noilor obiective, urmărind țelul valorificării optime a resurselor și dezvoltării echilibrate a economiei în profil teritorial, trebuie ținut cont de următoarele deziderate:

- dezvoltarea tuturor zonelor și a localităților să asigure valorificarea resurselor funciare și a forței de muncă existente;

- încadrarea în profilul ramurii (pentru a asigura un sistem unitar de producție și extindere a cooperării inter-industriale) și repartitia teritorială a factorilor necesari, adecvat planurilor de dezvoltare social-economică în profil teritorial, a programelor naționale;

- încadrarea în prevederile studiilor de sistematizare teritorială și a schițelor de sistematizare a localităților;

- asigurarea unor distanțe economice față de utilități — rețele electrice, surse de alimentare cu apă, deversarea apelor uzate, căi de comunicații și posibilități de cooperare în asigurarea utilităților;

- posibilități de dezvoltare a unor centre sau unități deja existente, folosind la maximum spațiile libere în care să fie amplasate noi construcții, în vederea optimizării capacităților existente;

- posibilități maxime de punere în valoare complexă a resurselor naturale și a potențialului existent de forță de muncă;

- legături funcționale și distanțe optime față de centrele de aprovizionare și desfacere a producției.

- asigurarea factorilor tehnico-economici necesari planului general: fluxul tehnologic de producție optim, prin realizarea unor legături directe, în corelare cu adoptarea sistemului de transport adecvat; dimensionarea și delimitarea terenului la o suprafață optimă; realizarea de hale de mare capacitate care sporesc suprafețele construite; trasarea rețelilor de transport astfel încât să asigure ocuparea unor suprafețe minime și folosirea eficientă a mijloacelor de transport; concentrarea construcțiilor pe o suprafață redusă ceea ce asigură și rețele minime de echipare tehnică; respectarea cerințelor specifice diferitelor tipuri de obiective;

- respectarea cerințelor arhitectonice, prin amplasarea tuturor obiectivelor și a fiecărui element în raport cu sistematizarea de ansamblu a teritoriului și localităților, realizând o unitate armonioasă (estetică) a construcțiilor, spațiilor libere, rețelilor de comunicații și a spațiilor verzi;

- luarea în considerare a tuturor condițiilor orografice și microclimatice, hidrogeologice și hidrografice, geotehnice, de protecție contra incendiilor etc.;

- respectarea particularităților diferitelor ramuri, optimizarea amplasamentului fiind rezultanta analizei tuturor condițiilor enunțate și în final a fluxurilor și legăturilor funcționale, astfel ca toate costurile aferente (de investiții, exploatare, transporturi etc.) să fie minime, iar amplasamentul să se integreze în dezvoltarea armonioasă a teritoriului și a localităților.

Problema amplasamentelor capătă o deosebită însemnătate și prin aceea că, în complexul măsurilor pentru gospodărirea rațională a resurselor funciare, respingerea oricăror tendințe de scădere a suprafețelor cultivate, punerea în valoare agricolă a terenurilor neproductive și slab productive constituie o cerință socială majoră. Totuși, în practica curentă, ca urmare a intensității dezvoltării economice au fost și sînt situații de ocupare a terenurilor productive pentru diferite amplasamente industriale și agricole, dezvoltarea și modernizarea căilor de comunicație, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, amenajărilor hidrotehnice, exploatărilor miniere de suprafață etc. Astfel, numai din anul 1974 și pînă la începutul anului 1980, au fost scoase din producția agricolă, pentru obiective de investiții, terenuri în suprafață totală de 205 060 ha, din care 67 094 ha au fost eliminate definitiv din producția agricolă. Problema este de acută actualitate dacă avem în vedere că numai în ultimii doi ani (1978—1979) suprafața scoasă din producția agricolă totalizează 33 060 ha din care definitiv 15 094 ha (11 822 ha arabil, adică 78%).

În aceste condiții s-ar impune interzicerea cu desăvîrșire a amplasamentelor, cel puțin pe terenurile de categoria I-a și a II-a de fertilitate.

În cazul tuturor amplasamentelor, analizarea obligatorie a unei variante suplimentare în care evaluarea suprafețelor de teren ocupate să fie indicator de bază în alegerea variantei optime, constituie un demers obligatoriu pentru atingerea unei raționalități economice și sociale juste.

Îmbunătățirile funciare — în concordanță cu cerințele valorificării și exploatării eficiente a terenurilor

ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCİARE sînt principalele lucrări care asigură conservarea și ameliorarea fondului fun-

* Prima parte a studiului s-a publicat în nr. 38 din 19 septembrie 1980

ciar, ridicarea capacității sale de producție și obținerea efectivă a unor producții agricole sporite: ele reprezintă una din principalele forțe de producție ale agriculturii, atît prin suprafața pe care se realizează, cît și prin volumul investițiilor antrenate și durata lor îndelungată de serviciu (tabelul).

Dinamica principalelor lucrări de îmbunătățiri funciare
(mii ha)

Anul	Desecări	Irigații	Combaterea eroziunii
1965	789	230	40
1970	1 100	731	435
1975	1 966	1 474	983
1980	2 900	3 000	1 900
1985	3 700-3 750	3 700-4 000	2 850-2 900
1995	6 400	5 300	5 300

Asigurînd regularizarea regimului apei (aducerea, evacuarea, redistribuirea) pe terenul amenajat, astfel încît să se realizeze condiții optime de producție, și ameliorarea (ulterioară) a terenurilor, iar în corelare cu organizarea teritoriului, crearea condițiilor pentru exploatarea eficientă a terenurilor amenajate, lucrările de îmbunătățiri funciare au un rol hotărîtor în gospodărirea resurselor.

Experiența demonstrează că numai acele lucrări se dovedesc eficiente, care au la bază studiul complexului de factori (naturali, tehnici și economici), integrați cerințelor producției agricole, respectiv exploatarea eficientă a terenurilor amenajate, cu respectarea următoarelor principii de bază:

- încadrarea în prevederile studiilor de sistematizare teritorială a județelor și a bazinelor hidrografice;

- integrarea în programele naționale de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, gospodărirea apelor și îmbunătățiri funciare, conservarea și dezvoltarea fondului forestier etc.;

- valorificarea superioară a tuturor terenurilor și crearea cadrului pentru desfășurarea în condiții optime a procesului de producție, asigurînd utilizarea eficientă a terenului și a apei;

- valorificarea pentru producția agricolă a terenurilor neproductive sau slab productive (pretabile), protecția împotriva proceselor secundare de diminuare a fertilității, îmbunătățirea structurii generale de folosință a terenurilor, definirea unor sisteme de cultură (asolamente) specifice terenurilor amenajate, reamplasarea rețelei de drumuri pentru a crea cadrul teritorial optim de folosire a pămîntului și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

Aceste funcții se realizează prin elaborarea concomitentă a programelor lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de organizare a teritoriului, pentru a garanta crearea celor mai raționale și rentabile forme de exploatare a resurselor funciare și a mijloacelor de producție strîns legate de pămînt în cadrul procesului de producție (lucrările de îmbunătățiri funciare, bazinele de retenție, construcțiile agrozootehnice etc.).

Însă, la noi încă mai prevalează concepția constructivă în realizarea lucră-

rilor de îmbunătățiri funciare, cu toate că sarcina constructorilor încețează odată cu executarea amenajărilor respective și nu după atingerea parametrelor ameliorative, care sînt prevăzuți, de altfel, în proiecte numai prin producțiile (oarecum arbitrar stabilite), luate în calculul eficienței economice. În prezent, producțiile stabilite pentru fundamentarea oportunității investițiilor au ca bază întregul complex de măsuri agro-pedo-ameliorative ce sînt necesare de realizat dar, cu excepția investiției de bază (îndiguiri, irigații, desecări, combaterea eroziunii solului) restul lucrărilor necesare sînt prevăzute la investiții conexe sau colaterale, urmînd a fi realizate ulterior de fiecare unitate agricolă (în funcție de posibilități și cînd va crede) deci nu odată cu investiția de bază și la termenul optim. Or, este în interesul tuturor de a avea imaginea reală și integrală a eforturilor materiale necesare pentru a promova o acțiune de anvergură, ca și a rezultatelor nete ce se pot obține.

Se impune ca, specialiștii și ceilalți factori de răspundere să acționeze pentru a modifica concepția actuală prin care se fundamentează eficiența în lucrările de îmbunătățiri funciare, pe cel puțin următoarele direcții:

- considerînd sporul de producție pe terenurile pe care se realizează lucrări de hidroameliorații, nu numai ca efect al acestora;

- investițiile necesare pentru realizarea producțiilor preconizate pe terenurile amenajate să aibă în vedere nu numai investițiile pentru lucrările de bază, ci și pe cele conexe;

- raportarea indicatorilor tehnico-economici la o suprafață cît mai mare (perimetru, zonă de ameliorat) pentru a obține indici cît mai favorabili;

În același timp, se desprinde ca o necesitate stringentă pentru asigurarea efectului lucrărilor de îmbunătățiri funciare, respectarea următoarelor principii:

- amplasarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare în corelare cu folosința de perspectivă a terenului;

- trasarea rețelei hidrotehnice și de drumuri pentru a asigura atît exploatarea hidroameliorativă cît și agricolă în corelare cu dotarea și echiparea tehnică a teritoriului (așezări populate, centre de producție, căi de comunicație, cu limitele naturale (păduri, fire de vale, cursuri de apă, lacuri de acumulare etc.), cu organizarea terenului și cerințelor de exploatare eficientă a sistemului de mașini și tractoare;

- trasarea rețelei de conducte de irigații în cadrul masivelor funciare, urmărind evitarea unor situații care antrenează scăderea economicității exploatarei: distanțe neuniforme între antene, lipsa continuității antenelor sau a distanței între ele și între ploturile limitrofe (deși condițiile teritoriale nu impun aceasta), irigarea prin brazde și prin aspersiune pe aceeași antenă, neparalelismul antenelor, intersectarea canalelor deschise și distanțe diferite între hidranți;

- obligativitatea realizării concomitente cu investiția de bază (îndiguiri, desecări, irigații, combaterea eroziunii solului) a investițiilor conexe și colaterale vizînd atingerea parametrilor prevăzuți în proiecte privind nivelul

producțiilor luate în calculul eficienței economice.

Politică unitară în gospodărirea resurselor funciare

UTILIZAREA integrală și eficientă a resurselor funciare constituie o problemă esențială a epocii noastre, mai ales în condițiile contradicției dintre cerințele în creștere ale urbanizării, dezvoltării activităților industriale și de echipare a teritoriului, pe de o parte, și cerințele de produse agroalimentare pe de altă parte. Complexitatea problemelor privind folosirea terenurilor pentru producerea de hrană și lemn (deci pentru agricultură și silvicultură) este accentuată de concurențialitatea amplasării platformelor industriale și penetrația rețetelor de echipare tehnică, ceea ce face ca dimensiunile globale ale teritoriului agricol să se reducă. De fapt, folosințele teritoriului constituie ecosisteme culturale, adică sisteme culturale în care omul, societatea, încearcă să-și obțină obiectivele prin exercitarea controlului asupra variabilelor din cadrul ecosistemelor globale. Acest dinamism, societatea îl controlează prin organizarea și amenajarea teritoriului în ansamblu și a fiecărei folosințe în parte, adecvat condițiilor natural-economice și ale dezvoltării bazei tehnico-materiale.

Se impun atenției generale, pentru dezvoltarea armonioasă a teritoriului prin amplasarea rațională a forțelor de producție și pentru buna gospodărire a resurselor funciare, următoarele dezerate:

- îmbunătățirea cadrului legislativ prin elaborarea unui COD FUNCIIAR unitar pentru întreaga economie care să înlocuiască cele peste 30 de acte normative existente (legi, decrete, H.C.M.-uri, ordine etc.) care, în fapt, favorizînd interesele unei ramuri sau activități sînt în dezavantajul interesului general al societății în ceea ce privește utilizarea fondului funciar;

- crearea unei discipline de sinteză (în învățămînt și cercetare) privind gospodărirea resurselor funciare — ECONOMIA FUNCIIARĂ — care să asigure formarea completă și complexă a celor care prin activitatea lor contribuie la valorificarea resurselor funciare în procesul de sistematizare, organizare și amenajare a teritoriului, indiferent de specialitatea sau facultatea absolvită;

- schimbarea sistemului de planificare a producției agricole, stabilindu-se numai producția de realizat la produsele principale și nu suprafețele care trebuie cultivate — prin repartizarea culturilor în funcție de mărimea suprafeței arabile deținute de către unitățile agricole. Aceasta ar da posibilitatea fiecărei unități agricole de a-și defini cît mai bine profilul de producție, valorificînd potențialul productiv al terenurilor în strînsă corelare cu condițiile de dotare și echipare tehnică, cu posibilitățile de aplicare a diferite tehnologii specifice și de integrare a producției agricole cu industria de prelucrare.

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ RIDICATĂ — obiectiv principal în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981

UNITĂȚILE ECONOMICE elaborează în prezent proiectele bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981. În cadrul măsurilor de aplicare a mecanismului economico-financiar, acestea au rolul de instrument la îndemâna organelor de conducere ale fiecărei unități economice pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, pentru conducerea activității, pentru asigurarea echilibrului financiar. Bugetele de venituri și cheltuieli trebuie să reflecte sporirea mai accentuată a eficienței economice, folosirea integrală și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, reducerea costurilor de producție totale și îndeosebi a celor materiale, creșterea valorii producției nete, instaurarea unui regim sever de economii în toate compartimentele.

Premisa de bază a elaborării în bune condiții a proiectelor bugetelor de venituri și cheltuieli în fiecare unitate economică o constituie **elaborarea și fundamentarea proiectului de plan economic** al acesteia pe baza indicatorilor stabiliți de organul ierarhic superior, a calculului propriu și a măsurilor stabilite pentru asigurarea condițiilor de realizare a fiecăruia din indicatorii înscrși în plan. Asigurarea cu contracte a desfacerii producției la intern și extern, a aprovizionărilor necesare constituie, de asemenea, elemente prioritare în pregătirea planului pentru anul viitor. Planul economic al fiecărei unități furnizează unele elemente de bază în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli, ca de exemplu: volumul producției, volumul investițiilor, nivelul costurilor de producție totale și al celor materiale, fondul de retribuire și altele, în funcție de specificul unității. Bugetul de venituri și cheltuieli asigură reflectarea acestora în expresie financiară și stabilește resursele financiare pentru desfășurarea activității, rezultatele financiare planificate, modul de repartizare a acestora. Prin obiectivele sale de stabilire

a rezultatelor financiare, de a reflecta întărirea și aplicarea cerințelor autogestiunii economico-financiare, echilibrul financiar, **bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să aibă în fiecare unitate un rol activ asupra desfășurării lucrărilor de elaborare a planului economic, prin scoaterea în evidență a cazurilor de ineficiență, rentabilitate scăzută, folosire incompletă a capacităților de producție, a mijloacelor materiale și bănești.** În aceste condiții planificarea economică și cea financiară se împletesc, completează și integrează într-un proces unic, subordonat aceluiași țel: dezvoltare și eficiență.

Folosirea cât mai deplină a bazei materiale de care dispune fiecare unitate, a fondurilor de producție puse la dispoziția acesteia de către societate sau procurate din fondurile proprii, constituie unul din obiectivele esențiale, care trebuie urmărit la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli. A spori mai accentuat eficiența, pe această linie, înseamnă, stabilirea și analiza pentru anul de plan, în comparație cu anul precedent, a unor indicatori care să exprime **gradul de eficiență și anume: volumul producției, activității sau încasărilor la o mie lei fonduri fixe sau fonduri de producție, în funcție de ramura din care face parte unitatea; volumul beneficiilor la o mie de lei fonduri fixe sau fonduri de producție.**

ANALIZA ATENTA a nivelului acestor indicatori de către conducerea fiecărei unități trebuie să aibă drept rezultat decizii pentru găsirea soluțiilor de îmbunătățire, în plan și în execuție, a raporturilor exprimate prin mărimile respective. Deciziile, soluțiile au legătură directă cu volumul producției, activității sau încasărilor, cu volumul fondurilor fixe și a celor de producție, inclusiv al investițiilor solicitate în anul de plan, cu rezultatele financiare ale unității. De-

ciziile, soluțiile înseamnă căi concrete care să conducă la creșterea eficienței, care să se reflecte în bugete și să aibă asigurate condiții de realizare.

Dimensionarea cheltuielilor pentru obținerea producției, a prestărilor de servicii sau a încasărilor din activitatea desfășurată constituie un element important în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli. **Nivelul cheltuielilor de producție sau de circulație la o mie lei realizări din producția marfă sau la o mie lei încasări din activitatea desfășurată, în anul de plan, comparativ cu anul de bază, scoate în evidență în ce măsură rezultatele financiare ale unității, rentabilitatea acesteia marchează o îmbunătățire.** Creșterea productivității muncii în unitate, mai buna folosire a bazei materiale existente, asigurarea încadrării în normele de consum privind materialele, combustibilul și energia, conduc în mod direct la reducerea costurilor, la sporirea rentabilității. Soluțiile și măsurile în această direcție trebuie să aibă o arie cât mai mare și să cuprindă toate compartimentele de lucru din unitate. Analiza costurilor pe ansamblul unității și a fiecărui produs, serviciu sau activitate, în vederea evitării oricărui cheltuieli inutile sau neeconomice trebuie să conducă la eliminarea eventualelor cazuri de neacoperire a cheltuielilor din venituri sau de rentabilități scăzute.

Încasările ce se înscriu în bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei unități, în funcție de activitatea desfășurată, precum și cheltuielile efectuate pentru realizarea încasărilor respective sint principalele elemente care conduc la **stabilirea beneficiului planificat.** În contextul aplicării noului mecanism economico-financiar, beneficiul dobândește funcții sporite. Beneficiul reflectă principala cerință a înlăptuirii autogestiunii economico-financiare. Din beneficiu se asigură resurse pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială a întreprin-

derii, resurse pentru restituirea fondurilor avuate de societate, resurse pentru conterasarea oamenilor muncii la realizarea beneficiilor prin constituirea fondului de participare la beneficii și a celui pentru acțiuni sociale, precum și resurse pentru o contribuție continuu sporită a fiecărei unități la dezvoltarea generală a societății, pe calea vărsămintelor la bugetul statului. Respectarea prevederilor Legii privind formarea, planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, precum și a celor din Legea finanțelor cu privire la normele de repartizare prin plan a beneficiilor, constituie o cerință menită să asigure folosirea bugetului de venituri și cheltuieli în infaptuirea autogestunii și autofinanțării în fiecare unitate.

CA INSTRUMENT AL ECHILIBRULUI FINANCIAR, bugetul de venituri și cheltuieli reflectă acest echilibru în plan și în execuție, pe ansamblul unității, cât și pe fiecare latură a activității economico-financiare a unității. Astfel, la elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să se aibă în vedere: planificarea echilibrată, sub aspect financiar, a veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare din activitatea desfășurată de unitate, potrivit profilului acesteia: echilibrul între resursele și cheltuielile pentru investiții; echilibrul între resursele și destinațiile privind mijloacele circulante; echilibrul între resursele și cheltuielile prevăzute a se efectua în cadrul diferitelor fonduri, prevăzute de lege a se constitui și prevedea la dispoziția unității. Stabilirea prin bugetul de venituri și cheltuieli a echilibrului între resurse și cheltuieli pe diferitele laturi ale activității economico-financiare a unității nu trebuie să fie privite numai sub aspect contabil sau de egalitate matematică, ci trebuie să reflecte analiza și decizia financiară a organelor de conducere din unitatea respectivă cu privire la dimensionarea optimă a volumului cheltuielilor de investiții, a volumului mijloacelor circulante, a cheltuielilor ce urmează să se efectueze din fiecare fond în parte, precum și cu privire la folosirea la maximum a resurselor proprii, a rezervelor existente, la creșterea gradului de autofinanțare, pe ansamblul unității și pe fiecare acțiune în parte. Echilibrul financiar impune introducerea unui accentuat spirit de bună gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, de realizare a acțiunilor planificate cu cât mai puține resurse și în condiții de economicitate la cheltuieli.

La planificarea cheltuielilor pentru investiții, în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii se au în vedere prevederile planului de investiții, gradul și perspectiva de asigurare cu documentație tehnico-economică a obiectivelor respective, prevederile contractelor de execuție alucrărilor și de achiziție a utilajelor, du-

ratele de execuție a lucrărilor, termenele de dare în funcțiune. Un element important îl constituie repartizarea cheltuielilor de investiții pe categoriile prevăzute de lege, în funcție de resursele de finanțare. Analiza trebuie să urmărească necesitatea și eficiența cheltuielii, evitarea imobilizărilor de fonduri prin scurtarea duratelor de execuție și asigurarea utilajelor potrivit graficelor de montaj. Analiza trebuie să conducă la decizii cu conținut economico-financiar de perfecționare a activității în acest domeniu. Determinarea cât mai exactă a resurselor proprii pentru finanțarea investițiilor și îndeosebi a celor din amortizare și beneficii, repartizarea acestora pe trimestre, în funcție de perioadele de realizare, necesitățile de efectuare a cheltuielilor constituie, de asemenea, cerințe ale folosirii birghiei planificării financiare pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a procesului de finanțare a investițiilor unității.

INTRODUCEREA bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de conducere a activității economico-financiare din unitățile economice a creat condiții ca, în domeniul mijloacelor circulante, să se asigure elemente noi pentru perfecționarea procesului de planificare, urmărire și utilizare a resurselor afectate acestui scop, pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor. În funcție de sarcinile de producție, volumul de activitate, normele și normativele în vigoare pentru determinarea mijloacelor circulante pe ansamblu și pe fiecare element în parte, viteza de rotație a mijloacelor circulante din anul de bază realizată în condiții de desfășurare normală a activității, întreprinderile își determină necesarul total de mijloace circulante, pe an și pe trimestre. Cu acest prilej se urmărește încadrarea și în nivelurile stabilite de organul ierarhic superior, precum și accelerarea continuă a vitezei mijloacelor circulante în anul de plan, față de anul de bază. Stabilirea de măsuri care să conducă la îmbunătățirea aprovizionării, eliminarea stocurilor de prisos și fără mișcare, evitarea imobilizărilor peste normativ în mijloace circulante, scurtarea ciclurilor de fabricație a produselor, asigurarea defacerii ritmice a producției pe bază de contracte sînt elemente determinante pentru dimensionarea optimă a necesarului total de mijloace circulante, în condiții de accelerare a vitezei de rotație. Stabilirea nivelului fondului propriu și a resurselor atrase, precum și a repartizărilor din beneficii, pentru finanțarea mijloacelor circulante reclamă o analiză atentă în ce privește corecta dimensionare a acestora, repartizare pe trimestre, precum și în ce privește asigurarea creșterii gradului de autofinanțare în acest domeniu. Dimensionarea resurselor atrase, respectiv a pasivelor stabile, pentru fi-

nanțarea mijloacelor circulante reclamă examinarea pe baza datelor din contabilitate, a elementelor de pasiv, care prin caracterul lor de permanență și de nivel stabil concurează la acoperirea temporară a mijloacelor circulante ale unității. În calculul acestora, în faza de planificare, cât și în execuție, se impun urmărirea și eliminarea aceluia care sînt rezultatul unor încetiniri a decontărilor în economie, al unor indisciplinări financiare sau al unei activități economico-financiare nesatisfăcătoare.

IN ASIGURAREA resurselor financiare ale întreprinderilor pe diferitele laturi ale activității economico-financiare a acestora, noul mecanism economico-financiar acordă un rol sporit creditului bancar. Acesta devine o resursă în completarea, alături de fondurile proprii ale unităților, atât a investițiilor, cât și a mijloacelor circulante. Legea finanțelor stabilește normele de intervenție a creditului bancar în procesul de finanțare a unităților economice. La elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli, printr-o strînsă concurență a întreprinderii cu organele bancare, se determină pe an și pe trimestre nivelul creditului bancar ce urmează să se acorde pentru finanțarea investițiilor sau a mijloacelor circulante. Evident, nivelul acestuia, pe lângă condițiile prevăzute de lege pentru acordare, depinde de măsurile stabilite prin buget în ce privește nivelul cheltuielilor de investiții, volumul mijloacelor circulante, precum și al resurselor proprii și asimilate folosite.

Resursele procurate pe calea creditului bancar incumbă obligații viitoare de rambursare și cheltuieli pentru plata dobînzilor bancare. Înscrierea acestora în bugetele de venituri și cheltuieli trebuie să fie precedată de analiza posibilităților de sporire a gradului de autofinanțare și de asigurare a folosirii acestor resurse în condiții de maximă eficiență. De asemenea, în bugete, trebuie acordată atenție prevederii cât mai exacte a resurselor necesare rambursării la scadență a creditelor, precum și a cheltuielilor pentru plata dobînzilor.

Activitatea de elaborare a bugetelor de venituri și cheltuieli prezintă un caracter complex și trebuie să cuprindă o sferă largă de probleme economico-financiare ale unității respective, cărora trebuie să li se asigure o rezolvare optimă, în condiții de creștere continuă a eficienței economice.

Organele de conducere din fiecare unitate, cadrele financiar-contabile, organele bancare au sarcina ca elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981 să se desfășoare în condițiile aplicării cu fermitate a măsurilor privind noul mecanism economico-financiar.

Gh. BOULESCU
Ministerul Finanțelor

Evoluții și perspective în dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țările africane în curs de dezvoltare

ROMÂNIA SOCIALISTĂ — țară cu o economie dinamică, cu o industrie și o agricultură în plin proces de dezvoltare și modernizare — promovează o politică de largă colaborare internațională economică, tehnică și științifică. În cadrul politicii sale externe, România — ea însăși țară în curs de dezvoltare — acordă un loc deosebit de important amplificării și diversificării constante a relațiilor de colaborare cu țările africane, sprijinindu-le în lupta pentru abolirea oricărei politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, în eforturile lor îndreptate spre consolidarea independenței și suveranității naționale, pentru lichidarea subdezvoltării și asigurarea unei dezvoltări economico-sociale armonioase.

Vizitele efectuate în ultimii ani de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, într-un mare număr de state africane, precum și vizitele întreprinse în România de șefi de stat din numeroase țări de pe continentul african, reprezintă evenimente cu ample și profunde semnificații pe planul relațiilor bilaterale, al raporturilor româno-africane, precum și în sfera vieții internaționale.

Astfel, vizitele oficiale întreprinse recent în România la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, de președintele Republicii Unite Camerun, Ahmadou Ahidjo, președintele Republicii Zambia, Kenneth David Kaunda, președintele Mozambicului, Samora Moises Machel ca și vizita președintelui Republicii Zimbabwe, Canaan Sodindo Banana — desfășurată în aceste zile — se înscriu în politica generală a României de dezvoltare activă a colaborării cu statele africane, cu toate statele lumii.

Acordurile de cooperare economică și tehnică, acordurile comerciale, protocoalele și alte înțelegeri în diferite domenii încheiate cu un mare număr de state africane reflectă cu pregnanță rezultatele deosebit de rodnice ale convorbirilor la nivel înalt.

Conlucrare multilaterală pentru accelerarea dezvoltării industriale

ACȚIUNILE DE COOPERARE dintre România și aceste țări îmbracă cele mai diverse forme; de la obiective economice construite de România sau cu sprijinul său, pînă la societăți mixte de producție și comercializare. Raporturile economice, ale țării noastre cu statele africane se desfășoară pe baza a peste 50 de acorduri comerciale și de cooperare anuale și pe termen lung, care vizează domenii de însemnătate majoră pentru economie: **industriile minieră, petrolieră, energetică, chimie, industrie forestieră, agricultură, transporturi.**

Specialiștii români din sectorul geologic și industria extractivă desfășoară o rodnică și apreciată activitate în diferite țări în domeniul prospectării, explorării și valorificării resurselor miniere (feroase și neferoase) și petroliere. Astfel: în Algeria se execută importante lucrări de foraj petrolier și de valorificare a unor zăcăminte miniere; în Maroc au fost puse în valoare zăcăminte cuprifere în sudul țării, la Ouansimi și Talaat-Iminirfi. Acordurile cu Marocul prevăd extinderea în continuare a colaborării economice și tehnice pe calea participării la proiectarea, exploatarea și prelucrarea a noi minereuri feroase și neferoase, precum și participarea la prospectarea resurselor petrolifere; în vederea sprijinirii statului zambian la punerea în valoare a bogățiilor sale minerale a fost înființată societatea mixtă „Mokambo” a cărei activitate va fi extinsă la acțiuni de cooperare în explorarea și exploatarea zăcămintelor de cărbuni, nichel, plumb, fosfați, molidben, hidrocarburi și uraniu; în Kenya societatea mixtă „Kmil” efectuează prospecțiuni pentru valorificarea minereurilor de zinc, cupru, plumb, argint; în Burundi societatea mixtă „Somiburom” are drept obiect participarea la valorificarea importantelor zăcăminte de nichel din această țară; în Mozambic se desfășoară lucrări de prospecțiuni și explorări geologice pentru valorificarea unor zăcăminte de cărbuni și minereu de fier; în cadrul societății mixte „Bensaminco” se urmărește efectuarea de lucrări de explorare și exploatare a resurse-

lor minerale ale Tanzaniei. Acțiuni de cooperare în acest domeniu, în curs de desfășurare sau în perspectivă, privesc și alte țări: Guineea, Zair, R. P. Congo, Liberia, Angola.

România realizează în țările africane importante combinate chimice și petrochimice, uzine constructoare de mașini, fabrici de ciment și combinate de prelucrare a lemnului, fabrici de confecții, de țesături și tricotaje. Întreprinderi românești specializate construiesc baraje, căi ferate, șosele, porturi, realizează sisteme hidrotehnice.

Dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țări africane în ultimii ani

Tara	Domeniul de activitate	Forma de cooperare
Algeria	— Executarea de lucrări de foraj petrolier	Cooperare în producție
Burundi	— Explorări și exploatarea miniere și realizarea de obiective industriale și agricole	Societăți mixte: Somiburom, Agriburom
Congo	— Cultivarea bumbacului și a altor plante	Societate mixtă: Sototon
Egipt	— Cooperare industrială, agricolă și bancară	Cooperare în producție Banca egipteano-română
Gabon	— Exploatarea miniere	Societate mixtă: Somifer
Ghana	— Organizarea de ferme pentru cultura plantelor	Cooperare în producție
Guineea	— Exploatarea minei de fier	Societate mixtă: Mifergui Nimba
Kenya	— Explorări și exploatarea miniere	Societate mixtă: K.M.I.L.
Liberia	— Producerea de cauciuc natural	Societate mixtă: Libirian Rubber Processing Co.
Libia	— Construcții portuare, construirea și modernizarea de drumuri — Lucrări de îmbunătățiri funciare, producere de semințe selecționate	Societate mixtă: Librom
	— Creșterea și îngrijirea animalelor	L.A.R.P. Co.
	— Transporturi maritime	Societate mixtă: Rolliship
Maroc	— Construcții portuare — Organizarea culturilor de floarea-soarelui	Cooperare în producție Cooperare în producție
	— Exploatarea miniere	Societate mixtă: Geominin—B.R.P.M.
Nigeria	— Prelucrarea și industrializarea lemnului	Societăți mixte: Seromwood Nirowi
Republica Africa Centrală	— Exploatarea miniere, agricole, prelucrarea lemnului	Societăți mixte: Scaromines, Somcarom, Carombois, Lorombois
Tanzania	— Explorări și exploatarea miniere	Societate mixtă: Besamingo
Zair	— Exploatarea agrozootehnice, comercializare tractoare	Societăți mixte: Zairom Autotractor-Kinshasa
Zambia	— Exploatarea miniere	Societate mixtă: Mokambo

Dintre obiectivele și lucrările realizate în cadrul acțiunilor de cooperare, în țările africane, se evidențiază : uzina de produse sodice El Mex și complexul de exploatare și îmbogățire a fosfaților de la Hamrawein, în Egipt ; barajul de acumulare K'Sob — important obiectiv hidrotehnic pentru agricultura algeriană ; portul maritim Nador, în Maroc (pe coasta Mediteranei) dotat cu instalații moderne necesare primirii unor nave de mare capacitate ; în Libia a fost realizat portul pescăresc Tripoli, importante construcții civile (locuințe, școli) șoseaua Beni Valid-Tarhuna. Au fost înființate societăți mixte pentru lucrări de îmbunătățiri funciare și creștere a vitelor, precum și Societatea mixtă pentru transporturi maritime — Roliship ; în Sudan a fost construit sediul parlamentului din Khartoum — modern edificiu (partea română asigurând proiectul, livrarea materialelor de construcții, instalații, echipamente, utilaje și mobilier) și se află în construcție o mare filatură de bumbac.

Menționăm, totodată, realizarea unor importante obiective economice în Guinea — unde întreprinderi românești au participat la dezvoltarea activității uzinei de mase plastice din Konakry și au construit o linie de montaj a tractoarelor ; în Nigeria — activitatea societăților mixte Nirowi și Seromwood pentru exploatarea și industrializarea lemnului ; în Republica Africa Centrală societățile mixte Lerombois și Carombois au drept obiect exploatarea lemnului, iar societatea mixtă Somcarom, este axată pe cultura bumbacului și altor plante ; în Angola întreprinderile românești acordă asistență tehnică pentru punerea în funcțiune a fabricii textile Baionași în scopul organizării unor ferme specializate în cultura bumbacului și florii soarelui ; în Burundi societatea mixtă „Agriborum” are drept obiect amenajarea unei ferme agricole și executarea unor lucrări de defrișare cu utilaje românești.

În cadrul relațiilor de cooperare, țara noastră acordă o atenție deosebită colaborării în domeniul cercetării științifice, problemelor de pregătire a cadrelor și amplificării asistenței tehnice, participării specialiștilor români la valorificarea superioară a întregului potențial material și uman de care dispun statele africane. Muncitori și tehnicieni din țările Africii se specializează în diferite întreprinderi industriale din România, iar un mare număr de studenți învață în institute de învățământ superior din țara noastră. De asemenea, mii de specialiști români lucrează în diferite țări africane unde se bucură de bune aprecieri.

Retrospectiva a peste un deceniu de realizări proiectează largi perspective cooperării

ROMÂNIA va amplifica și diversifica în continuare relațiile economice cu țările africane în curs de dezvoltare, extinzându-se formele noi, reciproc avantajoase de cooperare în producție cu aceste țări.

În cadrul convorbirilor la nivel înalt — care au avut loc cu ocazia vizitelor reciproce, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în țările Africii, și ale șefilor de stat din numeroase state africane pe pământul României — s-a apreciat că intensificarea cooperării economice, a schimburilor comerciale, a conlucrării în sfera științei și tehnologiei, a învățământului și culturii vine în sprijinul efortului național al fiecărei țări pentru progres economic și social. Cu ocazia noului dialog la nivel înalt româno-zambian s-a reliefat necesitatea impulsivității cooperării în domeniul industrial prin construirea unor fabrici de tablă din cupru, textile, încălziminte, articole ceramice, depozite frigorifice, a unui complex de industrializare a lemnului, realizarea complexului agro-industrial din cadrul acțiunii de organizare și exploatare a unei largi suprafețe de teren. Convorbirile desfășurate cu ocazia vizitei oficiale întreprinse în România de președintele Republicii Unite Camerun au evidențiat multiplele posibilități existente pentru realizarea în comun, în Camerun, a unor obiective economice importante. S-au realizat înțelegeri cu privire la cooperarea în domeniile industriei, mecanizării agriculturii, construcției de baraje, electricității urbane, precum și în alte domenii de interes reciproc, prin crearea de societăți mixte și a altor forme moderne de cooperare în producție.

În Declarația comună semnată recent de președintele Republicii Socialiste România și președintele Republicii Populare Mozambic se apreciază progresele înfăptuite pe linia cooperării economice și schimburilor comerciale hotărându-se intensificarea eforturilor pentru creșterea volumului comerțului și accelerarea realizării obiectivelor economice convenite prin înțelegerile încheiate între cele două țări. Se consideră că dezvoltarea relațiilor economice și îndeosebi a cooperării în producție constituie elementul fundamental al aprofundării raporturilor româno-mozambicane.

Convorbirile fructuoase dintre președintele României și președintele Republicii Zimbabwe vor deschide noi perspective dezvoltării relațiilor economice bilaterale, în special în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor și energetice.

Noi perspective pentru o largă conlucrare româno-ghaneză pe plan economic, tehnico-științific și cultural au fost reliefate în cadrul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și delegația Partidului Național al Poporului din Ghana.

Un rol important în dezvoltarea relațiilor economice ale României cu țările africane revine comisiilor mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnică.

Acțiunile prezente și potențiale de cooperare vor contribui la creșterea și diversificarea schimburilor comerciale cu țările africane, facilitând exportul românesc de mașini, utilaje și mijloace de transport și asigurând într-o măsură sporită importul de materii prime, dar și de produse prelucrate, venind în întimpinarea politicii — promovate de statele africane — privind dezvoltarea și diversificarea industriei autohtone. În acest cadru, sectorul de hidrocarburi și cel minier ar putea reprezenta un domeniu cu noi valențe în cadrul acțiunilor de cooperare. Posibilitățile potențiale de amplificare a cooperării în acest sector sînt generate de numeroasele proiecte de exploatare a importanțelor zăcăminți de de țifei, gaze naturale, minereuri feroase și neferoase (fier, cupru, zinc, cobalt, uraniu, fosfați, metale rare) — proiecte lansate în cadrul planurilor și programelor de dezvoltare ale statelor africane. Totodată, proiectele și obiectivele ce urmează a fi realizate în diferite țări africane pentru dezvoltarea industriei chimice, petrochimice, siderurgice, materialelor de construcții, industriei alimentare și textile relevă posibilități sporite pentru întreprinderile românești în antrenarea unor acțiuni de cooperare. Sectoare importante în perspectiva amplificării relațiilor de cooperare româno-africane sînt, de asemenea, agricultura, transporturile și telecomunicațiile.

Construcțiile de baraje și foraje pentru apă primesc o nouă dimensiune la ansamblul continentului atît pe linia valorificării potențialului hidroenergetic, cit și pentru dezvoltarea agriculturii — sector prioritar al economiei într-un mare număr de state africane — în cadrul unor proiecte hidrotehnice și de revitalizare a sectorului de creștere a animalelor. Sectorul de transporturi reprezintă, de asemenea, un teren propice pentru inițierea și amplificarea acțiunilor de cooperare. Dimensiunea continentului, disparitățile în dezvoltarea diferitelor regiuni impun cu acuitate dezvoltarea sectorului de transporturi. Cererea de lucrări, atît la nivelul fiecărei țări, cit și la ansamblul continentului, va fi stimulată prin elaborarea Programului „Deceniul transporturilor și comunicațiilor în Africa”, elaborat de Comisia economică O.N.U. pentru Africa pentru perioada 1978—1988.

Menționăm, totodată, că o serie de obiective economice ce urmează a fi realizate în țările africane vor beneficia de asistență financiară externă, fie din partea unor organisme internaționale sau cu vocație regională (Banca Mondială, Banca arabă pentru dezvoltare economică în Africa, Banca africană de dezvoltare), fie din partea unor state, ceea ce va antrena, implicit, participarea investitorilor străini la efectuarea de lucrări în diferite sectoare și ramuri ale economiei țărilor africane.

Participarea întreprinderilor românești la realizarea de acțiuni de cooperare în condiții de eficiență sporită incumbă cunoașterea în detaliu a unor aspecte legate de natura și amploarea proiectului, termen și condiții de realizare, investiții, surse și modalități de finanțare, reglementări de politică economică, angrenarea organismelor autohtone specializate sau a unor terți parteneri la executarea diferitelor lucrări, asigurarea și formarea cadrelor calificate etc.

Evoluția economiei României într-un ritm rapid, politica de largă colaborare internațională promovată de țara noastră, orientările și prioritățile planurilor de dezvoltare lansate de țările africane și politica promovată de către aceste țări privind valorificarea superioară a potențialului economic în cooperare cu parteneri străini creează cadrul propice intensificării acțiunilor de cooperare ale României cu țările africane.

În acest fel poziția țării noastre care militează consecvent în cadrul organismelor internaționale, reuniunilor „Grupului celor 77” și sesiunilor UNCTAD pentru înfăptuirea programelor de măsuri privind lichidarea subdezvoltării, se regăsește în planul concret al relațiilor economice printr-o conlucrare activă cu statele africane pe multiple planuri.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu — președintele Republicii Socialiste România — spunea în Mesajul adresat celei de-a XVII-a Conferințe la nivel înalt a Organizației Unității Africane : „**întîlnirile frecvente pe care le-am avut cu conducătorii statelor și ai mișcărilor de eliberare națională din Africa, atît în România, cit și pe pământul african, convorbirile și înțelegerile adoptate cu aceste prilejuri au constituit o vie manifestare a hotărîrii poporului român și popoarelor africane de a întări și mai mult prietenia și solidaritatea dintre ele, de a dezvolta cooperarea în domeniile economic, tehnic și cultural-științific și conlucrarea lor pe plan internațional.**”

Marcel MOLDOVEANU
I. E. M.

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI, SCOPUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI (I)

O ANALIZĂ REALISTĂ, lucidă a rezultatelor obținute de țara noastră în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului trebuie să încorporeze, ca un dat fundamental, adevărul — subliniat cu deosebită vigoare și perseverență de secretarul general al partidului — potrivit căruia tot ceea ce s-a înfăptuit în România socialistă reprezintă „...rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora.*)“

Succesele obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste demonstrează prin forța de neclintit a faptelor că socialismul, eliberînd omul de asuprire și exploatare, instaurînd proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și dezvoltînd planificat întreaga economie națională a creat, pentru prima dată în istorie, o nouă conștiință a membrilor societății, și anume conștiința că de calitatea muncii lor depinde progresul general al societății, bunăstarea și fericirea fiecăruia.

Ele au demonstrat, totodată, că efortul conștient al întregului popor pentru asigurarea unui ritm înalt dezvoltării economiei și societății — efort impus de nivelul scăzut al forțelor de producție moștenit, de exigențe noi și de restricțiile severe ce se manifestă în economia mondială — și-au aflat o finalitate concretă, în deplin consens cu idealurile nobile ale socialismului și comunismului, de creștere continuă a nivelului de trai, de dezvoltare multilaterală a personalității fiecărui om al muncii.

Corelații economice fundamentale

EXPERIENȚA edificării socialismului în România pune în evidență faptul că la temelia ridicării calității vieții, proiectată într-un orizont larg de timp, se situează o repartizare științific fundamentată a veniturii naționale în fond de acumulare și fond de consum. În această perspectivă, o deosebită atenție s-a acordat asigurării unei rate înalte a acumulării, opțiune strategică de mare însemnătate care a creat contextul prielnic făuririi bazei tehnice materiale a noii orinduirii, repartizării armonioase a forțelor de producție în teritoriu (tabelul nr. 1).

După cum rezultă din datele inserate în tabel în perioada 1950—1980 a fost înregistrată o rată medie a acumulării de 25,7%. Acest însemnat volum de fonduri s-a concretizat în sporirea volumului fondurilor fixe ale economiei naționale de la 517 miliarde lei în 1965 la 1 950 miliarde de lei în 1980, ceea ce reprezintă un spor al fondurilor fixe de 1 433 miliarde lei, adică aproape 75 la sută din întreaga perioadă de 30 de ani (1951—1980).

Preocuparea pentru alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare, concomitent cu repartizarea rațională și utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor destinate reproducției largite au avut ca rezultat o creștere continuă a sporului veniturii naționale. Astfel, față de 111 miliarde lei cît a reprezentat sporul veniturii naționale în primii 15 ani ai construcției socialiste, în perioada 1966—1980 aceasta s-a situat la valoarea de peste 400 miliarde lei, ceea ce reprezintă circa 30 la sută din sporul obținut în întreaga perioadă 1951—1980. Raportat la indicatorii ai populației, venitul național pe locuitor a sporit de la 7 670 lei în 1965 la peste 27 000 lei în 1980, deopotrivă cu sporirea puterii economice a unui procent din ritmul său mediu anual de creștere fapt care evidențiază eficiența mereu mai mare a efortului de dezvoltare economico-socială. Calculele demonstrează că dacă în perioada 1966—1980, de exemplu s-ar fi optat pentru o rată a acumulării de circa 25%, venitul național ar fi crescut într-un ritm mediu anual de circa 7 la sută în loc de aproape 10 la sută, fondul de consum ar fi crescut într-un ritm de numai 4 la sută față de 7,4 la sută. Aceasta ar fi însemnat ca volumul fondurilor fixe să fie la sfîrșitul actualului cincinal, cu aproape 600 miliarde lei mai mic, iar fondul de consum însumat să se diminueze la rîndul său, tot cu cea. 600 miliarde lei.

În concordanță cu cerințele ridicării continue a nivelului de trai și îmbunătățirii calității vieții întregului popor, strategia

*) Nicolae Ceaușescu — „Căvintare la Congresul al II-lea al consiliilor populare“, Ed. politică, București, 1980, p. 41.

Tabelul nr. 1

Intensitatea și eficiența efortului de dezvoltare în perioada 1950—1980

Indicatori	1950—	1966—	1950—
	1965	1980	1980
Rata medie anuală a acumulării (%)	19,3	32,1	25,7
Volumul investițiilor (miliarde lei)	362	1 830	2 192
% din total	16	84	100
Fondurile fixe totale (miliarde lei la sfîrșitul perioadei)	517	1 950	1 950
— spor mediu anual (miliarde lei)	20,6	95,5	58,1
Numărul locurilor noi de muncă (milioane persoane)	2,2	3,2	5,4
Venitul național			
— pe locuitor (lei)	7 670	27 000	27 600
— spor mediu anual (mild. lei)	7,4	26,6	17
Numărul județelor cu o producție globală pe locuitor (lei) pînă la 35 000	38	—	—
35 000—70 000	1	27	—
peste 70 000	—	12	—

optimizării ratei acumulării include, pe lîngă dimensionarea și repartizarea corectă, rațională a efortului de dezvoltare, potrivit priorităților obiectiv determinate ale fiecărei etape, și utilizarea cu maximum de eficiență a fiecărui leu cheltuit. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii arăta că „trebuie să urmărim permanent eficiența economică a investițiilor, darea lor în folosință la termenele planificate, realizarea unui raport just între investițiile începute și capacitatea de execuție dintr-un an, tocmai pentru a nu imobiliza mijloacele materiale și forța de muncă, pentru a scurta perioada de intrare în funcțiune“.

Preocuparea pentru sporirea rodniciei muncii, pentru utilizarea integrală și cu eficiență maximă a tuturor mașinilor și utilajelor existente, pentru valorificarea superioară, intensivă a pămîntului, materiilor prime, combustibilului și energiei și pentru sporirea rentabilității unităților economice, este necesar să se situeze în centrul preocupărilor tuturor factorilor din economie, a tuturor oamenilor muncii.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca obiectivul fundamental al deceniului următor să fie înfăptuit prin transformarea radicală a acumulărilor de natură preponderent cantitativă, într-o calitate nouă, superioară, astfel încît „întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură și singura bază pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului“. Aceasta constituie condiția finală pentru înfăptuirea strategiei P.C.R. de optimizare a dezvoltării economico-sociale, în concordanță deplină cu interesele de progres rapid și multilateral ale națiunii, cu afirmarea deplină a independenței și suveranității poporului nostru în rîndul națiunilor lumii. Elaborată cu participarea nemijlocită a oamenilor muncii, înfăptuită prin activitatea conștientă a întregului nostru popor și avînd ca țel suprem bunăstarea și fericirea celor ce trăiesc și muncesc pe pămîntul României socialiste, strategia accelerării dezvoltării economico-sociale a țării noastre constituie cea mai strălucită dovadă a umanismului revoluționar al orînduirii noastre socialiste, societate ce se construiește prin munca poporului și spre binele și fericirea lui.

Forța de netăgăduit a faptelor

EVOLUȚIA principalilor indicatori ce caracterizează creșterea nivelului de trai în perioada 1950—1980, incluși în tabelul nr. 2, pun în evidență liniile fundamentale ale politicii creșterii nivelului de trai promovată de partidul nostru, realizările obținute în această perioadă.

Așa cum rezultă și din datele de mai sus, creșterea retribuției personalului muncitor și a veniturilor țărănimii a constituit principala cale de ridicare a nivelului de trai. În acest an, față de 1950, retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de 6,7 ori.

Comparând cele două perioade ale construcției socialiste, datele demonstrează o creștere mult mai puternică a retribuției medii

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai nivelului de trai

Indicatori	1950	1965	1980	1980
	1950			
Retribuția medie netă a personalului muncitor lei/lunar	337	1028	2256	6,7 ori
spor absolut (lei)	691		1228	
Retribuția minimă lei/lunar	161	613	1425	8,8 ori
spor absolut (lei)	452		812	
Retribuția reală — total personal %	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din muncă în CAP și din gospodăriile personale, pe o persoană activă (lei/lunar)	167	495	1290	7,7 ori
spor absolut (lei)	328		795	
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe un locuitor lei/anual	215	1204	3666	17 ori
spor absolut (lei)	989		2462	
Desf. de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (miliarde lei)	12,1	63,7	214,9	16 ori
spor absolut (miliarde lei)	51,6		151,2	

Consumul mediu anual pe locuitor

— carne și produse din carne kg.	16,7	26,6	62	3,7 ori
spor absolut (kg)	9,9		35,4	
— lapte și produse din lapte (inclusiv untul) litri	107,6	105	209	1,9 ori
spor absolut (litri)	— 2,6		95	
— euă bucăți	59	115	270	4,6 ori
spor absolut (bucăți)	56		155	
— zahăr și produse din zahăr (kg.)	6,9	15	30	4,3 ori
spor absolut (kg)	8,1		15	
— legume și produse din legume (kg.)	65,6	75,3	160	2,4 ori
spor absolut (kg)	9,7		84,7	
— fructe și produse din fructe (kg.)	20,7	26,7	63	3 ori
spor absolut (kg)	6,0		36,3	
— țesături inclusiv confecții mp	13,19	16,26	29	2,2 ori
spor absolut (m.p.)	3,07		12,74	
— încălțăminte perechi	0,62	1,97	4	4,5 ori
spor absolut (perechi)	1,35		2,03	
Prestări de servicii către populație (miliarde lei)	2,7	9,4	42,9	15,6 ori
spor absolut (miliarde lei)	6,7		33,5	

nete în intervalul 1966—1980, de aproape 2 ori față de primii 15 ani, 1951—1965, de la 691 lei la 1 228 lei. Iată reflectarea fidelă a roadelor unei politici de dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție, a ramurilor hotărâtoare ale economiei, de creștere susținută a avuției naționale și a venitului național.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

FONIC —

O nouă familie de aparate telefonice

ÎN URMA OMOLOGĂRII în laboratoarele Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente de telecomunicații, noua familie de aparate telefonice pentru transmiterea automată a mesajelor — tip FONIC — a și fost introdusă în fabricația de serie la întreprinderea „Electromagnetica” din București. Cele trei tipuri de echipamente care formează această familie — FONIC-1, FONIC-2 și FONIC-3 sînt destinate utilizării pe liniile telefonice de abonați, înlocuind aparatul telefonic obișnuit. La primirea unui apel, noile aparate se conectează automat, transmitînd chemătorului mesajul înregistrat în prealabil de către abonat pe o bandă de casetofon obișnuită, folosită la casetofonurile neprofesionale. După termi-

narea transmiterii mesajului, echipamentul se deconectează automat atât de la centrala telefonică cit și de la rețeaua de 220 V/110 V-50 Hz, rămînînd însă pregăt să servească în același mod următorul apel. Mesajul care urmează să fie transmis se poate modifica ori de cîte ori este necesar, înregistrarea făcîndu-se prin microreceptor.

Modelul FONIC-3 (în imagine, aparatul din stînga, în planul doi), cel mai complet dintre echipamente, poate fi utilizat și ca transmîtor și ca înregistrator automat de mesaje. În această ultimă situație mesajul transmis eprinde în mod obligatoriu invitația la înregistrare către chemător, invitație care nu se mai transmite în cazul în care capacitatea de înregistrare a echipamentului este epuizată. Programat pentru funcționarea

automată (transmîtor sau transmîtor și înregistrator), acest echipament se cuplează la tensiunea de rețea și la centrala telefonică în momentul sosirii unui apel și se deconectează în funcție de programul stabilit la

terminarea transmiterii mesajului de răspuns sau dacă în vorbirea chemătorului există pauze mai mari de cinci secunde. Aparaturile din această familie pot lucra și ca telefoane obișnuite.

De la 1 octombrie a.c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE MAJORAREA RETRIBUȚIEI

ÎN hotărârile, legile și măsurile adoptate în ultimii ani privind creșterea accentuată a nivelului de trai al oamenilor muncii, traduse în sporirea cuantumului retribuțiilor și al pensiilor, a numărului de locuințe, a creșterii și grădinițelor etc., se găsește grija consecventă, neobosită a partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a pune în valoare posibilități care să asigure un standard ridicat de bunăstare și prosperitate întregului nostru popor.

tate de organizații de construcții specializate (în antrepriză), de unități cu altă activitate, de bază decât cea de construcții-montaj (în regie) și de populație (în regie proprie); de deservire a activității de bază (cu utilaje de construcții și mijloace de transport, de supraveghere a executării lucrărilor); de prestări (întreținere și reparații curente ale clădirilor și construcțiilor) desfășurate de unități specializate pentru sectorul socialist și populație; lucrări geologice și de foraj.

a crescut cu 12,9%, iar numărul locuințelor cu 18,5%.

În medie, retribuțiile oamenilor muncii din construcții-montaj vor crește — în această a doua etapă de majorare — cu 14,7%, iar pe total cincinal cu 35,8%, procent superior mediei pe economia națională. Citeva exemple, redată în tabel, sînt semnificative pentru nivelul de creștere a veniturilor personalului muncitor din această ramură.

Este de subliniat faptul că la veniturile sporite, rezultate din majorarea retribuției se adaugă și creșterile corespunzătoare ale adaosului de acord, ale indemnizațiilor de conducere etc. Astfel, dacă ne referim la muncitorul zidar din tabel, care are dreptul la un adaos de acord de 14%, constatăm că acesta va încasa 314 lei, ceea ce reprezintă o diferență în plus de 47 lei față de vechiul adaos de acord de 267 lei. Maistrul constructor beneficiază de un adaos de acord de 10%, ceea ce îi creează un plus de venit lunar de 278 lei, care este mai mare cu 26 lei decât vechiul adaos de 252 lei. Șeful de șantier gradul II, avînd dreptul la indemnizație de conducere,

Categorii de personal	Categoriile, respectiv clasele de retribuție	Treapta, respectiv gradul	Retribuția		Sporul de retribuire ca urmare a majorării			Sporul de vechime			Retribuție totală		
			actuală	majorată	lei	%	%	actual	majorat	diferență în plus	actuală	majorată	diferență în plus
Muncitor zidar	4	bază	1 907	2 244	337	17,7	7	133	157	24	2 040	2 401	361
Maistrul constructor	23	3	2 520	2 780	260	10,3	7	176	195	19	2 696	2 975	279
Șef șantier gradul II	33		4 020	4 450	430	10,6	5	201	222	21	4 221	4 672	451
Inginer	27	6	3 050	3 350	320	10,6	7	212	235	23	3 242	3 585	343

În acest spirit, ca o expresie a fermității cu care se transpune în viață Programul de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii în acest cincinal, începînd cu 1 octombrie 1980 se aplică majorarea, prevăzută pentru etapa a doua, a retribuțiilor personalului muncitor din construcții-montaj. De aceasta majorare vor beneficia aproape 800 000 de oameni ai muncii.

Această ramură cuprinde următoarele activități: de construcție a clădirilor industriale, agrozootehnice, social-culturale, de locuit, pentru transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor, a drumurilor, căilor ferate, rețelelor și conductelor de alimentare, rețelelor de transport de energie și telecomunicații și reparație capitală a acestora, execu-

Satisfacerea pleneră a cerințelor oamenilor muncii, în permanentă creștere și diversificare, presupune asigurarea unei înalte calități a vieții care implică și înnoirea și amplificarea fondului de locuințe, componentă de bază a programului de creștere a nivelului de trai. În această direcție harnicul detașament al oamenilor muncii din construcții-montaj și-a adus un aport deosebit, înfăptuind, în acest cincinal, cel mai grandios program de construcții de locuințe din istoria țării — peste 1 milion de apartamente. În ultimii 30 de ani peste 15 milioane de oameni, adică aproape 23 din populația țării s-au mutat în locuințe noi. Este de menționat, de asemenea, faptul că în perioada dintre recensămintele din 1966 și 1977, populația

va încasa în plus 275 lei lunar, deci mai mult cu 25 de lei față de vechea indemnizație (250 lei). În acest fel, retribuția totală majorată va fi în primul caz 2 715 lei, în al doilea — 3 253 lei, iar în al treilea — 4 947 lei.

Se poate aprecia că noile majorări de retribuție vor mobiliza și mai mult oamenii muncii din construcții-montaj să nu-și precupețească eforturile pentru a contribui la creșterea producției și a eficienței ramurii în care își desfășoară activitatea, să militeze neobosit pentru înfăptuirea tuturor sarcinilor care le revin pentru a propulsa România pe noi culmi de civilizație.

G. MOȘANU

Institutul de economie socialistă

Extinderea aplicării gestiunii calității

(Urmare din pag. 4)

să acorde asistența necesară întreprinderilor care aplică sistemul de bilanț și gestiune a calității,

4 pregătirea cadrelor, a specialiștilor necesari trecerii la generalizarea acestei metode. O contribuție sporită în acest sens o pot aduce centrele de perfecționare a cadrelor de conducere din ministere, prin introducerea operativă în programele de perfecționare a cunoștințelor de specialitate a princi-

piilor gestiunii calității, insistînd îndeosebi asupra însușirii metodelor de valorificare în actul deciziei a informațiilor de sinteză furnizate de această metodologie. Un ajutor substanțial ar putea aduce și extinderea în cadrul programelor de învățămînt din facultățile de profil tehnic și economic a cunoștințelor privind conținutul, avantajele și metodologia aplicării gestiunii calității.

În concluzie, se poate afirma că deoarece gestiunea calității produselor se dovedește în practică una dintre modalitățile eficiente de reducere substanțială a costurilor de producție în condițiile în care calitatea nu are de suferit, ci dimpotrivă, este ridicată pe trepte superioare, apare necesară o sporire și o mai bună conjugare a eforturilor tuturor factorilor implicați, care să asigure extinderea sa operativă și eficientă în economie.

Investigație în unitățile economice din județul Suceava

PRINCIPALA SURSĂ DE FORȚĂ DE MUNCĂ: UTILIZAREA EI CÎT MAI RAȚIONALĂ

AL II-LEA CONGRES al Consiliilor populare a afirmat puternic răspunderile sporite ce revin organelor locale în rezolvarea pe plan teritorial a problemelor activității economico-sociale. Printre indicațiile și sarcinile de deosebită însemnătate, formulate în Cuvîntarea la Congres a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, reține în mod deosebit atenția și aceea „de a

asigura buna folosire a forței de muncă, toate județele trebuind să acționeze cu toată hotărîrea în această direcție”. Secretarul general al partidului a subliniat că în acest scop se impun „măsuri deosebite pentru creșterea în ritm accentuat a productivității muncii, aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxi-

liar și neproductiv și creșterea numărului personalului direct productiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile”.

O trecere în revistă a unor acțiuni, concluzii pe marginea unor analize și măsuri furnizează elemente utile rezolvării problematicii complexe a utilizării mai bune a forței de muncă.

DEZVOLTAREA economico-socială a județului Suceava confirmă în mod strălucit justetea politicii partidului de industrializare socialistă, de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Orașele Suceava, Cîmpulung, Rădăuți, Fălticeni, Vatra Dornei, Gura Humorului au devenit centre ale unor producții care valorifică superior resursele naturale și hărnicia populației zonei. Mineritul, construcția de mașini, prelucrarea lemnului, industria celulozei și hîrtiei, ușoară, alimentară, dezvoltate cu deosebire în ultimele trei cincinale, dispun de fonduri fixe moderne; în prezent se află în faza de atingere a parametrilor proiectați sau de pregătire a punerii în funcțiune noi capacități, dintre care unele largesc profilul ramurilor existente (Întreprinderea integrată de lînă Suceava, Întreprinderea de covoare plușate Siret), iar altele vor semnifica racordarea Bucovinei la puternica rețea a marii chimii românești (Întreprinderea de fibre artificiale și Întreprinderea chimică Fălticeni).

A fost o vreme — și nu-i mult de atunci — cînd acest județ de nord, cu condiții puțin prielnice pentru agricultura cerealică, constituia un rezervor de forță de muncă pentru șantierele și fabricile altor meleaguri ale patriei. Acum are loc, în proporții din ce în ce mai semnificative, o migrație inversă; bucovinenii se întorc pe plaiurile lor, mulți dintre ei cu prețiosul bagaj al unei meserii pe care o fructifică în noile uzine, ori integrîndu-se, prin cursuri profesionale, contingentului deja puternic al muncitorimii sucevene, numărînd peste 130 mii de oameni, din care mai mult de jumătate în industrie. Și absolvenților de învățămînt superior, repartizarea în aceste foste „locuri în care nu se întîmplă nimic” le apare azi ca un rivnit start în profesie.

Formarea acestor cadre, crearea locurilor lor de muncă au cerut din partea întregului popor un însemnat efort financiar, material și organizatoric. Colectivelor întreprinderilor industriale, organelor de conducere ale acestora le revine, ca o îndatorire patriotică și un imperativ al eficienței economice, creșterea continuă a contribuției la formarea venitului național, inclusiv prin judicioasa folosire a personalului muncitor, în vederea asigurării unei înalte productivități a muncii.

Progresul tehnic și organizatoric — reflectat în rezultate economice superioare

LA JUMĂTATEA ANULUI, industria județului Suceava consemna rezultate economice care, global, demonstrează încălțarea în cerințele acestui comandament. Planul striemistrial a fost îndeplinit în proporție de 103,9% la producția netă, 101,5% la cea globală și 101,1% la producția marfă, de 108% la livră-

rile pentru export: creșterea productivității muncii — calculată la producția netă — cu 2,6 procente peste nivelul planificat reprezintă un spor de 781 lei pe fiecare om al muncii; prin reducerea suplimentară cu 5,70 lei a costurilor materiale la 1000 lei producție marfă au fost obținute economii totalizînd peste 28 milioane, iar beneficiile au întrecut cu 2,4% cuantumul prevăzut. Avansul cîștigat a contribuit la realizarea cu trei luni și jumătate mai devreme a prevederilor cincinalului 1976—1980 la producția industrială, ceea ce a creat condiții ca pînă la finele anului să se obțină suplimentar peste 5 miliarde de lei, echivalînd cu producția din întregul an 1970.

Cele 6 luni au fost marcate de îmbunătățiri pe linia introducerii progresului tehnic, mecanizării, organizării superioare a producției și a muncii. Mecanizarea încărcării la puțul 6 al minei Leșu Ursului din cadrul Combinatului minier Gura Humorului, reorganizarea locurilor de muncă la întreprinere și A.M.C. de la fabrica de celuloză a Combinatului de celuloză și hîrtie Suceava, extinderea concentrării lucrului în parchete la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport sînt numai cîteva exemple din cele 293 de măsuri realizate (față de 326 scadente) numai în primele 4 luni ale anului, potrivit programelor de creștere a productivității muncii — și care s-au soldat cu o economie relativă de personal de 3735 oameni. Ele au permis trecerea în activitatea productivă a circa 1400 de lucrători din rîndurile personalului indirect productiv și reducerea ponderii acestuia, în industria județului, la mai puțin de 14%. Crearea condițiilor ergonomice pentru extinderea ariei de servire și a poliservirii mașinilor au asigurat, la filatura din Fălticeni, la fabricile de tricotaje din Suceava și Rădăuți, la cea de încălțăminte și Întreprinderea mecanică din Suceava, o economie relativă de peste 370 de muncitori calificați. Totodată, prin raționalizarea încadrării și funcționării unor servicii funcționale dintr-o serie de unități, 88 de ingineri și subingineri au putut fi trecuți în activitatea de cercetare și producție, unde capacitatea lor este superior valorificată.

O contribuție însemnată la stabilirea măsurilor și obținerea rezultatelor menționate, ca și la identificarea a noi rezerve a adus o acțiune de analiză, îndrumare și control, inițiată de comitetul județean de partid, pe linia indicațiilor și sarcinilor cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai și la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna iunie a.c. Realizată prin activul cabinetului județean de organizare economico-socială și colectivul județean de coordonare a acțiunilor de creștere a productivității muncii pe anul 1980, în colaborare cu organele colective de conducere și spe-

cialiști din 34 de unități economice, această amplă investigație a avut ca obiectiv **evidențierea și mobilizarea rezervelor existente în ce privește utilizarea rațională a timpului de muncă, excluderea lucrului la mai multe mașini, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și folosirea în activitatea productivă a cadrelor de specialitate, în scopul creșterii productivității muncii, ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției fizice, realizării exemplare a prevederilor noului mecanism economico-financiar.**

Fără a intra în detalii de interes pur local, considerăm util să relevăm, ca o experiență profitabilă și altor întreprinderi și județe, unele elemente de anchetă și interpretări, care fie că au servit, în cadrul acțiunii, la fundamentarea unor decizii, fie că oferă material de orientare pentru viitoare intervenții.

Folosirea deplină a fondului de timp de lucru

ÎNAINTEA ORICĂROR SOLUȚII organizatorice sofisticate, utilizarea rațională a forței de muncă trebuie să aibă în vedere **cerințe elementare** cum sînt: **educarea personalului în spiritul unei exigente discipline industriale, crearea condițiilor pentru realizarea și depășirea normelor de muncă, repartizarea rațională a efectivelor pe schimburi** pentru ca producția contractată să se realizeze cu o încărcare optimă a mașinilor și utilajelor, cu un nivel maxim al productivității muncii.

Folosirea timpului de lucru în unitățile economice ale județului Suceava se menține, cu ușoare oscilații, la nivelul celei din anul trecut, în general fără a atinge nivelul din angajamentele asumate în întrecerea socialistă de către adunările generale, iar în unele cazuri, rămîind destul de mult sub nivelul posibilităților. Să luăm, de pildă, întreprinderi cu profil similar și caracterizate deopotrivă printr-o pondere importantă a forței de muncă feminine, cu problemele cunoscute, legate de concediile de maternitate, îngrijirea copiilor etc. În timp ce la filatura din Fălticeni, indicele realizat în primele 5 luni din 1980 a fost de 93% (în 1979 : 91,5%), la cea din Cîmpulung s-a înregistrat 90,5% la cea din Gura Humorului 89,1%; la întreprinderea de tricotaje din Rădăuți 90,6%, iar la cea din Suceava 88,5%. Faptul că și în aceste condiții (iar la fabricile de tricotaje, în situația unui indice subunitar de realizare a normelor de muncă), unitățile menționate și-au îndeplinit planul producției globale nu trebuie să ducă la concluzia că, pînă la urmă, lucrurile stau bine; o analiză mai aprofundată la locurile de muncă ar putea revela o supradimensionare a personalului muncitoresc — și, oricum, posibilitatea de a îmbunătăți cu cîteva procente folosirea timpului de lucru, prin limitarea acordării de învoiri și concedii fără plată, în funcție de justificarea efectivă a solicitărilor.

Fondul de timp neutilizat la 34 de unități economice (industrie, construcții, exploatare forestiere, cooperatie meșteșugărească) din județ, în primele 5 luni, datorită absențelor și învoierilor echivalează cu irosirea posibilității de a obține suplimentar o producție fizică în valoare de 58 milioane de lei. Totodată, volumul relativ ridicat al concediilor de boală la aceste unități (corespunzînd, în om-zile, cu necesarul de cadre calificate ale noii întreprinderi de fibre artificiale Suceava, la punerea ei în funcțiune cu capacitatea completă), localizat mai cu seamă la Combinatul minier — 76% din totalul timpului neutilizat, întreprinderea mecanică — 80%, Combinatul pentru prelucrarea lemnului — 94%, întreprinderea de utilaje și piese de schimb — 77%, Combinatul de celuloză și hîrtie — 82%, întreprinderea de tricotaje Suceava — 96%, Filatura Cîmpulung — 93% ș.a., impune o cercetare mai aprofundată a morbidității, un serios control administrativ, de specialitate și obștească al modului în care se acordă certificatele, ca și asupra unor măsuri preventive.

Cît privește **realizarea normelor de muncă**, pe fondul unei evoluții în general pozitive, atrag atenția unele situații de excepție, cărora consiliile oamenilor muncii din unitățile respective trebuie să le găsească operativ rezolvarea. Astfel, la întreprinderea de tricotaje „Zimbrul” din Suceava indicele pe 5 luni a fost de 96,6% în regres sensibil față de cel din anul recut (99,2%) : circa 38% din muncitorii în acord nu și-au îndeplinit normele. Proportia este cu totul inacceptabilă și, înrucit o treime din personal lucrează în regiie, este greu de înțeles jocul calculelor din care a rezultat depășirea nivelului planificat al productivității muncii, calculată la producția netă. În mod similar se prezintă lucrurile la întreprinderea de încălțăminte Cîmpulung, unde decalajul între indicii de realizare a normelor și a productivității este și mai accentuat.

Trebuie remarcat că pentru cunoașterea operativă a realiză-

rilor la producția netă, pe secții, ateliere, produse, în vederea unei corecte determinări a productivității muncii raportată la acest indicator, la nivelul județului a fost elaborat un studiu relativ la folosirea în acest scop a tehnicii electronice de calcul. Există baza de hard și software, există experiența într-o serie de întreprinderi — dar există și unități, ca întreprinderea de piele și încălțăminte „Străduința”, Combinatul de prelucrare a lemnului, întreprinderea de industrializare a cărnii, care au întîrziat implementarea sistemului.

În industria județului, **poliservirea utilajelor** a cîștigat un teren solid; la finele lunii mai a.c. lucrau în acest regim cu 57% mai mulți muncitori decît la sfîrșitul anului trecut, creșterea echivalînd cu o economie relativă de 372 oameni. Pe lîngă lărgirea ariei de servire, în mod deosebit s-a extins lucrul la 3 sau mai multe mașini, formă aplicată la un număr de locuri de muncă superior cu 35% celui prevăzut prin plan pentru sfîrșitul anului în curs. Apare însă necesar să se depună eforturi mai susținute pentru valorificarea posibilităților existente, îndeosebi la I.U.P.S. Suceava, U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei, filatura Gura Humorului, unde față de nivelul preconizat pentru etapa respectivă s-au înregistrat rămîineri în urmă. Poliservirea se cere promovată în continuare, nu numai ca o cale de utilizare mai productivă a forței de muncă, ci și ca un stimul pentru ridicarea tehnicității producției, pentru raționalizarea organizării locurilor de muncă și creșterea gradului de automatizare, ca noi surse de creștere a productivității.

Cadrelor de specialitate — implicate mai organic în rezolvarea problemelor producției

ÎNTEPRINDERILE SUCEVENE dispun de un bogat potențial de cadre de specialitate; numai în 22 de unități economice, numărul acestora se ridică la circa 3 800, cu un raport de 1:1,8 între cele cu pregătire superioară și cele cu studii medii, de 1:0,3:1,3 între ingineri, subingineri și tehnicieni, de 1:0,26 între cadrele tehnice cu studii superioare și economiști. Aceste proporții, precum și actuala repartizare pe categorii de activități a personalului de specialitate reflectă situația după unele îmbunătățiri aduse în urma acțiunii de analiză și îndrumare, datorită cărora numărul personalului TESA a scăzut cu 5% în compartimentele funcționale, crescînd cu 15% în cele de proiectare-cercetare, iar compartimentelor de producție fiindu-le repartizați cu 4% mai mulți ingineri și cu 22% subingineri.

Rămîne de datoriat consiliilor oamenilor muncii dintr-o serie de întreprinderi să acționeze în continuare pentru o **și mai bună echilibrare a încadrării unor compartimente cu personal de specialitate**. Astfel, dacă unitățile cu profil de construcții de mașini au atras un număr corespunzător de subingineri (revin: 1,6 subingineri la un inginer la I.U.P.S. Suceava; 1 la 1 la U.C.R.U.P.S. Vatra Dornei; 0,9 la 1 la F.C.M.P.M. Rădăuți; 0,5 la 1 la întreprinderea mecanică Suceava), nu în toate cazurile organele de conducere au manifestat preocuparea de a-i folosi în primul rînd în compartimentele de producție. Astfel, la întreprinderea mecanică, din cei 33 de subingineri, niciunul nu conduce o formație de lucru — în schimb 15 lucrează în serviciile funcționale; la I.U.P.S., cu 47 de subingineri, există 20 de formații de lucru fără conducători. Unele întreprinderi din alte ramuri sînt slab încadrate cu subingineri, proporția acestora față de ingineri fiind de 1:4,7 la Combinatul minier (unde 7 din cei 26 de subingineri fac parte din servicii funcționale, în vreme ce 64 din formații de lucru sînt lipsite de conducători). 1:6 la întreprinderea de tricotaje Rădăuți, 1:9 la Filatura Gura Humorului, 1:11 la „Străduința”, 1:16 la întreprinderea de tricotaje Suceava. La data încheierii acțiunii menționate, filaturile din Fălticeni și Cîmpulung nu aveau nici un subinginer! Or, rostul formării acestei categorii de cadre tehnice cu pregătire superioară este de a-i degaja pe ingineri de acea parte din activitățile de concepție care nu implică o specializare înaltă, dar mai ales de a asigura muncitorilor asistența tehnică necesară în schimburile de lucru.

Problema echilibrării asistenței tehnice pe schimburi apare nesatisfăcător rezolvată la unități cum este Combinatul de prelucrare a lemnului Suceava. Iată situația numerică a personalului TESA cu studii superioare din compartimentele de producție, repartizat în acest scop: în schimbul I (58% din totalul formațiilor de lucru, cu 53% din totalul muncitorilor) — 11 ingineri, 6 subingineri; în schimbul II (27% din formații, 31% din muncitori) — 1 inginer, 2 subingineri; în schimbul III (15%

Dan CONDREA

(Continuare în pag. 21)

Exploatarea și asuprirea străină, adversități istorice în calea dezvoltării economico-sociale

CIND în urmă cu 8 ani, la Conferința Națională a partidului din 1972 tovarășul Nicolae Ceaușescu formula teza „România — țară socialistă în curs de dezvoltare”, mulți economiști și publiciști străini au fost oarecum surprinși, unii exprimându-și satisfacția, alții nedumerirea sau dezaprobarea. Adversarii socialismului găseau în această teză „confirmarea” superiorității capitalismului în ce privește asigurarea unui înalt nivel de dezvoltare economică și de satisfacere a nevoilor materiale; mulți dintre aceștia — cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al Consiliilor populare — ponegresc socialismul, inclusiv din România, ignoră sau falsifică realitatea, istoria poporului român ca și realizările sale contemporane.

Poporul român este singurul în măsură să-și judece realizările, să-și hotărască destinele. Nu vrem să-i convingem de adevărul nostru pe cei ce nu vor sau au interes să nu se convingă. Atunci însă când unii îndrăznesc să jignească demnitatea, talentul și hărnicia acestui minunat popor, ne simțim obligați să le ripostăm, să le împropățăm memoria. Căci, parafrazându-l pe Bălcescu putem spune cu conștiința adevărului: „istoria stă de față, atit trecută cit și contemporană, ca să acuze cea mai mare parte a posesiunilor voastre de astăzi ca rău cistigate și ca să ne spue toate vicleniile, toate mijloacele rușinoase ce au întrebunțat unii...”, ca să devină țări bogate.

Sărbătorirea în acest an a 2050 de ani de la formarea primului stat centralizat dac pe teritoriul patriei noastre a fost marcată de publicarea unor numeroase și valoroase studii despre frământata istorie a bimilenarului popor de pe aceste meleaguri. Ele demonstrează că încă de la începuturile atestării sale documentare populația acestor meleaguri a fost constrinsă de împrejurări vitrege să ducă o necurmată luptă pentru păstrarea entității sale, a drepturilor și libertăților sale, că multe secole de-a rindul, roadele muncii strămoșilor noștri au îmbogățit pe alții. Această istorie atestă, de pildă, că nu romanii cuceritori au adus cu ei „laptele și mierea” care „curgeau” în Dacia Felix, chiar dacă din contopirea a două civilizații avansate în epocă a rezultat un imens potențial de progres viitor; dimpotrivă, stăpînii Romei s-au infruptat din plin din roadele muncii și pămîntului strămoșilor noștri. Nici năvălirile succesive și seculare ale cunoscutelor popoare migratoare n-au contribuit la îmbogățirea noastră, ci dimpotrivă. Jafurile multiseculare, dezorganizarea producției și administrației, luptele necurmăte, jertfele materiale și de sînge pentru păs-

trarea ființei naționale, pentru apărarea gliei străbune, retragerile în munți cînd forța invadatorilor era copleșitoare și multe altele au frînat puternic dezvoltarea noastră. Roadele muncii, plusprodusul și adesea părți însemnate din produsul necesar au fost luate de alții. Totuși, de fiecare dată, acest popor a renăscut, încit pe vremea lui Ștefan sau Mihai țările române cunoșteau din nou o civilizație materială și spirituală cu nimic mai prejos decit cea occidentală. E bine să nu uităm însă că luptele și jertfele acestuia minunat popor au constituit — cum subliniau încă marii noștri istorici din trecut, Bălcescu, Xenopol, Iorga, dar cum recunoșteau și destui istorici străini de ieri și de azi — o povază în spatele căreia țările Europei occidentale își puteau dezvolta în liniște propria lor civilizație și cultură.

Mai tîrziu, trecerea popoarelor migratoare a încetat, dar nu și asuprirea străine, tendințele de exploatare, dominare și jaf din afară. Secole de-a rîndul țările române au cunoscut invazii, ocupații și jafuri străine, amputări teritoriale care nu numai că au perturbat și frînat un proces firesc ascendent de dezvoltare, dezorganizînd continuu activitatea creatoare, au determinat jertfe umane și materiale în luptele de apărare, dar s-au soldat cu diminuări absolute ale avuției naționale, cu scoaterea peste graniță a unor imense valori materiale create de munca acestui harnic popor. Normala dezvoltare a fost frînată sau deviată și de multiseculara fărîmîtare politică, de menținerea tîrziu a unor relații sociale anacronice, de pierderea independenței ș.a. — toate acestea fiind rezultatul unui complex de împrejurări istorice în care rolul principal l-au avut poftetele de jaf, tendințele de expansiune și împărțire a sferelor de dominație și de asuprire a unor mari imperii vecine. Astfel, se poate afirma fără exagerare că, cel puțin pînă în epoca modernă, dar după părerea mea chiar și pînă mult mai tîrziu, munca și lupta poporului român au fost subordonate nu atît dezvoltării cît mai ales supraviețuirii. „Întreaga istorie a poporului român — se apreciază cu deplin temei în Programul partidului — se înfățișează ca istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate socială, pentru apărarea ființei naționale și neatîrnare...”

ABOLIREA feudalismului, Unirea din 1859 și apoi Marea Unire din 1918, cucerirea independenței de stat — necesități legitime, rod al luptei eroice a poporului român — au marcat pași importanți pe o cale ascendentă, au creat condiții mai favorabile pentru un progres mai rapid și pe tă-

rîm economic. Dar, nici „epoca modernă” nu a tradus în fapt, pentru toți, marile idealuri de libertate și egalitate înscrise pe stîndardele revoluțiilor burgheze. „Cucerirea economică — intuia, încă prin 1860, Dionisie Pop Marțian — este încă mai periculoasă decit cea armată”. Într-adevăr, în planul relațiilor internaționale, libertatea burgheză a însemnat dreptul și libertatea țărilor mari, puternice, dezvoltate, de a le exploata în forme și cu metode variate pe cele mici, mijlocii sau mai puțin dezvoltate. Chiar de la început, România modernă a fost invadată de capitaluri străine, de mărfurile străine care, prin concurența în care erau avantajate, tindeau să înăbușe în fașă începuturile de industrie românească. Încă de atunci România devenea tot mai mult un obiect al luptei de împărțire și reîmpărțire între marile puteri imperialiste, între marile monopoluri străine. Angrenarea țării în comerțul mondial, cu toate avantajele ce decurgeau de aici, a însemnat în același timp, și în măsură crescîndă, o continuare în forme noi a exploatarei străine, a scurgerii — spre țările astăzi bogate — a unor părți importante din venitul național. De pildă, Xenopol aprecia, la sfîrșitul secolului al XIX-lea iar Manoilescu confirma peste cinci decenii cu date statistice riguroase, raportul de 10 la 1 în schimbul internațional dintre produsele românești și cele ale țărilor dezvoltate, dintre munca „brută” a românilor și cea „rafinată” a străinilor. Rezultatul evident al tuturor acestor forme și metode de spoliere, asuprire și exploatare a fost sărăcirea în continuare a țării. Poporul român condensa întreg acest adevăr istoric în zicala: „Munții noștri aur poartă, noi cerșim din poartă-n poartă”. Într-adevăr, după calcule întocmite de specialiști români, pe baza documentelor existente în țară, rezultă că exploatarea otomană, habsburgică și țaristă în cele trei Principate române, precum și profiturile obținute de capitalul străin între anii 1916—1944 echivalează cu circa 14 000 000 kg aur. Desigur, cifra este aproximativă și, în orice caz, departe de a reflecta toate pagubele suferite de economia românească, deoarece nu toate acestea au putut fi consemnate, iar pe de altă parte, sînt încă multe documente peste hotare care nu au putut fi luate în calcul (Tipologia economiilor naționale, p. 53). Dacă la toate acestea adăugăm distrugerile provocate de cel de al doilea război mondial, efortul considerabil material și uman îndeosebi în ultima parte a războiului, despăgubirile de război, urmările celor doi ani de secetă ș.a. putem să ne facem o imagine asupra „moștenirii” de la care a pornit construirea socialismului în România.

Înainte de a merge mai departe să

subliniem aici o idee esențială: dacă din România, ca și din multe alte țări în curs de dezvoltare, asemenea valori fabuloase au fost sustrate, în alte țări acestea au fost acumulate, devenind surse importante de dezvoltare, de îmbogățire. Dezvoltarea unor țări pe seama altora — iată cauza esențială, fundamentală, a subdezvoltării și decalajelor din lumea contemporană, iată cauza fundamentală pentru care România contemporană, cu toate progresele remarcabile pe care le-a realizat în ultimele trei decenii, este încă o țară în curs de dezvoltare. Acestea sînt adevăruri elementare, pe care nimeni nu are dreptul să le ignore și cu atât mai puțin economiști și publiciști aparținînd unor țări care, într-un fel sau altul, într-o măsură sau alta, într-o perioadă sau alta, au fost sau mai sînt în situația de a realiza avantaje unilaterale pe seama altor țări, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare.

TRECEREA la socialism a descătușat din plin energiile creatoare ale poporului român, a deschis calea dobîndirii independenței reale, a făuririi unei economii moderne, multilateral dezvoltate. Într-un interval de numai trei decenii de dezvoltare socialistă (1950—1980) produsul social și venitul național au crescut de 15 ori, producția globală industrială de 34 ori, cea agricolă de circa 4 ori, investițiile de 36 ori, productivitatea muncii 9,3 ori, comerțul exterior de 42 ori, veniturile totale din retribuirea muncii personalului muncitor de 21 ori, ș.a.m.d. Aceste realizări și ritmuri plasează România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume. Ele atestă superioritatea indiscutabilă a socialismului, justetea și profunda înțelepciune a politicii elaborate și aplicate cu fermitate de Partidul Comunist Român de făurire a unei economii socialiste moderne, multilateral dezvoltate.

Aceste realizări sînt cu atât mai remarcabile cu cît, cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu „**nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer! Totul este rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea, și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa, și nu pe spatele altora**”. Mai mult, acest progres a fost realizat în împrejurări internaționale care au fost și sînt încă departe de a fi favorabile pentru țările mici și mijlocii, pentru țările în curs de dezvoltare, printre care și România. Căci, după cum se știe, mai domină încă o ordine economică internațională anacronică, care printr-un ansamblu de mecanisme, pîrghii și instituții (sistemul de prețuri și tarife, sistemul valutar-financiar și de credit, sistemul tranzacțiilor, accesul la tehnologie etc.) a favorizat și favorizează în continuare țările puternice, dezvoltate, în relațiile lor economice și politice cu țările în curs de dezvoltare. Acest sistem de relații internaționale, a impus țării în curs de dezvoltare, inclusiv România, un adevărat „tribut pentru subdezvoltare”. Și iarăși se cuvine să nu ignorăm sau să minimalizăm datele reale. Potrivit unor calcule, care sînt depar-

te de a reflecta întreaga amploare a fenomenului, numai ca urmare a schimburilor comerciale neechivalente și a creșterii inflației, statele în curs de dezvoltare pierd anual 40—50 milioane de dolari; într-un raport prezentat de țările în curs de dezvoltare recente sesiuni a Adunării Generale O.N.U. consacrate noii ordini economice internaționale, se arată că din 350 de miliarde de dolari, cît reprezintă valoarea finală a materiilor prime importate de țările dezvoltate din țările în curs de dezvoltare, acestea din urmă nu încasează decît 35—40 miliarde, adică circa 10%. Totodată, statele dezvoltate, marile monopoluri internaționale, deținînd poziții cheie în economia mondială, au făcut și fac totul pentru a transpune asupra țărilor în curs de dezvoltare cele mai grave consecințe ale diferitelor crize cu care se confruntă astăzi economia mondială.

Dacă deci, cu toate realizările remarcabile pe care le-am obținut în ultimele trei decenii sîntem încă o țară în curs de dezvoltare, aceasta exprimă, pe de o parte, seculara înapoiere economică moștenită în raport cu țările ce s-au dezvoltat puternic, inclusiv pe seama muncii și bogățiilor poporului român, pe de altă parte, faptul că într-o lume dominată încă de cei puternici și dezvoltați, de o ordine economică profund inechitabilă, n-am putut beneficia din plin — ca și multe alte țări în curs de dezvoltare — nici de roadele propriei munci, nici de marile avantaje pe care le conține diviziunea internațională a muncii și participarea la circuitul economic mondial, nici de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii — monopol, încă în mare măsură, al țărilor bogate, puternic dezvoltate.

S-A SPUS uneori că țările socialiste, în virtutea orînduirii lor sociale și a relațiilor dintre ele nu ar fi afectate de diferitele crize și inechități din lumea nesocialistă. Fără îndoială că economiile socialiste dispun de mai multe posibilități de a contracara efectele unor acțiuni speculative, conjuncturale, ale unor perturbări temporare. Viața reală demonstrează însă că, în condițiile interdependențelor crescînde la scară mondială, diferitele efecte negative ale acestor crize și perturbări nu pot fi oprite la granițele țărilor socialiste. De altfel, prețurile practicate și în relațiile dintre țările socialiste sînt în principiu cele ale pieței mondiale. Și țările socialiste în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă la împrumuturi externe care, în zilele noastre, cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, se acordă cu dobînz de-a dreptul cămătărești. Inflația mondială, criza de energie și materii prime, criza valutar-financiară și chiar cea alimentară, nedreaptă diviziune internațională a muncii, comerțul internațional inechitabil etc., afectează într-un fel sau altul și țările socialiste, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare.

Toate aceste fapte, procese și tendințe ne obligă și la unele reconsiderări teoretice. Viața reală a infirmat, de pildă, teza schematică a celor două piețe mondiale, paralele și opuse, după cum a infirmat și concepția simplistă

— dominantă un timp — potrivit căreia o țară înapoiată, prin simpla trecere la socialism ar deveni peste noapte o țară dezvoltată. Socialismul deschide într-adevăr cele mai largi posibilități de dezvoltare, de depășire a subdezvoltării; dar o dezvoltare rapidă, sănătoasă cere eforturi și sacrificii, cere o politică justă, mobilizatoare, orientată spre marile priorități, științific determinate, a tuturor resurselor și posibilităților materiale și umane, valorificarea plenară a tuturor avantajelor și potențelor socialismului. A afirma, pur și simplu, că socialismul este incompatibil cu înapoierea economică înseamnă a ignora o realitate incontestabilă, a ignora faptul că socialismul a învins și poate învinge și în țări subdezvoltate economic. Teza originală „România — țară socialistă în curs de dezvoltare”, de o mare valoare teoretică și practică, pune în evidență faptul că în zilele noastre subdezvoltarea este un fenomen global, mondial ce se manifestă și în unele țări socialiste, pune în evidență faptul că, în contextul făuririi unei noi ordini economice internaționale, toate țările, independent de mărime, nivel de dezvoltare, sau orînduire socială, trebuie să acționeze în direcția lichidării subdezvoltării, a decalajelor; că toate țările și îndeosebi cele bogate, care au realizat propria lor dezvoltare și pe seama exploatării altor popoare au obligația morală și istorică de a veni în sprijinul eforturilor țărilor sărace, în vederea propășirii lor mai rapide.

Totodată, teza „România — țară socialistă în curs de dezvoltare” înseamnă, pe de o parte, o critică severă, dar întemeiată, la adresa tuturor acelor state și grupuri de state care de-a lungul istoriei au frustrat multe popoare, printre care și poporul român, de roadele muncii proprii, și pe de altă parte, înseamnă tocmai afirmarea superiorității socialismului, a faptului că numai datorită condițiilor create de socialism, România a putut să depășească într-o perioadă istorică scurtă starea de subdezvoltare, să înainteze rapid și ferm spre stadiul de țară cu dezvoltare medie și să-și propună ca spre finalul actualului deceniu să devină o țară avansată sub raport economic.

După cum se știe, recenta sesiune specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale s-a încheiat fără rezultatele așteptate de popoare pentru că bogații nu vor să renunțe la privilegiul, „nu doresc să țină seama de aspirațiile legitime ale popoarelor”. Aceasta nu înseamnă însă că ideea de nouă ordine și realizarea ei sînt utopice sau sortite eșecului cum înclină să creadă unii comentatori din alte țări. Dimpotrivă, înseamnă că este necesară o unire și mai strînsă a tuturor forțelor progresiste, revoluționare, antiimperialiste, a tuturor țărilor în curs de dezvoltare în vederea înfringerii tendințelor imperialiste de perpetuare a unor grave inechități. În acest context, adevărul istoric, teoria economică științifică întemeiată pe acest adevăr, pe descifrarea cerințelor legice ale progresului, aduc și pot aduce contribuții importante la mobilizarea și înarmarea celor mai largi forțe sociale angrenate în lupta pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

V. IOȚA

Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (II)

Mijloacele de realizare. Acceptînd că acestea sînt trăsăturile de bază care definesc pregătirea studenților ca economiști de largă concepție și că aceste trăsături exprimă noile scopuri ale pregătirii în condițiile integrării și trecerii la o nouă calitate se pune întrebarea dacă mijloacele de realizare, adică formele și metodele utilizate în prezent ajută sau nu, și în ce măsură, la realizarea corelației trisdiale menționate înainte și, prin aceasta, la realizarea noilor scopuri. Răspunsul este că ne găsim pe o cale bună, existînd multe începuturi promițătoare. Între acestea menționăm: introducerea în procesul de învățare a proiectelor economice de an, a testelor, a jocurilor de conducere și, mai recent, a metodologiilor de cercetare în problemele de conducere a întreprinderilor precum și a jocurilor de conducere (asistate de calculator), constituirea unor echipe de cercetare ergonomică, cercuri științifice studențești interdisciplinare și intercateedre.

Cu toate acestea, față de noile cerințe și în consens cu viziunea evidențiată în prima componentă a strategiei trecerii la o nouă calitate, continuăm să ne găsim în mod preponderent în primul stadiu al corelației trisdiale, cel al învățămîntului reprojectiv, de acumulare de cunoștințe, deci un stadiu încă preponderent cantitativ. Metodele de predare, limitate numai la transmiterea cunoștințelor precum și cele de seminarizare, circumscrise la așa-zisa consolidare a cunoștințelor predate la cursuri, prin utilizarea metodei întrebare-răspuns, au încă o pondere foarte mare și nu ajută decît în redusă măsură la realizarea corelației trisdiale și a noilor scopuri. Ieșim cu greu din faza procesului de învățare limitat la explicarea noțiunilor transmise prin prelegeri și lecții, ceea ce duce deseori la accentuarea aspectelor descriptive ale unui învățămînt care pune accentul aproape exclusiv pe memoria studentului. Evident, explicarea noțiunilor cu care operează o disciplină, deci aspectul semantic al învățării, este absolut necesară, însă în condițiile în care există cursuri scrise și dicționare care explică aceste noțiuni specifice disciplinei, orele de curs și cele de seminar pot fi altfel utilizate, pentru a spori ponderea stadiilor învățămîntului productiv și creativ.

În ceea ce privește metodele relativ noi la care ne-am referit, metodologiile de cercetare, studiile de caz, testele, jocurile de conducere etc., care au tocmai scopul deplasării efortului spre stadiile menționate (productiv și creativ) acestea au deocamdată o slabă răspîndire, iar metodelor ceva mai vechi, cum ar fi lucrările practice, proiectele economice de an, nu li se folosesc pe deplin posibilitățile pe care le au pentru a constitui realmente o punte de legătură între învățămînt și producție. La rîndul lor, cercurile științifice studențești continuă să fie legate încă de o singură disciplină, neavînd nici continuitatea necesară.

În ceea ce privește practica în producție a studenților careia i s-a rezervat un mare număr de ore prin reducerea echivalenței a fondului de timp alocat cursurilor, seminariilor și altor forme de învățare, considerăm că aceasta continuă să fie cea mai slabă verigă a procesului de învățare, avînd încă multe aspecte de formalism.

Criterii de evaluare a rezultatelor. O sumară constatare a modului cum sînt formulate întrebările în biletele de examen duce la concluzia că în cele mai multe cazuri se verifică doar capacitatea de memorizare a cunoștințelor la diferite discipline și deocamdată într-o redusă măsură capacitatea studenților de a aplica în practică, în mod unitar și eficient, cunoștințele teoretice dobîndite. În ceea ce privește evaluarea capacității creatoare, prin întrebări și instrumente adecvate, acestea sînt doar cazuri rare, excepții. Concluzia este că și în acest caz continuăm să ne menținem în stadiul cantitativ al procesului de învățare ceea ce face dificilă aprecierea nivelului real de pregătire a studenților, corespunzător noilor cerințe.

Data fiind importanța pe care considerăm că o au criteriile de evaluare în strategia trecerii la o nouă calitate, dăm un exemplu de formulare posibilă a unei întrebări la o disciplină de specialitate, formulare care să exprime cerințele ciclului trisdial de învățare; reprojectiv, productiv și creativ.

Prima formulare: „ce este și cum se măsoară productivitatea muncii într-o întreprindere?”.

A doua formulare: „cunoscînd ce este și cum se măsoară productivitatea muncii, arătați cum ați proceda în mod concret pentru a descoperi rezervele de creștere a productivității muncii în întreprinderea unde ați efectuat practica și ce trebuie făcut pentru a valorifica aceste rezerve, ce plusuri de producție s-ar putea obține prin folosirea lor complexă?”.

A treia formulare: „avînd cunoștințe despre productivitatea muncii, metodele de calcul și de descoperire a rezervelor de productivitate, faceți o diagnosticare generală a dinamicii și structurii factorilor de creștere a productivității muncii în întreprinderea unde ați efectuat practica, precizînd cauzele care împiedică utilizarea tuturor rezervelor, implicațiile neutilizării acestora asupra celorlalți indicatori de eficiență economică pe ansamblul întreprinderii, ramurii și economiei naționale, evaluați situația întreprinderii față de cele frunțate din ramură și față de întreprinderile similare din țările avansate; ce ar trebui făcut pentru a se reduce decalajele între nivelele de productivitate existente în întreprinderile noastre, făcînd referiri la întreprinderea pe care o cunoașteți?”.

Comparînd cele trei formulări privind aceeași problemă se poate constata că în timp ce prima formulare verifică doar cunoștințele studentului, a doua verifică și capacitatea de aplicare a acestora în practică, iar a treia formulare permite evaluarea capacității de gîndire atît analitică cît și sintetică depistînd și elemente de creativitate la studenți.

O formulare limitată numai la criteriile de evaluare a volumului de cunoștințe teoretice (stadiul reprojectiv al corelației trisdiale) permite doar o apreciere de ordin cantitativ. Această apreciere pierde din vedere noile scopuri ale pregătirii, deformînd evaluarea reală a rezultatelor obținute cu toate consecințele ce decurg de aici.

Din păcate, așa cum s-a arătat, modul de formulare a întrebărilor vizează în cele mai multe cazuri verificarea doar a cunoștințelor studenților și într-o foarte mică măsură vizează cerințele celor două stadii următoare ale corelației. Această observație este valabilă nu numai pentru evaluarea pregătirii în cazul diferitelor discipline de specialitate sau de cultură economică generală, dar și pentru proiectele economice de an și examenul de diplomă care oferă cele mai mari posibilități de apreciere interdisciplinară, de evaluare a pregătirii studenților ca viitori economiști de concepție într-o anumită specialitate.

Prin urmare regîndirea criteriilor de evaluare, raportîndu-le la noile cerințe de pregătire, este o problemă urgentă și de o importanță majoră. Această problemă poate fi rezolvată cu relativă ușurință folosindu-se mai bine dreptul catedrelor, decanatelor și eventual consiliilor profesoriale, cărora le revine sarcina să verifice biletele de examen.

Comparînd cele trei elemente ale procesului de învățare: scopuri, mijloace și criterii de evaluare a rezultatelor, se poate constata existența unor decorelări sau discordanțe între ele. În multe cazuri metodele utilizate în procesul de învățare nu corespund noilor scopuri, iar criteriile de evaluare au în vedere mai mult învățămîntul reprojectiv. Această stare de lucruri constituie principala piedică pentru trecerea la o nouă calitate și la un nivel mai înalt de eficacitate în învățămîntul economic superior. Principala cauză rezidă în faptul că nu toate cadrele didactice sînt convinse că integrarea și trecerea la o nouă calitate impun scopuri noi și un alt conținut în pregătirea studenților ca viitori economiști de largă concepție teoretică și practică.

Măsurile ce se impun sînt deci o mai bună definire a conținutului pregătirii în noile condiții și cerințe, urmate de o evaluare și o diagnosticare a tuturor formelor și metodelor folosite în procesul de învățare, spre a se vedea în ce măsură ele mai corespund noilor cerințe impuse de ciclul trisdial:

a) acumularea unui anumit volum de cunoștințe; b) priceperea de a le folosi în mod unitar și eficient în practică și c) stimularea capacității creatoare a studenților. Totodată se impune o reevaluare a metodelor de examinare pe discipline, a criteriilor de apreciere folosite și dacă acestea țin seama de noile scopuri ale pregătirii, o atenție deosebită acordîndu-se proiectelor economice de an și examenelor de diplomă care oferă posibilitatea unei evaluări complexe, interdisciplinare în domeniul de specialitate.

Corelări fundamentale de care depinde eficiența procesului de trecere la o nouă calitate în întreaga economie

A TREIA COMPONENTĂ a strategiei trecerii la o nouă calitate în întreaga economie națională, deci în toate domeniile de activitate în care este implicat și învățământul superior, are în vedere două corelații fundamentale cu caracter general:

— corelarea aptitudinilor, talentului și vocației fiecărui tânăr cu profilul și cerințele unității de învățământ superior și a specialității alocate.

— corelarea, conținutului pregătirii și a competenței asigurate de învățământul superior cu cerințele locului de muncă unde absolvenții își vor desfășura activitatea după terminarea facultății.

În cazul primei corelări apare necesitatea unei selecții riguroase, iar principiul de bază al selecției trebuie să fie: fiecare om este bun la ceva, într-un anumit domeniu unde poate realiza performanțe ridicate, dar nu poate fi tot atât de bun la toate, deci în toate domeniile. În cazul celei de a doua corelări principiul de bază este: „Omul potrivit la locul potrivit” care într-un sens mai larg se aplică și în cadrul primei corelări. Realizarea acestei corelații fundamentale depinde de:

— organizarea unei bune selecții, după criterii care să țină seama de noile cerințe ale integrării, ceea ce presupune utilizarea pe scară largă a testelor de aptitudini și a altor probe de verificare care să permită descoperirea talentelor, inclinațiilor spre adevărata profesiune pentru care tinerii sînt atrași.

— folosirea efectivă a tinerilor pregătiți de școală în activitatea practică corespunzător competenței ce o au, precum și aprecierea activității lor ca și promovarea acestora exclusiv în funcție de rezultatele obținute în activitate.

Este evident că respectarea acestei corelații fundamentale reprezintă o condiție de bază în accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate, cu consecințe pozitive asupra eficienței în toate sectoarele și domeniile de activitate. Nerespectarea acestei corelații duce, la risipirea eforturilor și la diminuarea eficienței. Oricite strădanii s-ar depune nu se poate face un bun artist din cineva care nu are talent după cum talentul se irosește dacă nu este cultivat și folosit.

În realizarea acestor corelații fundamentale este implicat profund și învățământul, deosebi prin selecția la admitere. Din păcate, criteriile de selecție utilizate la concursul de admitere, și aici mă refer din nou la învățământul economic superior, au mai mult în vedere verificarea capacității de memorizare a candidaților și nu depistarea aptitudinilor pentru profesia la care concură, aceea de economist de largă concepție. Mai mult, cerințele sînt limitate, în multe cazuri, numai la cunoașterea unui manual, cel oficial, iar la verificarea lucrărilor scrise ceea ce este în plus, peste manual, deseori nu se ia în considerație, tinerii care știu mai mult fiind astfel penalizați.

Este adevărat că această situație de nedorit nu se întilnește

numai în învățământul economic superior, ci are răspindire mai mare, ceea ce este cu atât mai rău. După părerea noastră ne găsim aici în fața unei grave decorelări între noile scopuri ale pregătirii viitorilor economiști, pe care îi dorim economiști de largă concepție și criteriile de apreciere folosite la concursul de admitere; consecințele sînt lesne de înțeles.

Schimbarea acestei stări de lucruri se impune de urgență și este în puterea noastră să modificăm această situație, care este în contradicție flagrantă cu selecția științifică a candidaților. O soluție posibilă este și introducerea testelor de aptitudini. În această direcție este acumulată o anumită experiență. O asemenea măsură, în completarea examenului clasic, care și el ar trebui perfecționat, se impune cu atât mai mult dacă se ține seama că de regulă pentru un loc concură 4 sau 5 candidați.

Tot în legătură cu selecția și intrarea în facultate este și problema conținutului cunoștințelor ce se cer la acest concurs. Luînd exemplul Facultății de Economia Industrii, Construcțiilor și Transporturilor din A.S.E., al cărei profil de pregătire îl asigură disciplina Catedrei de conducere, se constată că între disciplinele cerute la concurs lipsește tocmai disciplina de profil și anume „conducerea întreprinderilor”. Aceasta, în condițiile în care Legea educației și învățământului include între științele fundamentale, alături de matematică, fizică, chimie, biologie, științe economice și știința conducerii și organizării, știința care, așa cum arată legea menționată, ar trebui să fie studiată temeinic de către toți tinerii din întregul învățământ din țara noastră, începînd cu școala medie. Incluziunea în cadrul probelor de concurs și a acestei discipline de profil credem că se impune în mod firesc. O asemenea situație se poate întilni și în alte cazuri decît cel menționat.

În ceea ce privește modul cum sînt folosiți specialiștii pregătiți de învățământul economic superior, în realitate, în numeroase cazuri, activitățile ce le desfășoară efectiv sînt de nivel pregătirii medii, ceea ce constituie o pierdere atît pentru societate, care a făcut eforturi pentru pregătirea superioară a acestora, cît și pentru specialiștii respectivi a căror competență fiind mult timp nefolosită se degradează.

În concluzie, după părerea noastră, trecerea accelerată la o nouă calitate și a unei mai înalte eficacități în învățământul superior și prin aceasta o contribuție la trecerea la o nouă calitate în întreaga economie națională, depinde de strînsa corelare între noile scopuri ale pregătirii cu mijloacele de realizare și criteriile de evaluare a rezultatelor pregătirii ceea, ce presupune trecerea de la conceperea empirică la conceperea științifică a procesului de învățare precum și respectarea corelației fundamentale privind selecția tinerilor care intră în învățământul superior cu cerințele specialității la care concură și apoi folosirea absolvenților după repartizare potrivit nivelului de competență dobîndit.

Sarcina imediată este înlăturarea decorelărilor care există în prezent în toate cele trei componente ale strategiei prezentate, de aceasta depinzînd accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate în învățământul superior și în toate celelalte domenii de activitate economică și socială.

prof. dr. C. PINTILIE
Academia de Studii Economice

Principala sursă de forță de muncă

(Urmare din pag. 17)

din formații, 16% din muncitori) — 2 ingineri, 1 subinginer. Numărul de muncitori asistați de un cadru tehnic cu pregătire superioară este de 155 în schimbul I, 504 în schimbul II și 226 în schimbul III — disproporție ce nu se justifică decît în mică parte prin nevoile specifice ale lucrărilor executate. Nu trebuie uitat că o îndrumare tehnică permanentă și competența la locurile de muncă asigură — prin corecțiile aduse operativ în asigurarea unor condiții normale de lucru, în respectarea cerințelor de calitate, în încărcarea mașinilor și utilajelor, în rezolvarea gîturilor ce apar pe flux — o reală și importantă economie de muncă vie.

O observație și în ce privește folosirea economiștilor. Din totalul cadrelor cu această specialitate existent în 22 de unități, 86,5% lucrează în compartimente funcționale, 12% în compartimente de producție și 1,5% în compartimente de proiectare-cercetare. Față de această medie, unele întreprinderi se află într-o

poziție și mai defavorabilă (de pildă, exceptînd I.F.E.T., toate celelalte 21 nu au nici un economist în munca de concepție). Cum se rezolvă, în aceste condiții, cerințele izvorîte din noul mecanism economico-financiar — de a planifica și urmări costurile pe ateliere, secții, produse și chiar faze de lucru, de a fundamenta economic acțiunile legate de modernizarea și înnoirea produselor și tehnologiilor?

PLANUL DE MĂSURI adoptat, în urma acțiunii, de către organul județean de partid prevede direcții și sarcini concrete pentru înlăturarea multora dintre anomaliile semnalate, pentru generalizarea unor experiențe pozitive.

Cum însă rostul controlului nu este numai de a remedia abaterile, ci mai cu seamă de a institui înțelegerea și disciplina necesare pentru a evita repetarea lor, concluzia pe care trebuie să o desprindă consiliile oamenilor muncii din unitățile economice ale județului este că toate aspectele utilizării raționale a personalului muncitor sînt deopotrivă importante și interdependente; că soluțiile parțiale și de moment trebuie să se încadreze într-o strategie clar definită, pe termen lung, a creșterii productivității muncii; că fără a cunoaște în orice moment — cu ajutorul unui tablou de bord adecvat — și a interpreta datele privind folosirea potențialului uman al întreprinderii, declanșînd acțiuni de reglare în conceperea și înfăptuirea cărora să fie larg implicați înșiși oamenii muncii, nu se poate realiza o conducere științifică, eficientă în acest domeniu.

DUPĂ primul război mondial, pe fondul desăvîrșirii unității naționale a românilor — act istoric firesc ce a revigorat însăși forța creatoare a poporului nostru, și în contextul unor evenimente politice importante ca reforma agrară din 1918—1921, ș.d. în România interbelică s-au creat premise favorabile progresului industriei, și în general, economiei țării. O parte a burgheziei autohtone, și-a afirmat mai puternic opoziția în fața tendințelor în creștere ale capitalului străin de a-și subordona industria și economia românească; din această perspectivă au fost declanșate măsuri ce au contribuit la dezvoltarea industriei naționale. Creșterea forțelor de producție a fost însoțită, totodată, de intensificarea exploatării maselor, de accentuarea discrepanțelor între cei doi poli ai societății românești de atunci: bogăție, pentru cei puțini, mizerie, pentru cei mulți.

Doctrinarii clasei muncitoare, mai ales odată cu crearea, în 1921, a Partidului Comunist Român, eveniment politic de excepțională însemnătate pentru destinele României, au întreprins adeseori, analize judicioase ale realităților economice interbelice. În acest cadru ei au avansat idei valoroase susținând necesitatea dezvoltării industriei, a ansamblului industriei, economiei naționale, evidențiind, totodată, necesitatea repartizării echitabile a eforturilor pentru industrializare, cerința îmbunătățirii situației maselor ca țel al dezvoltării.

În peisajul teoriei economice burgheze se degajă orientarea eforturilor spre analiza, potrivit noilor condiții create, a problemelor economiei românești. Cu deosebire în asociații și cercuri de studiu economic, folosindu-se paginile publicațiilor, ale revistelor economice — toate ca număr și activitate mult sporite în raport cu perioada dinaintea primului război mondial, erau dezbătute probleme de bază în ce privește starea, structura și direcțiile de orientare a dezvoltării economiei naționale. Se urmărea, de pe o poziție sau alta, releva-

Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economiei (I)

rea unor trăsături și efecte interne ale evoluției economice și răspunsul la exigențele plasării țării în concertul popoarelor europene¹⁾.

Se poate spune că într-o oarecare măsură, moșierimea, burghezia, preponderent agrară și comercială, ca și cei angrenați, prin intermediul unor importante stipendii, în sfera de acțiune a capitalului străin, renunțaseră la susținerea lozincii reacționare, atît de des vehiculată înainte de primul război mondial, a „emanației agrare” a țării, lozincă compromisă iremediabil de istorie, de înșeși progresele înregistrate în lume de dezvoltarea industriei.

Considerațiile potrivit unei dezvoltări reale a industriei naționale, se vedeau în contradicție evidentă, cu interesele burgheziei ale cărei profitori depindeau tocmai de dezvoltarea industriei autohtone, de valorificarea „prin noi înșine” a potențialului economic al țării. Produs al realităților concret istorice ale României interbelice analizate și interpretate prin prisma acestor ultime interese amintite, concepțiile privind dezvoltarea industriei și economiei naționale ale unor economiști burghezi între care Mitiță Constantinescu, Ștefan Zeletin, I. N. Angelescu, Mihail Manoilescu, N. P. Arcadian, Vintilă Brătianu etc. — concepții la care ne vom referi în continuare — se situau, în bună măsură, la nivelul înțelegerii unor nevoi obiective ale dezvoltării

țării forțelor de producție în epocă, ale progresului economic al țării.

În general bine argumentate, pornind de la elaborate de seamă ale economiei politice clasice, afirmînd necesitatea intervenției statale în scopul sprijinirii, protejării industriei și economiei naționale, asemenea idei pot fi privite ca o continuare, în noile condiții, a liniei de gîndire promovată de reprezentanții burgheziei industriale din a doua jumătate a secolului XIX și începutul secolului XX. Grupate în curentul numit „neoliberal”, concepțiile respective se distingeau de politica partidului național-liberal. Programele acestui partid promovau dezvoltarea industriei naționale, dar multe din măsurile practice care le preconizau erau, adesea, subordonate intereselor de profit ale momentului, și, nu odată, unor interese de familie și persoane.

Economiștii amintiți nu opuneau cerința dezvoltării industriei celei a dezvoltării agriculturii. Era în schimb promovată ideea dezvoltării complexe a economiei, a creșterii diferitelor ramuri ale acesteia în contextul industrializării, corespunzător cu resursele și posibilitățile, cu cerințele țării. I. N. Angelescu pleda pentru o „economie națională integral dezvoltată”, care să satisfacă o mare parte a nevoilor de produse fabricate și să asigure un excendent crescînd pentru export. G. M. Dobrovici — ca de altfel și N. P. Arcadian — sublinia că „ambele ramuri de producție a țării — industria și agricultura, n.n. — trebuie dezvoltate deopotrivă”; industria, cu rolul esențial pentru propășirea țării, „avea nevoie să fie susținută și protejată cu toate mijloacele”, fără să se uite sprijinul care „trebuie dat agriculturii”²⁾, sector cu funcțiuni dintre cele mai însemnate în cadrul economiei.

În același sens Mitiță Constantinescu susținea teoria „Complexului național industrial”. „Trebuie — scria acesta — să devenim o țară de complex industrial, într-o măsură mai mare și în justă proporție atît față de agricultură cît și de capacitățile și necesitățile țării”³⁾. Prin industrializare se impunea „să corectăm viciile de struc-

FIȘE

A doua revoluție industrială

● Se află oare omenirea în pragul unei a doua revoluții industriale? Și în cazul unui răspuns afirmativ, care sînt implicațiile pe care universul întînțezimal al microprocesoarelor, virtuțile computerelor, dovezile de netăgăduită eficiență ale roboților industriali le vor avea asupra producției, asupra structurilor sociale sau a însăși concepției noastre despre lume? Acestor întrebări de accentuată complexitate urmărește să le răspundă profesorul Mihai Drăgănescu în paginile recentului său volum „A DOUA REVOLUȚIE INDUSTRIALĂ. MICROELECTRONICA, AUTOMATICA, INFORMATICA — FACTORI DETERMINANȚI” tipărită la EDITURA TEHNICĂ. Inteligența artii-

cială, mașinismul și inovarea tehnică actuală, clasa muncitoare în socialism în perspectiva celei de a doua revoluții industriale, valoarea economică și moneda electronică etc., etc., reprezintă tot atîtea teme de reflecție asupra cărora profesorul Mihai Drăgănescu s-a aplecat cu stăruință de-a lungul unui număr bun de ani. Totodată autorul a încorporat în volum și teme noi, de incontestabilă actualitate: automate și automatizări, roboții industriali, automatizarea supra-

Principiul repartizării și nivelul de trai

● Actuala etapă de dezvoltare a economiei socialiste deschide noi perspective de analiză — deopotrivă în plan teoretic și în cel al politicii curente — a procesului de repartizare a veniturilor (în orînduirea socialistă aceasta se realizează potrivit cantității și calității muncii efectuate), a exigențelor ridicării

nivelului de trai pentru toate categoriile de populație. După cum subliniază Oto Sobek în studiul „Teoretické zaklady diferenciácie dochodkov obyvatelstva (Fundamentele teoretice ale diferențierii veniturilor populației) publicat în numărul 7/1980 al revistei din Cehoslovacia EKONOMICKY CASOPIS, problemele amintite se cer discutate prin raportarea la un indicator mai complex și mai real — cel al veniturilor pe o gospodărie. În fapt, cum se exprimă autorul, compoziția țecărei familii exercită o acțiune „deformantă” asupra veniturilor reale obținute prin muncă, acțiune compensată, în parte, prin mijloacele de intervenție ale statului: fonduri sociale de consum, taxe, prețuri etc. Tocmai pentru a reflecta cît mai fidel mutațiile intervenite în dinamica veniturilor populației, și a oferi soluții pentru orientarea politicii în acest domeniu, opinează O.S., teoria economică este so-

licitată să-și nuanțeze explicațiile, să ofere noi elemente de interpretare.

Mobilitate profesională

● Pentru economia elvețiană, recunoscută prin înaltul său nivel de competitivitate și deopotrivă, de stabilitate (o rată a șomajului de 0,2% din populația activă și un nivel al inflației ce se situează constant sub 5%), adaptarea la actualele constrîngerii determinate de criza mondială, se va manifesta cu deosebire în domeniul utilizării forței de muncă. Potrivit opiniei lui Claude Evain, exprimate în articolul „L'economie suisse: la tranquillité et le mouvement”, — articol publicat în numărul din 15 iunie a.c. al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S.” — între măsurile cu ajutorul cărora se preconizează depășirea dificultăților se înscrie îmbunătățirea pregătirii profesionale în perspectiva facilitării mobilității profesionale în cadrul unei ace-

tură ale economiei" era părerea economistului citat. Preconizând realizarea unui raport rațional între industrie și agricultură, unii din economiști vedeau în aceasta posibilitatea de absorbție a populației care venea din agricultură, și astfel înlăturarea pericolului scăderii populației determinat, în bună măsură, de emigrare.⁴⁾

În aceeași perioadă, au fost analizate consecințele negative – economice, sociale și politice, pe care le genera preponderența agrară a economiei. Mitiță Constantinescu sublinia că slaba înzestrare industrială a României era inaptă să asigure nevoile naționale de produse fabricate, ceea ce făcea ca importul să fie cumpus în măsură covârșitoare din produse fabricate, iar exportul, în aceeași proporție, din materii prime, materiale sau produse de primă prelucrare; în condițiile prețurilor practicate pe piața mondială, favorabile, firesc, produselor de prelucrare complexă, se vedea astfel o diferență notabilă între necesitățile de plată externă ale țării și posibilitățile de constituire a mijloacelor necesare acestor plăți, aceasta provocând mari perturbații organismului economic, „ruperile de echilibru... de care suferă structura și funcțiile economiei noastre naționale” – după cum se exprima economistul amintit. „Aceste realități și caracterizări constituiau adevărata proporție a dependenței noastre de celelalte țări”, arăta mai departe Mitiță Constantinescu, punând în lumină un trist adevăr al economiei românești din acel timp: relația – direct proporțională și de intercondiționare – care exista între dependența economică față de țările puternice ale timpului, ostile „descentralizării” dezvoltării industriale⁵⁾ și starea de subdezvoltare a economiei românești.

Argumente asemănătoare celor ale lui Mitiță Constantinescu erau folosite de economiști cu scopul de a combate tezele țărăniștilor. Pornind de la absolutizarea unor realități ale economiei din acel timp – între care persistența unor rămășițe feudale în economie –

de la exagerarea unor greutăți realmente existente pe drumul dezvoltării industriale – între care dificultatea constituirii unor capitaluri, ponderea redusă a muncitorilor calificați etc., elucubrările „politicienilor în țăări” propovăduiau, în plin secol XX, menținerea României într-o stare economică și socială înapoiată, patriarhală chiar. În fond, între ceea ce afirma în 1907 poporanistul Constantin Stere că, „numai interesul, ignoranța sau o idee fixă de maniac poate explica visul industrializării României⁶⁾ și ceea ce scria mai târziu țărănistul Stelian Dumbravă, că „pe cind țările din apus urmează să adopte și să se transforme într-o nouă organizare socială pe care le-o indica linia evoluției lor normale... din contra, țările agricole din răsarit trebuie abia să lege firul întrerupt al evoluției lor firești, organizându-se întâi în adevărate state țărănești, potrivit nevoilor și structurii lor organice⁷⁾, nu exista o deosebire de esență.

Asemenea „aprecieri” care, conștient sau nu, proslăveau înfeudarea mai puternică a

țării față de statele industrializate, erau vehement atacate de adepții dezvoltării industriei românești. „Să dăm întâietate intereselor agrare dar să respingem ideea statului agrar” – scria C. Ianculescu. El arăta că rezolvarea de către stat a problemelor agriculturii – situate pe primul plan al importanței chiar și pentru faptul că, pe vremea aceea, circa 80% din populația țării era ocupată în agricultură – necesita aplicarea hotărâtă a politicii de industrializare. În concepția economiștilor neoliberali, creșterea industrială – privită ca o legitate a dezvoltării – trebuie să contribuie efectiv la emanciparea țării. „Zona de influență a unei mari puteri, oricare ar fi ea, nu putem și nu trebuie să fim...” scria I. N. Angelescu; „trebuie să fim seama de curentul care suflă peste lumea întreagă azi; protejarea muncii, valorificarea bogățiilor naturale și a situațiilor geografice în folosul poporului care le posedă”.⁸⁾

dr. Dan POPESCU

¹⁾ Nu de puține ori, în investigațiile efectuate argumentația depășea cadrul explicațiilor preponderent morale sau cel al unor considerații de ansamblu, întâlnite în perioada dinaintea primului război mondial. Aceasta era posibil ca urmare a utilizării unei bune părți din arsenalul de noțiuni și categorii specifice economiei politice moderne – între care eficiență, structură, ritm, perspectivă, ca urmare a fundamentării noțiunilor și categoriilor respective prin folosirea unor elemente de contabilitate națională – indicatori, ca de exemplu cel al valorii nou create, ale căror trăsături și semnificații erau nu odată detaliat explicate. În această lumină mai multe cercetări de specialitate purtau pecetea rigurozității, raționalității, consistenței.

²⁾ Gh. M. Dobrovici, *Istoricul dezvoltării economice și financiare a României și împrumuturile contractate (1823–1833)*, Tip. Universala.

³⁾ Mitiță Constantinescu, *Politica economică aplicată*, vol. I. Ed. Tiparul românesc, SAR, Buc. 1943, pag. 137.

⁴⁾ Este cunoscut că slaba dezvoltare a industriei naționale, în condițiile generalizării relațiilor de exploatare capitaliste la sate, făcea practic imposibilă absorbția forței de muncă provenite din mediul rural. Lipsa unui loc de muncă, mizeria traiului de fiecare zi alimentau puternic fenomenul emi-

grării (cel mai mult se pleca peste Ocean), considerat și pe atunci ca păgubitor pentru națiune nu numai prin dezrădăcinarea celor plecați ci însăși prin faptul că o lipsea de un real potențial de muncă, de un prezumtiv potențial creator.

⁵⁾ Această ostilitate față de dezvoltarea industrială în țări în care procesul industrializării se afla încă în faza incipientă, „explorată”, în principal, pornind de la considerente axate pe teoria costurilor comparative, era fațăș declarată de o serie de doctrinari reprezentând, într-o măsură sau alta, cercuri politice oficiale. Între aceștia W. Sombart, J. Caillaux, promotorii teoriei „complementarității economice”, afirmată în contextul cunoscutului „manifest al bancherilor” – urmând, nemijlocit, în pofida raționamentelor cu pretenții de obiectivitate care o însoțeau, subordonarea economică și politică a țărilor agrare de către statele capitaliste dezvoltate.

⁶⁾ C. Stere, *Social-democratism sau poporanism, Viața Românească*, vol. III, 1907, p. 31.

⁷⁾ Stelian Dumbravă, *Marxism și țărăniștilor*, în „Stinga” nr. 4, Buc., 4 dec. 1932, p. 6, citat după Mihai Todossia, *Teorii burgheze din perioada interbelică cu privire la industrializarea României*. Universitatea din Iași, 1967, p. 21.

⁸⁾ Vezi și M. Todossia, op. cit.

leși regiuni, fără a obliga forța de muncă să se „dezrădăcineze”. Așa cum subliniază A.E. această cerință este determinată de o serie mai largă de factori: specificul etnic al statului elvețian care se constituie ca un real obstacol în calea deplasărilor de populație activă între disteritele cantoane; politica promovată în ultimul deceniu de limitare a imigrărilor; necesitatea asigurării unei calificări cât mai înalte și mai largi, aceasta avându-se în vedere și rata natalității, situată pentru Elveția la un nivel relativ scăzut.

Dimensiuni sociale ale creșterii economice

● **Lucrarea „CREȘTERE ȘI VALORI”** purtând semnătura lui Constantin Vlad constituie cea mai recentă apariție pe care EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ o oferă publicului cititor în colecția „Biblioteca de sociologie”. Autorul

supune analizei o problemă de însemnătate cardinală a contemporaneității: creșterea economică, opțiuni și strategii în realizarea acesteia deopotrivă cu implicațiile pe care o anumită politică a creșterii le vedește pe plan economic și social. Volumul a fost conceput și realizat în două secțiuni distincte. În prima parte sînt trecute în revistă, în ordine cronologică, principalele concepții și lucrări care au marcat, în ultimul deceniu, gîndirea economică asupra problemelor creșterii: primul raport către Clubul de la Roma, lucrările lui Heman Kahn, ale lui Mesărović și Pestel, ale lui Alvin Toffler și Richard Falk etc., etc. Secțiunea finală a volumului urmărește să pună în evidență, într-o manieră sistematică, argumentele „pro” și „contra”, în raport cu creșterea economică, acele elemente apte să plaseze judecarea acestor probleme deosebit de complexe

într-un context rațional, în funcție de specificitatea dezvoltării fiecărei națiuni, de importanțele decalaje economice existente în lume, de amplitudinea și implicațiile profunde ale crizei energetice și de materii prime.

Informatica și cerințele dezvoltării economico-sociale

● **Desfășurată, sub acest generic, în cadrul Festivalului național „Cintarea României”, sesiunea jubiliară de comunicări științifice „I.C.I. '80”, organizată de Institutul central pentru conducere și informatică (București, 22–24 septembrie 1980), a prilejuit un bilanț al principalelor rezultate obținute în decursul unui deceniu de activitate hotărătoare privind introducerea informaticii în toate domeniile vieții economico-sociale și dotarea economiei naționale cu tehnica de calcul fabricată în țară, un util schimb de experiență și o amplă confruntare de idei în legătură cu direcțiile și căile dez-**

voltării informaticii în etapa calitativ nouă pe care o va inaugura cincinalul 1981–1985.

Cele peste 230 de comunicări prezentate de specialiști din I.C.I., din unități de informatică, cercetare, proiectare, învățămînt, producție ș.a., au îmbrățișat o arie largă de probleme: sisteme informatice la nivel macro și microeconomic; modelarea matematică în cadrul acestora, programe de sistem; ingineria produselor informatice; limbaje de programare și compilatoare; sisteme de gestiune a bazelor de date; teleprelucrare; rețele de calculatoare; sisteme de prelucrare distribuită; conducerea cu calculatoare a proceselor tehnologice; informatica și robotica industrială; inteligența artificială; utilizarea calculatoarelor în medicină, învățămînt etc.

TURISMUL — factor al dezvoltării economice și apropierii între popoare

LA 27 SEPTEMBRIE își va deschide lucrările în capitala Filipinelor, sub înaltul patronaj al președintelui țării-gază, Ferdinand Marcos, Conferința mondială a turismului, la care și-au anunțat participarea reprezentanți din circa 150 țări ale lumii, între care și România.

Însăși organizarea unei conferințe mondiale pe această temă este grăitoare pentru importanța pe care a căpătat-o turismul în viața economică și socială a lumii contemporane. Date provizorii relevă că în 1979, în ciuda unor circumstanțe mai puțin favorabile, s-au înregistrat pe glob circa 1 350 milioane de turiști, din care 270 milioane s-au deplasat în alte țări decât cele de reședință, încasările din turismul internațional, estimate anul trecut la aproximativ 75 miliarde de dolari, reprezentând circa 5% din exportul mondial¹⁾. Ordinul de mărime al acestor cifre rezultă și mai clar dacă se ține seama că, pe plan mondial, turismul internațional a devenit sursa unor venituri însumând mai mult decât dublul celor realizate din exportul de metale neferoase sau confecții și întrecând ca valoare exportul de oțel.

¹⁾ Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare ponderea încasărilor din turismul internațional în exportul lor de bunuri și servicii ajunge la 7%; în cazul unor țări cu turism internațional foarte dezvoltat, ponderea respectivă este mult mai ridicată: circa 22% în Spania și Austria, aproape 20% în Grecia, 14% în Portugalia, 9% în Elveția, 8% în Italia, 7% în Turcia etc.

În România, pe baza condițiilor create pentru dezvoltarea turismului, numărul turiștilor străini a sporit de la 100 000 în 1950 și 1 milion în 1966 la 6 milioane anul trecut. Totuși, ponderea încasărilor din turismul internațional în exportul românesc se situează încă sub media mondială, fapt care — ținând seama de bogăția și varietatea resurselor turistice de care dispune țara noastră — ilustrează importante rezerve care își așteaptă o valorificare superioară.

²⁾ *World Travel* nr. 153. March-April 1980, p. 17.

³⁾ Marie-Françoise-Lanfant. Exotisme de la misère et mirages du développement. *Le Monde diplomatique*, août 1930, p. 17.

⁴⁾ În anul 1978 primele 10 țări dintr-un total de 106 pentru care existau date au efectuat 69,1% din totalul cheltuielilor pentru turism internațional, iar primele 53 țări — 97,9%. Un grad similar de concentrare se întâlnește și în cazul încasărilor (primele 10 țări contau cu 63,8% din total, iar primele 53 cu 97,7%). V. *DIW Wochenbericht*, nr. 9—10/1980, p. 93 și urm.

⁵⁾ Jacques Bugnicourt, The new colonialism. Tourism with no return. *U.N. Development Forum*, vol. V, nr. 5, June-July 1977, p. 1. A se vedea și François Ascher, La fin des illusions. *Le Monde diplomatique*, août 1980, p. 20.

În plus, spre deosebire de fluctuațiile prețurilor multor produse primare tradiționale, constituind sursa principală de venituri a numeroase țări în curs de dezvoltare, atît numărul turiștilor cît și, mai ales, încasările de pe urma lor au crescut practic continuu în ultimii 15—20 de ani. În anul 1978, încasările medii de pe urma unui turist străin au fost de circa 250 dolari, față de 170 dolari în 1974. Sporind într-un ritm apropiat de cel al comerțului internațional, încasările din turism au înregistrat în ultimii ani un ritm de creștere superior celui al produsului social. Departate de a fi un fenomen conjunctural, dinamismul de care dă dovadă turismul este rezultatul unui complex de factori economici, politici, sociali și culturali, permițînd experților Organizației Mondiale a Turismului să prevadă pentru sfîrșitul secolului nostru deplasarea pe plan intern și internațional, a circa 3 miliarde de turiști²⁾.

Un sector de vîrf al economiei moderne...

INCLUS în statistici în rîndul activităților sectorului terțiar, dar devenit un fenomen de masă și asigurînd locuri de muncă pentru milioane de oameni, turismul nu mai poate fi considerat o activitate marginală, cu rol complementar, ci o veritabilă industrie, reprezentînd un sector de vîrf al economiei moderne. În același timp, grație în special dezvoltării transporturilor aeriene internaționale, turismul a devenit unul din cei mai puternici factori de integrare a economiilor regionale și „periferice“ (în raport cu principalele țări de proveniență a turiștilor) în circuitul economic mondial.

Acesta este și motivul pentru care unul din principalele obiective ale conferinței mondiale de la Manila este nu numai acela de a scoate în evidență rolul și veritabila natură a turismului în societatea modernă, ci și de a defini noile responsabilități ale statelor pentru dezvoltarea în perspectivă a turismului. Este vorba de necesitatea, resimțită și de tot mai multe țări în curs de dezvoltare, de a-și defini și înscrie opțiunile în acest domeniu într-un plan național de dezvoltare pe termen lung, într-o concepție proprie globală, intersectorială, care să țină seama de ansamblul obiectivelor naționale, în contextul mondial.³⁾

Actualmente, țările în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a populației globului, dețin o pondere foarte redusă în turismul internațional, chiar și atunci cînd este vorba de des-

tinanția călătoriilor, și anume 13% sub raportul numărului turiștilor sosiți și 16,7% sub cel al încasărilor (aceste date, referitoare la anul 1978, prezintă separat țările membre ale O.P.E.C.)⁴⁾. Chiar în rîndul țărilor în curs de dezvoltare se înregistrează o concentrare a sosirilor de turiști în anumite zone, cum ar fi Marea Mediterană sau zona Caraibilor.

Notînd că turismul reprezintă unul din puținele capitole ale balanței de plăți, dacă nu cumva singurul, în care se înregistrează rezultate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare (un sold activ pe ansamblu de 4,8 miliarde dolari în 1978), ceea ce îl face apt să reprezinte o sursă de creștere și diversificare a venitului național și de creare a noi locuri de muncă, experții subliniază în același timp relația de interdependență care există între dezvoltarea turismului și dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Ei au în vedere faptul că, în lipsa unei cooperări internaționale echitabile și reciproc avantajoase, mai ales în faza inițială de dezvoltare a turismului, dar și ulterior, o foarte mare parte a dotării necesare industriei hoteliere, lucrărilor de infrastructură, a mijloacelor de transport, ca și a bunurilor de consum alimentară este procurată din import în condiții oneroase, ceea ce poate avea, în opinia lor, „un efect mai mare asupra economiei țărilor industrializate de unde provin importurile decât asupra economiei țărilor gazdă“⁵⁾. Cu alte cuvinte, o dezvoltare a turismului profitabilă și pentru țara gazdă poate avea loc numai în condițiile dezvoltării economice de ansamblu și ale unei reale colaborări internaționale, care să valorifice și resursele interne, astfel încît stațiunile turistice să nu rămîină o insulă de prosperitate — idee cu care este asociată noțiunea de turism — într-un ocean de subdezvoltare.

În aceeași sferă largă de preocupări pe linia colaborării internaționale își croiește tot mai mult loc ideea cunoașterii și respectării identității și specificității culturale (a celei reale și nu a uneia factive, de dragul exotismului cu orice preț) a țărilor vizitate, de natură să facă din turism un factor al înțelegerii și apropierii între popoare.

...confruntat cu noi exigențe

STIMULAT de o serie de factori economici, demografici, sociali și culturali cum ar fi creșterea numărului populației și modificările în structura acesteia ilustrate de majorarea ponderii populației urbane și ponderii populației vîrstnice, sporirea timpului liber pe baza ridicării productivității muncii

și reducerii pe acest temel a duratei săptămânii de lucru, elasticitatea mare a cererii pentru turism, creșterea nivelului general de cultură al populației, perfecționarea căilor și mijloacelor de transport etc., turismul a cunoscut, așa cum arătam la început, o dezvoltare remarcabilă în ultimele decenii, în ciuda unor factori perturbatori, între care unii vor continua să acționeze cu o intensitate chiar sporită și în viitor.

Unul dintre acești factori perturbatori este fără îndoială accelerarea inflației și încetinirea netă a ritmului de creștere economică însoțită de agravarea proporțiilor șomajului și plafonarea sau chiar diminuarea veniturilor reale ale populației în țările dezvoltate, din care provin marea majoritate a turiștilor străini (turiștii din R.F.G. și S.U.A. au efectuat în 1978 33,1% din cheltuielile în scopuri turistice pe plan mondial). Devenit o componentă a vieții la care se renunță din ce în ce mai greu, mai ales pe o anumită treaptă de dezvoltare economică, turismul va trebui să se adapteze însă la noua situație din anii '80 rezultată și din acțiunea altor factori perturbatori, care va incita pe călători la mai multă exigență, selectivitate și reținere în cheltuieli. Chiar dacă turismul are, așa cum s-a văzut, o independență relativă față de evoluția situației economice, o anumită încetinire a ritmului activității turistice a început să se resimtă încă în vara acestui an, cel puțin în țările dezvoltate. După unele opinii, ca de pildă a lui Jean-Pierre Soisson, ministrul francez al tineretului, sportului și turismului, anul 1980 marchează un moment de inflexi-

une pentru turismul internațional și în orice caz pentru cel francez⁶⁾.

Un factor cu o influență de durată asupra evoluției turismului intern și internațional este actuala criză energetică, materializată în creșterea costului combustibilului folosit în transporturi, mai ales în cel rutier, cu autoturismul personal, dar și în cel aerian. În ambele cazuri amintite cele mai afectate sînt călătoriile pe distanțe lungi, alternativele — la care s-a recurs încă în măsură mai mică decît se aștepta inițial — fiind trenul, vaporul și autocarul, iar în transportul aerian, avioanele de mare capacitate, cu condiția unui coeficient ridicat de ocupare a locurilor grație unor formule de călătorie accesibile pentru diverse categorii socio-profesionale și de vîrstă, mai ales în actuala conjunctură economică. Probleme noi ridică actuala situație energetică și în legătură cu încălzirea și în perspectivă cu proiectarea și construirea noilor capacități de cazare.

Instabilitatea sistemului monetar internațional, perturbările frecvente și adesea imprevizibile ale raportului dintre diferitele monede naționale constituie un alt factor de natură să afecteze, într-un sens sau altul, evoluția activității turistice. Astfel, de pildă, deprecierea lirei sterline la unul din cele mai ridicate niveluri din ultimii cinci ani în raport cu dolarul S.U.A. și cu alte valute occidentale s-a soldat în vara acestui an cu o însemnată reduce-

re a numărului turiștilor străini în Anglia datorită tarifelor devenite exorbitante pentru străini, odată cu stabilirea noului raport de schimb. Implicațiile acestei situații sînt evidente dacă ținem seama că în Anglia turismul asigură de lucru, direct sau indirect, la 1,5 milioane de oameni, aducînd țării venituri estimate anul trecut la 8 miliarde dolari.

În sfîrșit, exigențe noi ridică în fața turismului și protecția mediului inconjurător, care oferă cadrul general de desfășurare a activităților turistice, iar uneori este chiar obiectul acestora. Este vorba de o protecție atît în raport cu noxele produse de diverse activități economice insuficient studiate în toate consecințele lor, cît și față de prejudiciile — uneori ireparabile — care pot decurge dintr-o utilizare nerațională a mediului chiar în scopuri turistice.

Activitate cu multiple semnificații și implicații economice, sociale și culturale, turismul internațional — important factor de cunoaștere și apropiere între popoare — are nevoie pentru a se dezvolta în primul rînd de un climat de pace, de respect al independenței și suveranității naționale, de destindere, într-o lume despre care pe drept cuvînt se poate spune că devine tot mai mică.

Dinu DRAGOMIRESCU

⁶⁾ Le Monde, 18 iulie, 1980, p. 27

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

S.U.A.: deplasări în sectorul cercetării științifice

SCĂDEREA COMPETITIVITĂȚII industriei americane pe plan internațional — problemă care preocupă tot mai intens în ultima perioadă de timp forurile competente din S.U.A. — este legată, într-o anumită măsură, și de unele evoluții negative în cadrul activității de cercetare, dezvoltare și proiectare din această țară. Se apreciază, de pildă, că ponderea Statelor Unite în volumul activității respective pe plan mondial s-a redus treptat în ultimul deceniu și jumătate (de la 33 la sută în 1967 la mai puțin de 25 la sută în 1980), ca și ponderea — față de total salariații din industrie — a oamenilor de știință și inginerilor ocupați în activitatea respectivă din această ramură a economiei (cu 13 la sută între anii 1969 și 1978).

În perioada 1961—1979 volumul total al cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare a crescut în S.U.A., în dolari constanți, doar cu 47 la sută, iar volumul lucrărilor corespunzătoare efectuate de organizații de stat — cu numai 35 la sută. (Pentru anul curent se estimează un spor real de 6,9 la sută al cheltuielilor menționate). În pofida dinamicii lor comparativ mai lente, alocațiile de la bugetul federal și de la bugetele statelor continuă să reprezinte mai mult de jumătate din totalul resurselor financiare cheltuite în acest scop.

O altă tendință considerată în cercu-

Repartiția oamenilor de știință și inginerilor ocupați în cadrul industriei cu activitatea de cercetare și dezvoltare (în %)

Subramura	1977	1978
Total industrie	100	100
Din care :		
Producția de aparate și instalații electrotehnice și în domeniul comunicațiilor	18,7	21,3
Industria aerospațială	25,6	19,3
Construcțiile de mașini	10,9	14,5
Industria chimică	12,8	12,1
Industria de automobile	5,9*	7,6
Producția de aparatură mecanică și optică, de precizie	4,5	5,4
Extracția și prelucrarea petrolului	3,0	2,5
Producția de articole din cauciuc	2,0	2,5
Industria metalurgică	2,2	2,1
Producția de articole din metal	3,7	1,3
Alte subramuri	10,7	10,9

* Pe ansamblul industriei de mijloace de transport

Sursa : B.I.K.I., nr. 99/1980

constituie progresia mai înceată înregistrată în deceniul al șaptelea și în prima jumătate a deceniului al optulea de alocațiile destinate cercetărilor fundamentale, în comparație cu cele cheltuite pentru cercetările aplicative. Desi situația s-a modificat în ultimii ani, totuși în 1979 volumul real al alocațiilor pentru cercetări fundamentale depășea doar cu

7 la sută nivelul corespunzător din anul 1969, în timp ce în cazul alocațiilor pentru cercetări aplicative sporul a fost de 22 la sută.

Unele aspecte negative se degajă și din puternica concentrare a activității de cercetare și dezvoltare din industria S.U.A. Se apreciază că în 1977 o asemenea activitate se desfășura în cadrul a circa 15 mii de companii industriale; dar, în timp ce 128 de companii (respectiv mai puțin de 1 la sută din efectivul total al companiilor examinate) avînd fiecare, un personal de peste 25 mii salariați — alocau în acest scop 73 la sută din suma totală a cheltuielilor efectuate în întreaga industrie a S.U.A., companiile cu un personal pînă la o mie de salariați (respectiv 91 la sută din numărul lor total), efectuau doar 5 la sută din ansamblul cheltuielilor pe ramură.

Prezintă interes, de asemenea, deplasările intervenite în perioada 1957—1978 în repartizarea oamenilor de știință și inginerilor ocupați cu activitatea de cercetare și dezvoltare în cadrul industriei, în condițiile mării efectivului lor absolut de la 229,4 mii la 400,1 mii de persoane. În intervalul amintit personalul de cercetare s-a întărit simțitor (vezi tabelul) în industria electrotehnică și cea producătoare de aparatură pentru comunicații, în construcțiile de mașini, în industria de automobile ș.a., pe seama restrîngerii sale relative, îndeosebi în industria aerospațială și în producția de articole din metal.

N.P.

TENDINȚE CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1980

PREȚURILE internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au înregistrat pe ansamblu, potrivit indicelui agregat I.E.M., o creștere moderată în luna august, respectiv de numai 0,3%.

La materii prime și semifabricate industriale prețurile au marcat creșteri mai accentuate la piei brute de bovine (+11,6%) datorită volumului limitat al ofertelor, la fibre textile naturale (+6,9%) sub influența condițiilor meteorologice nefavorabile pentru culturile de bumbac din S.U.A. și R.P. Chineză, la cauciuc natural (+3,3%) ca efect al majorării prețurilor la cauciucul sintetic. Creșteri mai ponderate au fost înregistrate la metale (+1,1%), minereuri (1,0%) și lemn (+0,9%).

În cadrul grupei de produse alimentare prețurile au crescut la cereale (+5,6%), semințe oleaginoase și grăsimi vegetale comestibile (+2,7%) datorită, în special, secetei din S.U.A., precum și la zahăr (+7,0%) sub influența deficitului producției mondiale. Prețurile au scăzut ușor la animale, carne și produse animaliere (-0,6%), datorită ameliorării disponibilităților și diminuării consumului în sezonul cald.

Prețurile la combustibili au prezentat o evoluție diferențiată și anume: au crescut la cărbuni și cocs (+2,8%); au rămas neschimbate la țiței (la nivelul majorat din luna iulie) și au înregistrat o scădere pronunțată la produse petroliere (-8,4%). Tendința de scădere a prețurilor la produsele petroliere s-a datorat supraofertei de pe piața externă și lipsei de interes pentru achiziții, avându-se în vedere nivelul înalt al stocurilor existente atât la consumatori cât și la comercianți.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SIMETRIC I.E.M. ÎN ANII 1975-1979 ȘI IULIE-AUGUST 1980

Categorie de produse	Anul	Indici anuali	
		Iul.	aug.
INDICE GENERAL			
	1973	247,7	243,7
	1979	338,5	352,5
	1980		354,6
1. Produse alimentare			
	1978	191,8	186,6
	1979	223,2	232,6
	1980		262,9
- cereale			
	1978	187,7	182,9
	1979	231,1	257,4
	1980		255,3
- semințe oleag. prod. deriv., gros. anim. și veg.			
	1978	201,6	199,9
	1979	237,0	254,6
	1980		223,6
- animale, carne și produs. anim.			
	1978	175,5	173,6
	1979	200,1	200,2
	1980		220,3
- zahăr și produse tropicale			
	1978	228,8	208,7
	1979	250,0	240,9
	1980		454,4
2. Combustibili			
	1978	442,0	426,9
	1979	759,7	826,3
	1980		901,5
- cărbuni și cocs			
	1978	356,2	346,7
	1979	403,2	397,3
	1980		487,1
- țiței			
	1978	548,0	547,0
	1979	839,3	925,6
	1980		1448,7
- produse petroliere			
	1978	479,6	454,7
	1979	1049,6	1163,9
	1980		1086,6
3. Materii prime industriale			
	1978	211,5	211,1
	1979	258,2	258,5
	1980		258,7
- minereuri			
	1978	137,1	134,0
	1979	158,3	184,8
	1980		182,7
- metale			
	1978	202,8	205,5
	1979	250,8	250,3
	1980		259,0
- cauciuc			
	1978	273,2	277,8
	1979	357,9	380,3
	1980		373,7
- lemn și produse din lemn			
	1978	249,9	243,6
	1979	304,4	305,0
	1980		370,1
- fibre anim. și veg.			
	1978	215,1	212,0
	1979	232,1	231,7
	1980		267,8
- piei			
	1978	247,7	244,0
	1979	389,7	391,5
	1980		420,4

Date provizorii pentru: ferromangan, ferrosilicium, țevi din oțel, minereu de fier, huiță, cocs de furnal, cherestea de rășinoasă, celuloză, hârtie, iută, miere, ulei de ricin, vită vii, porci vii, șuncă, picior, ouă, unc, carne de vită, bacon.

Programe de dezvoltare

Algeria: lansarea noului plan de dezvoltare economică pe perioada 1980 - 1984

CU O ÎNTÂRZIERE de aproape doi ani și jumătate — determinată de un complex de factori social-politici — a fost lansat noul plan cincinal, pe perioada 1980-1984, potrivit căruia, economia algeriană va continua să fie dominată de producția de țiței și gaze naturale; se are în vedere, în acest sens, construirea unei o a doua conducte pentru transportul gazelor naturale, de-a lungul rutei trans-mediteraneene spre Italia, a cărei dare în exploatare în cursul anului 1981 se așteaptă să determine creșterea substanțială a veniturilor din exporturi.

Printre principalele prevederi ale noului plan de dezvoltare se situează stimularea sectorului industrial, acesta urmând să beneficieze de o sumă globală de 39 mld. dolari investiții (respectiv peste 37% din totalul investițiilor prevăzute pentru cei cinci ani ai perioadei de plan, care se ridică la importanțul volum de 104 miliarde dolari). Se prevede ca din alocațiile pentru sectorul industrial industria extractivă să beneficieze de 15 miliarde dolari, restul urmând să se utilizeze pentru dezvoltarea capacității productive a industriei prelucrătoare; 33 miliarde dolari vor fi alocați pentru sectoarele construcții de locuințe, educație și asistență medicală — nivel cu mult superior celui din planurile anterioare.

Se mai preconizează reorganizarea marilor societăți industriale de stat în organizații mai mici. Astfel, „Sonatrach”, marea companie de stat petrolieră și de gaze naturale (cu un personal de cca. 83 000 persoane) ar urma să fie restructurată în câteva companii mai mici — pentru studii și construcții, producție și marketing și pentru distribuție.

În condițiile în care, în ultimii ani, producția agricolă s-a diminuat substanțial, iar aproximativ 40% din suprafețele arabile au rămas neutilizate, noul plan pune accentul nu atât pe problemele finanțării sectorului, cât mai ales pe implementarea unor reforme structurale, între care posibilitatea fermierilor de a-și comercializa ei înșiși produsele și nu prin organizațiile de stat, ca până în prezent.

Mutațiile structurale, precum și importanțele veniturii care se așteaptă să fie obținute din exporturi în cursul noului plan, se apreciază că vor determina o accelerare a creșterii economice a țării, de la o medie anuală de 7,2% între 1967-1978 la 10% în perioada 1980-1984.

În ceea ce privește relațiile economice româno-algeriene, potrivit acordului de cooperare România contribuie activ la punerea în valoare a bogățiilor naturale de care dispune Algeria, prin executarea în comun de prospecțiuni miniere, construcții de baraje de acumulare și lucrări de telecomunicații. Colaborarea tehnico-stiințifică s-a lărgit considerabil prin prezența unui număr mare de specialiști, profesori și medici români, care sprijină activitatea de formare a cadrelor naționale algeriene și realizarea programelor de dezvoltare economică și socială a Algeriei.

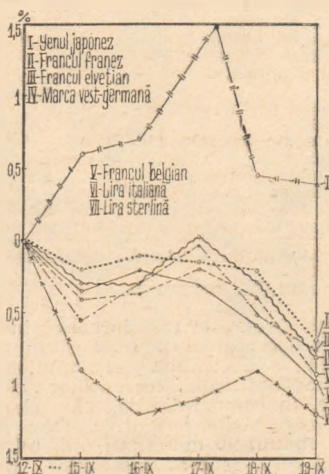
Constantin MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 15-19.IX.1980 a marcat o redresare aproape generală a dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale.

Lira sterlină, sub influența negativă a perspectivelor rezbucnirii unor noi conflicte sociale și a reducerii excedentului balanței comerciale a „vizibilelor” pe luna august a.c., s-a situat la închiderea perioadei analizate la 2,3850 dolari/liră, cu 1,2% sub nivelul din 12.IX.1980 de 2,4150 dolari/liră. Reducerea producției industriale în iulie, înregistrarea unui record al deficitului balanței comerciale pe luna august a.c. de peste 2 miliarde dolari și a unui deficit al balanței de plăți de cca. 320 milioane dolari, a imprimat lirei italiene un trend descendent față de dolar, cursul căreia se situa pe 19.IX la 855 lire/l dolar, comparativ cu nivelul închiderii săptămânii precedente de 847,15 lire/l dolar (deprecieri de peste 0,9%). Francul belgian era tranzacționat la închiderea intervalului prezentat la 28,92 franci/l dolar, respectiv cu 0,9% sub închiderea de referință de 28,56 franci/l dolar. Marca vest-germana a înregistrat o depreciere de 0,8% (1,7950 mărci/l dolar pe 19.IX, față de 1,7805 mărci/l dolar pe 12.IX.1980) în special ca urmare a reducerii de către Bundesbank a dobânzii de „lombard” de la 9,5 la 9% p.a.

Francul elvețian și francul francez au înregistrat pe ansamblul perioadei analizate un procent apropiat de depreciere — 0,7% — cu cotații de 1,6425 franci elvețieni/l dolar (1,63 franci/l dolar pe 12.IX.1980) și, res-

pectiv, 4,17 franci francezi/l dolar (4,1410 franci/l dolar pe 12.IX.1980), la închiderea intervalului. Yenul japonez a evoluat pe o linie diferită față de dolar, reprecindându-se în această perioadă cu 0,4% — 212,50 yeni/l dolar pe 19.IX, comparativ cu nivelul de 213,25 yeni/l dolar pe 12.IX.1980. Sensul mișcării monedei nipone a fost dat de publicarea cifrelor balanței comerciale (excedent în august a.c. de 330 mil dolari, față de unul de 113 mil. dolari în iulie a.c.) și a celei de plăți (excedent, de asemenea, în creștere de la 322 mil. dolari în iulie a.c. la 880 mil. dolari în august a.c.), precum și de înregistrarea unui puternic aflus de fonduri al unor țări exportatoare de țiței în titluri de valoare japoneze.

Dobânzile și depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere la eurodolarii — de la 12,3125 la 12,75% — în timp ce la euromărcile vest-germane și eurofrancii elvețieni s-au situat la nivelele săptămânii precedente, respectiv la 8,5% și 5,75%.

După o scădere în prima parte a intervalului — al doilea fixing din 15.IX.1980 a fost stabilit de 666,50 dolari/uncie — prețul aurului la Londra a manifestat o creștere aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 19.IX.1980 s-a situat la 674 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. între 15-19.IX; bază: cursurile din 12.IX a.c.

Genetica agricolă – instrument al profitului și dominației

PENTRU țările în curs de dezvoltare problema agro-alimentară are o deosebită gravitate, cu atât mai mult cu cât la penuria existentă se adaugă noi forme de dominație și de exploatare practicate de societățile multinaționale. Specialiștii afirmă că foametea și subalimentația de care suferă peste un miliard de oameni sînt determinate mai puțin de o lipsă absolută de alimente, cît mai ales de o lipsă relativă de cerere solvabilă. În timp ce dezvoltarea științei și tehnologiei ar trebui să asigure necesarul de hrană al fiecărui om, în realitate, modul cum sînt ele utilizate de către cei care le stăpinesc, condamnă la foamete pe cei care nu dispun de mijloacele necesare pentru a plăti ceea ce le este necesar.

În cel mai recent număr, revista „L'Economiste du tiers monde”, dezvăluie faptul că primele 100 de societăți agro-alimentare produc și distribuie 50% din producția mondială, avînd împreună o cifră de afaceri de 230 miliarde dolari. În frunte se află uriașa societate multinațională Unilever, care controlează ea singură, deși aceasta nu este decît o parte a activității sale, 5% din producția alimentară mondială. Pentru aceste mari grupuri țările în curs de dezvoltare nu reprezintă încă o piață, deoarece produsele lor, prea elaborate, sînt concepute pentru cererea specifică țărilor avansate. În schimb, ele consideră țările în curs de dezvoltare ca surse de materii prime asupra cărora trebuie să își asigure controlul.

De aceea, din ce în ce mai mult și mai vizibil, societăți multinaționale acționează pentru a dobîndi un adevărat mo-

nopoli în diferite sectoare, mai ales de la începutul lanțului agro-alimentar, de care depinde în mod esențial producția agricolă a țărilor în curs de dezvoltare. În ceea ce privește cercetarea științifică, se apreciază că mai mult de jumătate din noile descoperiri în materie de agrobiologie vîd lumina zilei în Statele Unite, unde este concentrat și 95% din potențialul mondial de cercetare în domeniul agriculturii tropicale, situație atât de paradoxală și de contrară intereselor țărilor în curs de dezvoltare, încît pericolele pe care le poate genera au fost subliniate chiar de Banca mondială. În alte sectoare, în timp ce Europa — mai ales prin R. F. Germania — și Japonia, sînt dominante pe piața insecticidelor, iar prin Anglia și Olanda, pentru sușele de porcine, S.U.A. se află în fruntea producției de mașini agricole și de tractoare. Cît privește producția de semințe și de animale selecționate, aceasta este un adevărat domeniu rezervat al Statelor Unite.

Tocmai acestui aspect, de o deosebită gravitate, publicația „L'Express” îi consacră un articol intitulat „Agricultura: semințele violenței” (Agriculture: graines de violence) de Françoise Monier. Articolul, din care vom prezenta în cele ce urmează principalele aspecte și concluzii, evidențiază faptul că monopolul asupra semințelor vegetalelor tinde din ce în ce mai mult să se transforme într-o nouă armă strategică, într-un instrument de dominație și de exploatare a țărilor în curs de dezvoltare. Publicația relevă, de asemenea, pericolele ecologice, economice și politice pe care le prezintă această nouă armă și, în același timp, căile directe sau insidioase pe care societățile multinaționale acționează pentru a-și atinge scopurile.

CU ZECE ANI în urmă, începe articolul la care ne-am referit, în Statele Unite ale Americii se aștepta o recoltă excepțională de porumb. Dar, un parazit minuscul a distrus jumătate din recoltele de porumb din sudul Statelor Unite. Experții au descoperit cauza acestui eșec — vulnerabilitatea culturilor de mare randament — și americanii au înțeles, înaintea altora, noua orientare pe care trebuiau să o dea cercetării agronomice. Înaintea altora, ei au început să recolteze semințe și celule vegetale permițînd regenerarea culturilor. Fabricanții lor de semințe, sînt gata în orice clipă să lanseze pe piață semințe mai puțin sensibile la paraziți, la frig, la uscăciune, la vînt. Dacă nu vom fi atenți, subliniază autoarea, America ar putea să dețină peste puțin timp monopolul semințelor indispensabile agriculturii din lumea întregă.

Resursele alimentare ale planetei, în pericol

ÎN 1970 ÎNCĂ NIMIC nu lăsa să se întrevadă această revizuire profitabilă

a politicii agricole. Statele Unite dominau prin eficacitatea lor agricultura mondială. Cercetătorii lor puseseră la punct noi varietăți de cereale selecționînd pentru fiecare specie pe aceea cu cel mai bun randament. La nevoie, ca în cazul porumbului, se creau noi specii prin hibridare luîndu-se o jumătate de cromozoni din stocul unei linii și cealaltă jumătate din stocul alteia. Rezultatul era uimitor. Recoltele se multiplicau de 2, de 3 sau de 4 ori. Canadianii, la rîndul lor, semănau un grîu la fel de fabulos în imensele lor cîmpii. Aceleași metode de selecție au fost aplicate legumelor, fructelor, altor culturi, cu același succes. America inunda piețele în timp ce restul lumii se agăța de vechile specii și de vechile tehnici agricole moștenite de la secole de tradiție agricolă.

În 1970 la Stockholm unul din specialiștii selecției varietăților supercampionoane, profesorul Norman Borlaug primea premiul Nobel pentru pace. Denumită „revoluția verde” metoda sa se credea că va putea să lichideze foametea de pe planetă. Înminîndu-i premiul Nobel președintele comitetului declara: „Lumea nu mai trebuie să fie îngrijorată de viitorul eco-

monic al țărilor în curs de dezvoltare”. Catastrofa porumbului american nu apărea încă în ochii multora decît un simplu incident. Dar, opt ani mai tîrziu „Wall Street Journal” titra în prima pagină: „Nu mai putem aștepta nimic de la «revoluția verde». Ea s-a distrus prin ea însăși.” În realitate, natura se răzbunase pe cei care vroiseră să o violenteze.

Pentru că încrucișînd între ele varietăți selecționate pentru randamentul lor se pot obține într-o primă etapă recolte foarte frumoase, dar apoi se ajunge la discreția unei insecte, unei ciuperce sau unei perturbări climatice. Deoarece, conform geneticii, cu cît o specie este mai uniformă, cu atât ea este mai vulnerabilă, exact ca și în cazul ființelor prea aproape înrudite: o parte a bagajului cromozomic se pierde pe drum. Cîțiva geneticieni au reamintit că, înainte chiar de distrugerea grîului american, aceeași boală lovise în Filipine un porumb avînd aceleași gene. Un alt specialist, Jack Harlan, biolog la Universit. tea din Illinois demonstrează că slăbiciunea selectivă a hibridizilor periclitează înseși resursele alimentare ale planetei. El calculează că 90% din grîul moale din

nord-vestul american provine din numai două varietăți; că 72% din cartofi provin din patru varietăți și 71% din porumbul american din șase varietăți. Harlan afirmă că America de Nord este amenințată în mod deosebit deoarece prea puține din plantele cultivate provin din propriul său sol.

Majoritatea cerealelor, legumelor și fructelor s-au năcut în Asia, Africa și America de Sud, în regiuni care reprezintă mai puțin de un sfert din pământurile arabile ale planetei. Un botanist sovietic, Vavilov, a fost primul care în anul 1909 a localizat zonele de mare bogăție genetică: Orientul Mijlociu și Etiopia, Anzii și platourile înalte mexicane, China, Malaiezia și Indonezia și, în ultimul rând, zona mediteraneană. Sunt singurele regiuni care în timpul erei glaciare nu au fost îngropate sub tone de gheață și tocmai aici s-au născut și s-au diferențiat speciile. Apoi, timp de milenii, oamenii au selecționat și cultivat plantele acestor regiuni excepționale, inventând practic agricultura.

Cu toate acestea, până în ultimii ani, n-a fost tras nici un învățămînt din lecțiile trecutului sau din descoperirile lui Vavilov. Pentru că, cel mai adesea cei care se îngrijorau de pierderea varietăților importate, acclimatizate și cultivate timp de secole erau ecologi și nu responsabili agricoli. Ca de exemplu, Norman Myers sau Organizația Americană Worldwatch care susține că în timpurile preistorice oamenii utilizau pentru a se hrăni circa 1500 de plante sălbatice diferite; cu trei sau patru secole în urmă se cultivau încă 500 de soiuri de legume și de cereale, iar astăzi nu mai sînt cunoscute decît 200 și în realitate sînt exploatate în masă circa 20. Și trei sferturi din cereale provin din numai trei culturi: grîul, orezul și porumbul. O dependență teribil de periculoasă. Cu atît mai periculoasă cu cît speciile locale sau sălbatice printre care s-ar putea găsi cele necesare pentru a încrucișa speciile slăbite dispar rapid datorită hibridizilor de mare randament. Pentru a-i incita pe agricultori să cumpere semințele lor miraculoase negustorii îi împing să lichideze stocurile lor de semințe vechi. Un biolog american Thomas Lovejoy apreciază că pînă la sfîrșitul secolului o șesime din speciile vegetale ale pămîntului vor fi dispărut, iar un altul afirmă că pericolul eroziunii genetice poate să devină la fel de grav ca și pericolul unei catastrofe nucleare.

În 1972 Academia de Științe a Statelor Unite a elaborat un raport pentru a evalua acest pericol. Concluziile sînt grave: chiar și grîul, prima cereală a lumii este amenințată. „Oazele“ genetice din Orientul Mijlociu și din Etiopia riscă să fie dispărute în circa zece ani. Academia reclamă un al doilea raport și în 1978 cercetătorii răspund: „A devenit imperativ și urgent să constituim rezerve de specii vegetale“.

„Aurul cromozomic“

ÎN FIECARE AN cercetătorii caută pe teren și adună tot ceea ce găsesc: o sămînță, o crenguță, deoarece nu există altă regulă decît norocul. Cum poți să prevezi ceea ce îți va fi necesar peste zece ani, se întrebă Max Rives, șeful Departamentului de genetică și de ameliorare a plantelor al Institutului Național de Cercetare Agronomică din Franța. Iar un alt biolog, rezumînd situația, afirmă că nu mai trebuie pierdută nici o genă. Dar această căutare se face în prezent dezordonat. Unii îngrămădesc acest nou „aur cromozomic“ în bănci de gene un fel de frigidere uriașe unde semințele și celulele sînt păstrate la temperatura joasă, într-un mediu inert. Alții preferă colecțiile vii, cultivate. Alții, în sfîrșit, militează pentru rezervații ecologice unde plantele s-ar dezvolta în adevăratul lor cadru natural.

Dar această dezbateră tehnică este mai puțin importantă decît conflictul care opune guverne și întreprinderi private în privința politicii de conservare și de schimburi. În 1976, sub impulsul F.A.O. a fost creată la Roma o organizație internațională pentru păstrarea resurselor genetice care să coordoneze inițiativele și să centralizeze datele cu ajutorul unui calculator. Alte circa 17 centre specializate susținute de Banca Mondială și de fundații particulare își consacră activitatea unor specii anumite, așa cum este Centrul grîului și porumbului din Mexic. Teoretic, aceste organisme sînt deschise tuturor. Dar, ele nu servesc eficace decît nevoile țarilor care aduc cea mai mare contribuție financiară.

Printre primii, Statele Unite au adoptat o legislație restrictivă privind transferul bogățiilor lor vegetale, deși atunci cînd a fost creat laboratorul american de la Fort Collins a fost prezentat ca un Fort Knox al plantelor, „tentativa cea mai lucidă a omului de a se apăra împotriva unei catastrofe genetice în viitor“. În realitate, după cum se menționează în articol, Franța așteaptă, fără speranță, o sămînță de porumb și una de sfeclă pe care reglementările din Statele Unite o împiedică însă să o obțină.

Monopolul genetic — o situație paradoxală și imorală

ANUMITE ÎNTREPRINDERI particulare au înțeles și mai bine profitul care poate fi obținut din acest nou tărîm de activitate. Semințele au devenit o marfă de mare valoare, la fel de indispensabilă agriculturii ca și uraniul energiei nucleare. S-a constatat, așa cum spuneam, că hibridii erau puțin viabili în afara unor combinații cu proprietățile imunologice ale unor specii sălbatice sau regionale. Jocul

hibridilor continuă, dar este nevoie pentru regenerarea speciilor, pentru a crea produse vivace și exploatabile, de sușele originale. O adevărată mină de aur. Secretul succeselor comerciale ale negustorilor de semințe pentru hibridi — sterili prin definiție! — este că agricultorii trebuie să cumpere în fiecare an semințele necesare. „Semințele constituie activitatea cea mai rentabilă, care a înregistrat expansiunea cea mai rapidă din tot lanțul agro-alimentar“, explică „consultantul“ William Teweles investitorilor americani. „Beneficiile anuale ating 19%“ — preciza un studiu din *Business Week*“.

Recent, a fost creată o nouă metodă de selecție și de ameliorare care va mări și mai mult aceste profituri. Iată de ce multinaționalele din chimie, petrol și farmacie cumpără, peste tot, societăți producătoare de semințe. Așa cum arată un raport intitulat: „Semințele pămîntului“, publicat de International Coalition for Development Action (I.c.d.a.) (Coaliția internațională pentru acțiune în domeniul dezvoltării), un grup canadian, care sprijină țările în curs de dezvoltare, se regăsesc în această situație societăți ca: Ciba-Geigy, Monsanto, Sandoz, Union Carbide, Upjohn, Occidental Petroleum, Shell etc. Aceste firme instaurează o veritabilă dictatură genetică după imaginea aceleia pe care o deține deja United Brand, fosta United Fruit, care, singură, controlează două treimi din semințele de banane din lumea întreagă.

Se ajunge la situații paradoxale și imorale. După raportul canadian citat, mai multe țări din lumea a treia depind deja de Statele Unite pentru a-și procura sămînța propriului grîu indigen pe care ele nu o mai posedă, dar pe care americanii au stocat-o. Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător constată cu îngrijorare că „producătorii de plante comerciale și furnizorii de semințe își brevetează speciile și pretind redevențe pentru utilizarea lor. La țările în curs de dezvoltare de unde au fost luate aceste semințe rare nu primesc nimic. Din contra, ele sînt acelea care plătesc celor puternici semințele derivate din patrimoniul lor.“

Iată de ce se consideră necesar un efort general pentru crearea de noi semințe. Cei care nu vor fi capabili să facă acest efort și în special țările lumii a treia vor rămîne dependente de celelalte. Acest lucru este explicat de profesorii Gros, Jacob și Royer în raportul lor asupra științelor vieții și societății: „Pînă în anul 2000 nu vor rămîne probabil, decît cîteva națiuni care să controleze ansamblul resurselor genetice, să asigure valorificarea și exploatarea lor comercială, prin intermediul unui mic număr de varietăți ameliorate. Această situație, de pe acum perceptibilă, este îngrijorătoare: concentrarea în mîinile unu, mic număr de țări și de firme a băncilor de date asupra resurselor genetice poate să dea deținătorilor lor un control inadmisibil asupra strategiei alimentare mondiale.“

ECONOMIA R. P. CHINEZE: ACTUALITATE ȘI PERSPECTIVĂ

PROCESELE innoitoare inițiate în ultimii ani — îndeosebi după Congresul al XI-lea al P. C. Chinez din 1977 — în dezvoltarea social-economică a Chinei sînt completate în prezent cu noi opțiuni strategice și căi concrete de acțiune. Noua strategie de dezvoltare și modernizare are ca obiectiv central înscrierea Chinei în perimetrul lumii avansate din punct de vedere industrial la orizontul anului 2000.

Pornind de la examinarea aprofundată a stadiului atins în construcția socialismului și urmărind identificarea măsurilor care se impun pentru accelerarea dezvoltării țării, eliminarea neajunsurilor și aspectelor negative care mai persistă, Congresul al XI-lea al partidului, Plenara C.C. al P. C. Chinez din 18—22 decembrie 1978 și a doua Sesiune (iunie 1979) a celei de-a V-a legislaturi a Adunării Naționale a Reprezentanților Populari au adus importante precizări în politica de dezvoltare și modernizare.

În acest sens dezvoltarea agriculturii și a industriei a fost concepută într-o viziune organică de „reechilibrare”, care urmărește o mai bună valorificare a resurselor naturale și de muncă, relativ abundente, progresul mai accentuat al sectoarelor considerate ca prioritare, extinderea corespunzătoare a temeliei infrastructurale, suplimentarea și complementarea efortului național cu resurse externe. Concret, atenția este concentrată asupra obținerii de sporuri cât mai mari în producția agricolă, asupra modernizării subramurilor industriei ușoare, dezvoltării accentuate a industriei cărbunelui, petrolului, energiei electrice, materialelor de construcții, a transporturilor.

Adăugîndu-se realizărilor deja obținute în perioada scursă de la eliberarea țării și proclamării R. P. Chineze în dezvoltarea ramurilor de bază ale industriei (vezi tabelul), rezultatele atinse în anul 1979 constituie totodată o ilustrare elocventă a cursului nou în activitatea economică, a măsurilor întreprinse pe diverse planuri. Creșterea venitului național în raport cu anul 1978 a fost de 7% (totalizînd 337 miliarde yuani). cea a producției industriale — de 8,5% și a producției agricole — de 7,3% (s-au obținut 325 milioane tone de cereale). Ca urmare a restrîngerii frontului de investiții, numărul obiectivelor în domeniul construcțiilor capitale a fost mai redus comparativ cu anii precedenți, obținîndu-se în schimb o eficiență mai mare. Au intrat în funcțiune 128 de fabrici și alte 340 de unități industriale, fiind create peste 8 milioane de noi locuri de muncă. Și în comerțul exterior progresul a fost substanțial, creșterea exportului și a importului față de anul precedent fiind de 26% și, respectiv, 30%.

CONTINUÎND linia trasată, recenta Sesiune a treia a celei de-a V-a legislaturi a Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a întărit cadrul nou de dezvoltare, a substanțializat orientările novatoare, a făcut o serie de precizări cu caracter teoretic și pragmatic. Totodată, a fost începută elaborarea unui nou plan economic pe termen lung (1981—1990) și a celui de-al șaselea plan cincinal pentru intervalul 1981—1985. Considerîndu-se că îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului este scopul fundamental al programului pe termen lung, creșterea economică și realizările în modernizare trebuie — în ultimă instanță — să se reflecte în creșterea nivelului de trai al populației. În acest context — s-a arătat la Sesiune, creșterea populației trebuie să fie compatibilă cu creșterea economică, iar mobilizarea maselor să constituie metoda esențială de elaborare și înlăptuire a programului pe termen lung.

O problemă cardinală care a stat în atenția sesiunii Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a fost cea a reformei structurilor de conducere economică, arătîndu-se că, pînă în prezent, sistemului existent nu i s-au adus modificări care să țină cont de condițiile specifice ale construcției socialiste în China, precum și de principiile științifice și democratice ale socialismului. În acest sens principalele orientări de acțiune

sînt transformarea sistemului supracentralizat de conducere de către stat, extinderea competenței întreprinderilor în luarea deciziilor și a dreptului muncitorilor de a participa la conducere; transformarea sistemului unitar de reglare prin planificare într-un sistem de reglare prin planificare combinat cu reglarea de piață; transformarea conducerii bazate, în special, pe organe și metode administrative, într-o conducere care să se bazeze mai ales pe organisme economice, pe metode economice și juridice. În strînsă conexiune cu reforma structurilor de conducere economică se află îmbunătățirea sistemului de apreciere și promovare a cadrelor, perfecționarea sistemului de control și urmărire a activității pe baza unei participări cît mai largi.

PARAMETRII evoluției în curs a economiei R.P. Chineze evidențiază că — pe fondul unei susținute creșteri pe ansamblul economiei — ritmurile de dezvoltare ale agriculturii și industriei ușoare (sectoare prioritare) s-au accelerat înregistrîndu-se în același timp progrese în privința reechilibrării proporțiilor între principalele sectoare ale economiei. Pentru anul 1980 au fost planificate creșteri ale producției industriale și agricole de 6% și, respectiv, 4%, sporuri similare fiind prevăzute și pentru următorul an. După cum relatează agenția „China Nouă”, valoarea producției industriale din perioada ianuarie-august a.e. a fost cu 13% mai mare decît cea a producției realizate în primele opt luni ale anului 1979.

Concomitent, și pe planul relațiilor economice externe ale R. P. Chineze s-au perpetuat și s-au amplificat tendințele de racordare puternică la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. Utilizarea resurselor externe și a experienței în producție și tehnologice a altor națiuni, în condiții de avantaj reciproc, deține un loc de prim ordin în strategia generală de dezvoltare și modernizare. Creșterile mari ale exportului și importului, diversificarea nomenclatorului pe ambele fluxuri, multiplicarea legăturilor cu toate zonele geografice ale lumii, asimilarea modalităților moderne de efectuare a tranzacțiilor și cooperării externe (inclusiv acceptarea de investiții străine

Producția unor produse industriale importante în anii 1952 (anul care a precedat primul cincinal) și 1978

Produsul	U M	1952	1978
cărbune	mii t	66 490	618 000
petrol	mii t	436	104 050
energie electrică	mil. kWh	7 260	256 550
fontă	mii t	1 929	34 790
oțel	mii t	1 349	31 780
cherestea	mii mc	11 200	51 620
ciment	mii t	2 860	65 240
îngrășăminte chimice	mii t	39	8 693
mașini-unelte	buc.	13 700	183 200
echipamente electroenergetice	mii kW	6	4 830
autovehicule	buc.	—	149 000
tractoare	buc.	—	113 500
tesături bumbac	mil. m	3 830	11 029
biciclete	mii buc.	80	8 340

Sursa : Agenția „China Nouă”

pe teritoriul R. P. Chineze) se adaugă imaginii generale de prefaceri adinci în vederea înaintării pe calea socialismului, a accelerării modernizării țării.

LEGĂTURILE tradiționale de prietenie și colaborare pe diverse planuri dintre R. S. România și R. P. Chineză capătă noi și tot mai favorabile perspective în urma dezvoltării continue și diversificării economiilor lor naționale. Vizitele reciproce la nivelul cel mai înalt, schimbările permanente de delegații conferă trăinicie unor raporturi aflate în permanentă ascensiune. Acordul de colaborare economică și tehnică pe termen lung, încheiat în anul 1978 între cele două țări, a deschis calea promovării unor forme largi, moderne, de colaborare reciproc avantajoasă, realizării prin eforturi comune a unor obiective industriale, cooperării în producția pe terțe piețe. Astfel, în prezent o cooperare deosebit de fructuoasă se desfășoară în domeniul producerii de autocamioane și autofrigorifice, cu perspective de extindere și în alte domenii. O conlucrare tot mai bună se realizează în domeniul tehnico-științific, eforturile fiind îndreptate către extinderea cercetărilor în ramurile cele mai noi, de vîrf. Schimbările comerciale româno-chineze au cunoscut, la rîndul lor, o evoluție tot mai dinamică. Dezvoltarea în continuare, ridicarea pe trepte tot mai înalte a relațiilor prietenești, de colaborare și cooperare rodnică dintre România și R. P. Chineză servește atît interesele celor două popoare cît și cauza generală a socialismului, păcii și destinderii internaționale.

Dan DĂIANU

Între criza și... recesiune

UN STUDIU realizat recent de „Chase Econometrics” apreciază că pe lângă S.U.A., Canada și Anglia, care se aflau deja în faza de criză, în prezent au intrat în recesiune R.F. Germania și Italia, Franța urmînd să li se alăture spre sfîrșitul anului; Japonia este singura care, se apreciază în studiu, va înregistra în acest an un ritm pozitiv de creștere. Conform estimărilor studiului, în Europa occidentală după o creștere a producției industriale de 1,7% în primul semestru al anului se va înregistra o scădere de 4% în semestrul al doilea, iar în S.U.A. după o scădere de 8,6% în prima jumătate a anului se va înregistra o scădere de 3,6% în semestrul al doilea. Dar nici Japonia nu va fi ocrotită de semnele recesiunii deoarece, după o creștere de 10,6% în semestrul I, creșterea producției industriale în semestrul al doilea se estimează că va fi de numai 1%.

Aceste evaluări coincid, de altfel, cu cele ale altor organisme. Conform datelor publicate la Bruxelles încetinirea producției industriale în țările Pieței comune s-a accentuat în trimestrul al doilea, scăzînd cu 1,2% față de primele trei luni ale anului. Pe de altă parte, potrivit unor aprecieri ale F.M.I., economiile țărilor industrializate vor înregistra în 1981 o rată de creștere limită de 1%, ceea ce va avea drept consecință creșterea șomajului într-un mare număr de țări.

Producția și comerțul de petrol — previziuni O.C.D.E.

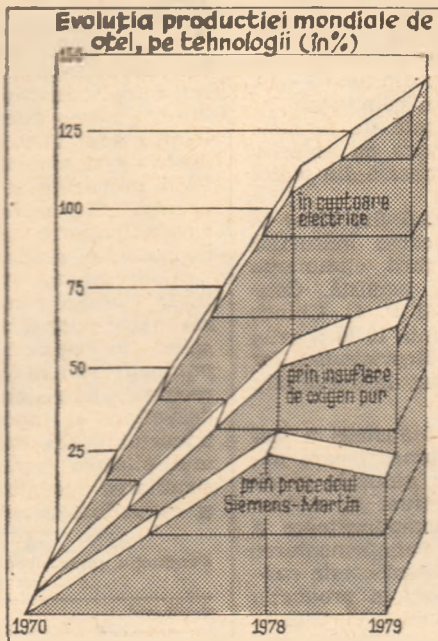
EVOLUȚIA de pe piața mondială a petrolului, caracterizată îndeosebi printr-o anumită depășire a consumului de către ofertă, care se concretizează, între altele, printr-un nivel deosebit de ridicat al stocurilor de produse petroliere la consumatori (la 1 aprilie a.c., de pildă, stocurile respective reprezentau în 21 de țări membre ale O.C.D.E. 420 mil. tone), determină proliferarea prognozelor pe termen scurt în acest domeniu.

După aprecierea experților O.C.D.E., în cursul anului 1980 volumul extracției de petrol va spori în țările capitaliste dezvoltate cu circa 3,4% față de nivelul atins în 1979 (la 770 mil. tone), în condițiile scăderii — cu 14% — a volumului corespunzător în țările membre ale O.P.E.C. și ale reducerii concomitente a exporturilor petroliere ale acestor țări (la 1,21 mld. tone). Se apreciază că, sub efectul încetinirii activității economice în țările membre ale O.C.D.E. și al aplicării — în cadrul lor — a diferitelor măsuri de economisire a energiei, consumul de petrol în țările respective ar urma să se reducă în 1980 cu 5% în raport cu anul

precedent, iar nivelul importului lor net de petrol se va micșora cu aproximativ 11%.

Restructurări tehnologice în producția de oțel

GRAFICUL de mai jos, reprodus după revista *L'Usine Nouvelle*, ilustrează dinamica diferențiată a produc-

ției de oțel, în actualul deceniu, în funcție de tehnologiile folosite. Cel mai rapid a progresat producția de oțel în cuptoare electrice, mai competitivă decît, de exemplu, oțelăria Siemens-Martin, considerate a fi excesiv de energointensive și poluante. În cercurile de specialitate se apreciază că tendința de extindere a aplicării primei tehnologii menționate (care furniza, anul trecut, 20,9% din producția mondială de oțel) și de restrîngere a celei de a doua se va menține și în viitor, asigurînd totodată condiții favorabile de dezvoltare a unor producții conexe, cum este — de pildă — cea a electrozilor pentru cuptoarele electrice, evaluată la aproximativ un milion de tone pe an.

Premisă a asigurării unei cercetări intensive

UNA dintre premisele-cheie ale dezvoltării științei pe calea intensivă o constituie ridicarea pe o treaptă superioară și utilizarea mai deplină a bazei sale tehnico-materiale, ceea ce necesită analizarea aspectelor economice ale dezvoltării în continuare a acesteia. După opinia revistei *Wirtschaftswissenschaft* din R.D.G., în cadrul analizei este necesar să se țină seama îndeosebi de trei factori, și anume:

— creșterea continuă a dotării activității științifice reclamă utilizarea mai rațională a tehnicii respective, atît pe calea perfecționării tehnologiilor și me-

todelor aplicate, cît și prin folosirea lor, într-o proporție sporită, în cadrul cooperării între diferite instituții științifice și unități industriale interesate;

— necesitatea orientării judicioase a investițiilor în baza tehnico-materială respectivă, prin înlocuirea la timp a aparaturii de cercetare, modernizarea permanentă a tehnicii existente în acest domeniu, îmbunătățirea structurii sale;

— pe măsura constituirii ciclului „știință-tehnică-producție”, structura economiei naționale devine criteriul hotărîtor al formării bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, întrucît sporesc numărul și importanța acelor orientări ale cercetării, care depășesc cadrul și posibilitățile unor întreprinderi sau ramuri, luate separat.

Bulgaria: valorificarea complexă a tutunului

RESURSELE interne de materii prime pentru industria celulozei și hîrtiei din Bulgaria fiind limitate, specialiștii bulgari și-au îndreptat atenția asupra perspectivelor valorificării — pe această cale — a unor deșeuri agricole.

Experiențele efectuate pînă în prezent asupra tulpinelor de tutun evidențiază că — printr-o tehnologie bazată pe șocul termic — din cele aproximativ 475 mii tone de tulpini (ce rămîn anual după recoltarea frunzelor de tutun) se pot obține circa 309 mii tone de material fibros. În prezent, se lucrează la elaborarea tehnologiilor de albire a acestui material și de utilizare a lui în procesul de fabricare a hîrtiei de scris și de tipar.

Totodată, avîndu-se în vedere că, pe lângă celuloză (40%), tulpinele de tutun conțin nicotină (0,5—0,7%) și acid citric (3,4%), se va putea organiza concomitent extragerea acestor substanțe avînd diferite domenii de utilizare.

Viitorul petrochimiei

O PROGNOZĂ asupra dezvoltării industriei chimice în deceniul al nouălea, publicată de revista *Chemical Age*, apreciază că — față de un ritm mediu anual, pe plan mondial, de 5,7% — producția industriei chimice din țările socialiste va crește cu 7%, cea din America de Nord cu 5%, din Europa occidentală cu 4%, din Japonia cu 5,5%, iar din alte țări cu 8%. În aceste condiții ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția chimică mondială ar urma să sporească de la 37% în 1979 la 44% în 1990.

Se consideră că producția sectorului petrochimic se va dezvolta într-un ritm prioritar, de cel puțin 12% pe an. Există premise ca în deceniul următor numeroase țări în curs de dezvoltare, îndeosebi cele din Orientul Apropiat să înceapă sau să dezvolte producția unor produse petrochimice primare, dar în ceea ce privește treptele următoare de prelucrare a producției petrochimice este de așteptat ca principala confruntare să aibă loc între companiile de specialitate din S.U.A. și Europa occidentală.

Aberanta cursă a înarmărilor

UN RECENT STUDIU intitulat „World Military and Social Expenditures“ (Cheltuielile militare și sociale în lume), dat publicității la Washington, arată că în anul acesta cheltuielile militare vor fi cu cel puțin 10 la sută mai mari decât anul trecut, iar pentru anii 1980 estimează cheltuielile de 600 miliarde dolari anual, cu 100 miliarde mai mari decât cele din acest an.

Pentru al optulea an consecutiv, subliniază studiul, sporirea cheltuielilor militare pe plan mondial a depășit anul trecut ritmul inflației, adăugând: „În pofida necesității critice de a se dezvolta surse de energie noi și mai ieftine, de a se spori productivitatea muncii industriale și de a se combate inflația, se cheltuiește de 8 ori mai mult pentru cercetare în domeniul noilor armamente decât pentru soluționarea problemelor energetice. Efectul net al acestui dezechilibru constă în subminarea în și mai mare măsură a economiei mondiale, care este atât de fragilă, făcând, și mai dificilă în viitor satisfacerea necesităților esențiale ale unei populații în creștere rapidă“.

Același studiu apreciază că: „Nici un alt indicator nu confirmă mai elocvent decât proliferarea și numărul armelor nucleare forța distrugătoare incredibilă care există în lume. În prezent există peste 50 000 asemenea arme. Ele își măresc în continuu viteza, precizia și capacitatea de a distruge civilizația. În timp ce bugetele militare au crescut, nivelul de trai a scăzut. Pe plan mondial prețurile au sporit mai rapid, rezervele de energie s-au restrâns, numă-

rul șomerilor a crescut, tot mai mulți oameni sînt lipsiți de o alimentație corespunzătoare, de apă potabilă, de elemente minime ale unui trai civilizat“.

În continuare este relevat faptul că în prezent există aproximativ 25 milioane de oameni în forțele militare, cu 6 milioane mai mult decât în 1960, iar civilii angajați direct și cei care lucrează în cercetarea militară, în producția de armament și în activități aferente se ridică la peste 100 milioane, diminuându-se astfel considerabil potențialul productiv al omenirii. Printre alte consecințe grave ale aberantei curse a înarmărilor studiul mai citează:

— fluxul crescînd de arme în comerțul internațional, și în special către țările în curs de dezvoltare și care, în felul acesta, devin dependente de tehnologia militară a furnizorului;

— creșterea continuă a cheltuielilor pentru cercetarea și proiectarea unor arme din ce în ce mai ucigătoare și mai costisitoare. Între 1970 și 1978 cheltuielile bugetare pentru cercetarea militară în S.U.A. și Europa occidentală au sporit cu 75 la sută;

— cu un stoc de arme nucleare avînd de un milion de ori puterea de distrugere a bombei de la Hiroșima, se investesc în continuare peste 100 milioane de dolari pentru perfecționarea acestor arsenale.

— Instruirea personalului militar costă anual, numai în S.U.A., de două ori mai mult decât bugetul de învățămînt pentru cei 300 milioane de copii de vîrstă școlară din sudul Asiei.

unele țări din această categorie (Brazilia, Pakistan, Turcia) să devină și o piață de înlocuire a mașinilor uzate. Totodată, relevă experții ONU, se constată un interes sporit al țărilor în curs de dezvoltare pentru mașinile agricole cele mai moderne și mai confortabile. În țările dezvoltate se înregistrează o tendință marcată spre motoare de putere mare (între 80 și 200 CP) și cabine cu confort ridicat, sporind în același timp și interesul pentru motoare de sub 30 CP (aceasta mai ales în America de Nord).

Din punct de vedere tehnic, pentru viitorul apropiat se așteaptă mai ales adaptări și perfecționări ale modelelor existente și mai puțin apariția unor produse cu totul noi. Angrenate în realizarea unei game mai largi de mașini agricole, firme-

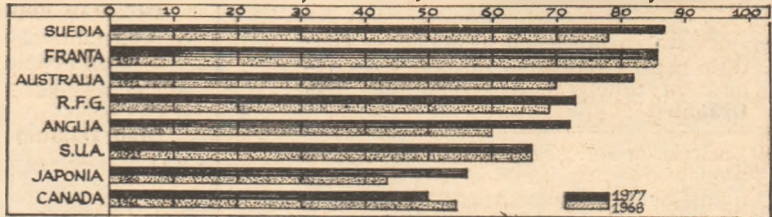
Discriminare

Sorana Irimie, Alba Iulia — Deși, ca regulă generală, gradul de discriminare a femeilor în ra-

dezvoltate. Această diferențiere, ilustrată în graficul alăturat pe exemplul citorva țări, își găsește în bună parte explicația în discriminarea directă, la care se adaugă o serie de factori in-

ținere a creșterii economice și o accelerare a inflației, locurile de muncă ocupate de femei sînt cele mai amenințate, scrie revista The OECD Observer. Asigurarea unor drepturi egale pentru băr-

CÎȘTIGUL MEDIU AL FEMEILOR, în % DIN CÎȘTIGUL MEDIU AL BĂRBAȚILOR

(după The OECD Observer)

port cu bărbații în ceea ce privește veniturile obținute din muncă s-a redus în ultimii 10—15 ani, ei rămîine încă foarte pronunțat în marea majoritate a țărilor capitaliste

directe, ținînd seama de nivelul de pregătire, de calificare, sistemul de recrutare și promovare a cadrelor etc. Cu deosebire în actuala conjunctură caracterizată printr-o in-

bați și femei în ceea ce privește munca rămîine, în multe țări capitaliste, un deziderat nu numai la adresa mentalităților, ci și, în primul rînd, a legislației, încă discriminatorie.

le producătoare se străduiesc să mărească interșanșabilitatea unor elemente componente, pentru a le reduce astfel costul de producție.

ca rezultat al mariculturii. Calcule efectuate în Franța, de pildă, citate de revista La pêche maritime, estimează la circa 1 500 kcal valoarea energetică medie a unui kilogram de pește adus pe uscat. Cu alte cuvinte, consumul de carburant pentru 1 calorie din pește este de ordinul a 12 calorii. Acest calcul nu are însă în vedere costul energetic al lubrifiantilor, nici investițiile presupuse de construcția și repararea navelor, nici întreținerea instalațiilor portuare. Ținînd seama de toate aceste elemente se ajunge la un consum de circa 27 calorii. Cifra exactă a consumului variază în funcție de specie (în cazul creveților costul energetic al pescuitului ajunge la 150 calorii, iar în cel al homarilor la 192, în vreme ce pentru heringi, care formează bancuri dense, sînt suficiente 2 calorii). Studiul întreprins scot în evidență eficiența energetică mai ridicată a navelor de mici dimensiuni, pescuind în zonele de coastă.

virșitoare a găsirii unor soluții de consum redus de energie ca o condiție de bază a dezvoltării acvaculturii, pentru a se putea aștepta din partea acesteia o contribuție sporită la soluționarea problemei alimentare mondiale.

Panda

Rodica Bujor, Șomcuta Mare — R. P. Chineză a devenit cel de al 60-lea stat care a ratificat Convenția din 1975 privind controlul strict al comerțului internațional cu animale din specii amenințate și a aderat la Uniunea internațională pentru conservarea naturii. Acordul realizat cu acest prilej între guvernul chinez și organismul de cercetare menționat prevede între altele crearea unui centru de cercetare în provincia Sichuan, unde se află cea mai mare rezervație de panda. O veritabilă fosilă vie, acest animal, care se hrănește cu bambus, este considerat în prezent ca fiind amenințat cu dispariția. Din acest motiv panda este și simbolul Fondului mondial pentru protecția vieții sălbatice, cu sediul la Gland, în Elveția.

Cost energetic

Dorin Avram, Constanța — Odată cu scumpirea substanțială a petrolului s-au efectuat și calcule de genul celor care vă interesează privind costul energetic al produselor mării, fie ele pescuite întimplător (marea majoritate) sau

Trebuie luate însă desigur în calcul și operațiile de condiționare: congelarea la o temperatură de -18° C presupune un cost energetic de 1 815 kcal/kg pe lună, la care se adaugă alte 1 500 kcal/kg costul ambalajului de carton. Soluțiile alternative ca de exemplu afumarea necesită 4 500 kcal/kg, în vreme ce păstrarea în sare — numai 23 kcal/kg. Calcule de genul celor arătate sînt folosite pentru a scoate în evidență importanța col-

Combaterea alcoolismului

Sava Dorneanu, Fălticeni — Consecințele sociale-economice ale excesului de băuturi alcoolice — între care pe primul plan se situează criminalitatea, accidentele de circulație cauzate de conducerea sub influența alcoolului și absenteismul cu influențele sale negative asupra productivității muncii — au devenit unul din principalele subiecte de preocupări ale serviciilor de sănătate publică din numeroase țări ale lumii. Un raport al Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.) subliniază că aceste consecințe au un efect de frînă asupra dezvoltării sociale-economice, amenințînd în același timp să absoarbă o pondere excesivă a cheltuielilor publice consacrate ocrotirii sănătății. Unul din factorii favorizanți ai consumului excesiv de alcool, se apreciază în raport, a fost — pe plan mondial — creșterea rapidă a producției de băuturi (cu 20 la sută la vin, cu 60 la sută la băuturile distilate și cu 30 la sută la bere numai între 1960 și 1972), ceea ce explică — în cazul a 25 de țări dispunînd de statistici complete — creșterea consumului de alcool pe locuitor cu 30 pînă la 500 la sută, în același interval.

Mecanizarea agriculturii

Mariana Boia, București — Un studiu elaborat sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (oc. UNIDO/ICIS. 119/ Add. 1) ne oferă posibilitatea de a răspunde interesului dv. privind tendințele actuale și de viitor în ce privește dotarea cu tractoare și mașini agricole. Studiul respectiv, alcătuit în baza consultării unora din cei mai importanți producători mondiali de mașini agricole, permite constatarea că actualmente piața care cunoaște cea mai rapidă extindere este cea a țărilor în curs de dezvoltare. Se așteaptă chiar ca

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 26 septembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Accelerarea fabricării utilajelor — condiție pentru scurtarea duratelor de punere în funcțiune a investițiilor (Gh. Drăghici) 1
- Extinderea aplicării gestiunii calității — modalitate eficientă de sporire a performanțelor produselor și de reducere a costurilor (Bogdan Pădure) 3
- Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (IV) (V. Bocu, P. Bogdan) 5
- Valorificarea deplină și cu eficiență sporită a fondului funciar (II) (Ion Bold) 7
- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Eficiență economică ridicată — obiectiv principal în elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1981 (Gh. Boulescu) 9
- Evoluții și perspective în dezvoltarea relațiilor de cooperare ale României cu țările africane în curs de dezvoltare (Marcel Moldoveanu) 11
- Creșterea nivelului de trai, scopul suprem al politicii partidului (I) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției (G. Moșanu) 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Principala sursă de forță de muncă : utilizarea ei cât mai rațională (Dan Condră) 16

TEORII—IDEI

- Exploatarea și asuprirea străină, adversități istorice în calea dezvoltării economico-sociale (V. Iota) 18
- Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățământul economic (II) (prof. dr. C. Pintilie) 20
- Școli ● curente ● economiști. Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economiei (I) (dr. Dan Popescu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Turismul, factor al dezvoltării economice și apropierii între popoare (Dinu Dragomirescu) 24
- Tendințe-conjuncturi 26
- Genetica agricolă — instrument al profitului și dominației 27
- Economia R.P. Chineze : actualitate și perspectivă (Dan Dăianu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Evolutions and trends in up-growing Romania's cooperation relations with the african developing countries (Marcel Moldoveanu) 11
- Standard of living growth, supreme goal of the party policy (I) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- Exploitation and foreign oppression : historical adversities against the economic and social development (V. Iota) 18
- Components of the strategy of passing to a new quality in the economic education (II) (Prof. Dr. C. Pintilie) 20
- Schools ● trends ● economists. The Romanian interwar economists on the main directions in the economic development (I) (Dr. Dan Popescu) 22
- International tourism, element of economic development and bringing people together (Dinu Dragomirescu) 24
- The agricultural genetics — instrument of profit and ruling 27
- The economy of the R.P. of China : present and future trends (Dan Dăianu) 29

DANS LE NUMÉRO

- Evolutions et perspectives dans les relations de coopération de la Roumanie avec les pays africains en voie de développement (Marcel Moldoveanu) 11
- Accroître le niveau de vie, but suprême de la politique du parti (I) (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 13
- Exploitation et domination étrangère, adversités historiques contre le développement économique et social (V. Iota) 18
- Composantes de la stratégie de la transition vers une nouvelle qualité dans l'enseignement économique (II) (prof. dr. C. Pintilie) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Les économistes roumains d'entre-deux guerres sur les directions du développement de l'économie (I) (dr. Dan Popescu) 22
- Le tourisme, facteur du développement économique et du rapprochement entre les peuples (Dinu Dragomirescu) 24
- La génétique agricole — instrument du profit et de la domination 27
- L'économie de la République Populaire de Chine : actualité et perspective (Dan Dăianu) 29

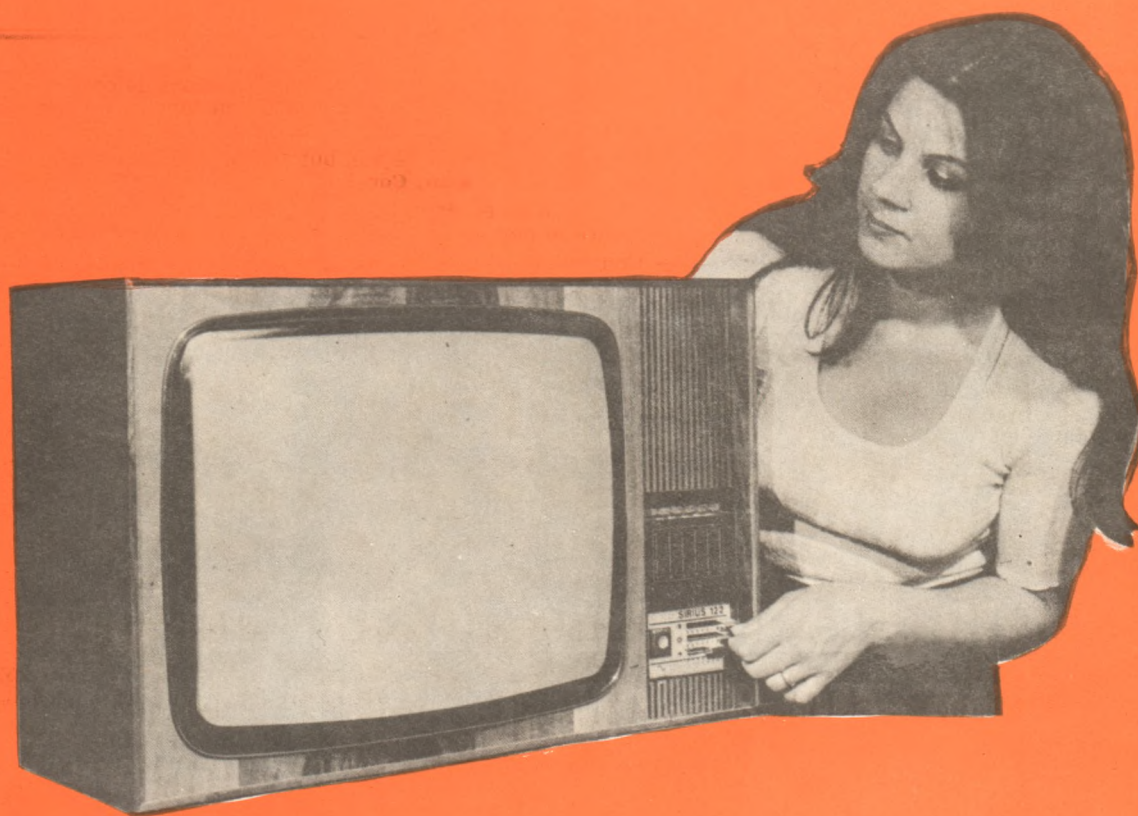
ИЗ СУДЕРЖАНИЯ

- Эволюция и перспективы в развитии сотрудничества Румынии с развивающимися странами Африки (Марсел Молдовяну)... 11
- Повышение жизненного уровня — наивысшая цель политики партии (I) (Думитру Чукур, Константин Попеску)... 13
- Чужая эксплуатация и гнет — исторические превратности на пути экономико-социального развития (В. Иота) ... 18
- Составные стратегии перехода на новое качество в экономическом образовании (II) (проф. др. К. Пинтилие)... 20
- Школы ● течения ● экономисты ● Румынские экономисты, в период между первой и второй мировой войной, относительно направлений развития экономики (I) (др. Дан Попеску)... 22
- Туризм — фактор развития экономики и сближения народов (Дину Драгомиреску) ... 24
- Сельскохозяйственная генетика — инструмент реализации прибыли и господства ... 27
- Экономика Китайской П.Р.: современная действительность и перспектива (Дан Дэйану) ... 29

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 76159, sectorul I Conf. I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector I București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț (lei)	Aconto (15%)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
● OLT	44	2 920	438	103
● SNAGOV	47	2 920	438	103
● SIRIUS	50	3 050	457	108
● SIRIUS	50	3 100	465	110
● DIAMANT	61	3 600	540	128
● LUX	65	4 000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

